

Poština plačana pri pošti
1315 Velike Lašče

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV V OBČINSKO GLASILO TROBLA

Zaradi lažjega urejanja prosimo vse avtorje člankov, da pošiljajo ustrezno pripravljena besedila. Ta lahko dopolnijo tudi s fotografijami, ki so povezane z vsebino prispevka. Fotografije morajo biti primerne kakovosti: visoke ločljivosti in velikosti vsaj 1 MB. Fotografije pošljite ločeno od besedila, vsako v svoji priponki. Pri končni grafični obdelavi prispevka si uredništvo dovoljuje izbor primernih fotografij po strokovni oceni ter popravke besedila v skladu z zahtevami lektorja.

Prispevke pošljite na elektronski naslov **trobla@velike-lasce.si** do objavljenega roka za oddajo prispevkov v tekoči številki občinskega glasila.

Objavljeni članki ne izražajo uradnega stališča Občine Velike Lašče. Uredništvo si pridržuje pravico, da poslano gradivo preoblikuje v skladu s celotno podobo Troble.

Letnik 29, številka 6, 15. november 2023. Izhaja sedemkrat letno; gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno.

Naklada: 1.615 izvodov.

Izdajatelj: Občina Velike Lašče.

Odgovorni urednik: Luka Jakše.

Uredniški odbor: Angelca Petrič, Dragica Heric, Nika Možek in Miha Andolšek.

Lektoriranje: Jezični dohtarček, s. p. (razen že oblikovanih prispevkov).

Prelom: Špela Andolšek, s. p.

Foto na naslovnici: Vili Bavdek

Tisk: Luart, d. o. o.

Naslov uredništva: Trobla, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.

Tel.: 01 781 03 70

E-pošta: trobla@velike-lasce.si.

Prispevke za Troblo lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

Naslednja Trobla izide 20. decembra 2023; prispevke je treba oddati do 6. decembra 2023.

KAZALO

Uvodnik	3
Občinske strani	4
Spregovorila je dobrodelnost	4
Evropski teden mobilnosti	6
Zahteva poi ureditvi avtobusne postaje na Rašci	9
Anketa o dnevnem varstvu za starejše	11
Podjetništvo	12
"Gosta moraš znati privabiti"	12
Festival Božičnega kruha	14
Intervju: Andreja Novak	15
Kultura	20
Preroška Guernica: zgodba o sliki, ki je postala naša kolektivna vest	20
Podelitev Rožančeve nagrade	22
O turizmu, inteligenci in flancatih	24
Javorškov literarno kulinarčni večer	25
Žarenje - med zvezdami in Zemljo	28
Adl o tem in onem	31
Iz velikolaškega okraja: Ko svetine letijo	32
Šola in vrtec	36
70 let vrtca Sončni žarek	36
Mini olimpijada	41
Šport	47
Uspešno izvedena 24. sezona lige v malem nogometu	47
Društva	49
Ekскурzija Društva Kulturni most	49
Lutzelfluh - Velike Lašče	49
19. bučno marmeladni dan v Velikih Laščah	51
Pohod po veteranski poti	53
Kaj bomo letos sušili ...?	55
Postavitev novega križa	57
Čebelarsko društvo na Obali in zaledju Kopra	59
Recepti	61

Poljub iz Lašč

Po dobrega pol leta urejanja Troble opažam, da zanimanje za objave v našem glasilu še kar raste. V elektronsko pošto pridno prihajajo prispevki društev, zavodov in drugih zainteresiranih piscev, iz česar je razvidno pestro življenje v velikolaški občini. Posebno priznanje gre avtorjem, ki časopisne strani polnijo že leta in jim vnema ne popušča. Prav vsem pa velja povabilo, da z nami delijo dogodke, misli, predloge ...

Po drugi strani poskušamo motivirati še druge avtorje, ki lahko s svojim znanjem, izkušnjami in pronicljivim umom obogatijo vsebino tega glasila. Tako vsem priporočam, da preberete članek o Piccasovi Guernici Marjane Dolšina Delač, pa ne zato, ker sem v njem večkrat omenjen, ampak ker bi bil tako kvaliteten članek lahko objavljen tudi v kakšnem bolj uglednem mediju.

Tokratni številki se je še uspel izogniti Martin, ne da bi z nami delil modrosti o pomembnosti zdravega načina življenja, a naj še tako hitro teče po občinskih cestah in poteh, naslednji izdaji ne bo utekel. Za tipkovnico skušamo spraviti še kakšno piščo dušo. Ja, Alenka, tebe gledam, a smo razumevajoči do časa in truda, ki ga morajo avtorji donirati pisanju.

Zvesti bralki iz Gradeža sem dolžan še novo rubriko – Eko kotiček. Če bo šlo vse po načrtih, jo bomo uvedli z naslednjim letom. Menim, da bi v tej rubriki svoje mesto lahko našlo več piscev; veseli bomo tudi predlogov tem in primerov dobrih praks iz lokalnega okolja.

Na pobudo Primoža Petriča v tej številki uvajamo rubriko

Podjetništvo – predvsem z željo, da se podpre lokalno gospodarstvo in podjetnike. Namen te rubrike je tudi, da skuša opogumiti še druge, da se podajo na trnovo podjetniško pot. Tokrat začenjamo s turizmom oziroma uspešnim primerom ponudnika prenočišč, ki trži predvsem to, kar vsi cenimo v teh krajih – neokrnjeno naravo.

V preteklih letih je bilo že nešteto debat na temo razvoja turizma in na vse možnosti, ki jih morda zamujamo. Vrst turizma je več kot je bombonov v bombonjeri, a si bom vseeno drznil zapisati, da nobenega ne izkoriščamo preveč uspešno. Kolega Jani Levstik bi me najbrž – enako kot v članku – označil za preveč črnogledega – tako kot glede stanja v občinski ligi malega nogometa, vendar ravno zimski čas razgalja pomanjkljivo ponudbo. Z nekoliko cinizma bi lahko ugotovili, da skoraj ne bo razloga, da bi se kakšen izletnik ustavil v Laščah, ko bo ob nedeljah svoja vrata zaprl še bencinski servis na Rašči. Spričo tega mi naziv slovenske Atene privabi na obraz kisel nasmešek in bolj kot na realno stanje kaže na potencial, ki ga imamo, oziroma ponuja prostor za razvoj in napredek.

A kot ugotavlja Rok Kokošinek, ravno tako sveža in dobrodošla popestritev med pisci, so kulturno-umetniški dogodki in gosti v teh krajih na zavidljivo visoki ravni in da je verjetno težava, kako v poplavi informacij na spletu doseči, da izstopajo ravno tukajšnje aktivnosti. Upam, da nam bodo Rok in družba pokazali, kako se zadevam streže, saj

naj bi se nam kmalu oddolžili z zimsko izvedbo Rocktronicice. Prav nekoliko bolj popularne vsebine bi v naše kraje lahko pripeljale različne profile gostov in bi mimoidoči tu našli še kaj drugega kot dobro kavo (in si morda privoščili še krof).

Vprašanje je, kako naprej. Verjetno je prava smer v graditvi blagovne znamke Velikolaška, pod dežnik katere bi veljalo spraviti tako kulturnozgodovinske kot naravne danosti, rekreacijsko ponudbo in druge dejavnosti; nujen del sodobne turistične ponudbe je tudi lokalna kulinarika in domača proizvodnja hrane, ki bi prav tako lahko nosila pečat Velikolaška. A zdi se, da je sredi kmetijske pokrajine načelo od njive do mize dlje kot v kakšnih urbanih okoljih. Pri tem se za pomanjkljivo ponudbo prehitro okrivi gostince, ker so tudi oni odvisni od povpraševanja. To pa se bo povečalo le, če bomo znali strniti vrste in privabiti goste. Verjemite, da lahko s pravim pristopom prepričamo tudi najbolj zahtevne stranke.

Luka Jakše

TROBLA

Oglase sprejemamo na trobla@velike-lasce.si ali po tel. **01 7810 370**. Objava malih oglasov (do 60 besed s presledki) je **brezplačna**.

Cenik je dostopen na spletni strani Troble.

Spregovorila je dobrodelnost

Stella Vlačić, JZTK, Klara Varga, občinska uprava

Katastrofalne avgustovske poplave, ki so najbolj prizadele Zgornjo Savinjsko dolino in območje Koroške, niso pustile ravnodušno niti kar nekaj kilometrov oddaljene velikolaške občine.

Občina Velike Lašče je v sodelovanju z Javnim zavodom Trubarjevi kraji stopila naproti z organizacijo dobrodelnega koncerta Srce solidarnosti; sredstva so se zbirala za občino Ljubno.

V želji po dobrodelnem koncertu z lokalnim pridihom so nastopili lokalni pevci, plesalka in glasbeniki. Skozi koncert sta nas vodila Matej Polzelnik in Metka Mehlin. Za dober namen se je zbralo kar devet izvajalcev; čisto vsak je prispeval svoj delež, ki se je na koncu oblikoval v 90-minutni program. Predstavili so se pevci Velikolaške vokalne skupine, pevka Nina Virant, glasbena skupina "Elvis With Koral 45 Lightning", paraplesalka Lara Nedeljkovič, šolski band OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče, glasbenik Blaž Podobnik, pevci Župnijskega pevskega zbora, Harmonikarski orkester ter ansambel Meh Ekspres.

Pri pripravi programa so nam pomagale tudi članice Društva podeželskih žena Velike Lašče in člani Čebelarkega društva Velike Lašče, ki so za vse obiskovalce pred vstopom v dvorano pripravili sladko presenečenje.

Tako se je v športni dvorani pri OŠ Primoža Trubarja na vremensko turobno nedeljsko popoldne 24. septembra zbralo lepo število ljudi, ki je v pripravljenem programu, sodeč po odzivih, zelo uživalo. Prijetno presenečeni smo bili tudi nad zbranimi sredstvi – že med koncertom smo namreč našli

foto: Peter Centa

kar **4.552,51 evrov**. Po koncertu pa še dodatnih 950 evrov. Po končanem uradnem delu koncertnega programa je v prostorih pod dvorano sledilo neformalno druženje.

Dobrodelnega koncerta se je udeležil tudi župan Občine Ljubno Franjo Naraločnik s svojo soprogo. V svojem govoru je izrazil hvaležnost za ves vložen trud in zbrana sredstva, ki jih bomo namenili prav njihovi Občini za sanacijo škode po poplavah.

Občina Velike Lašče sredstva za pomoč Občini Ljubno zbirala tudi na druge načine. Zaposleni v občinski upravi in Javnem zavodu Trubarjevi kraji so se odpovedali svojemu zaslužku, ki bi ga prejeli za dela prost dan, 14. avgusta. Občinski svetniki so se odpovedali sejnini, ki bi jo prejeli za udeležbo na seji Občinskega sveta. Prav tako je še vedno odprt poseben transakcijski račun št.: SI56 0110 0600 0077 914 na katerega lahko posamezniki in podjetja nakažete poljuben znesek za pomoč ob poplavah. Končen znesek, ki ga bo Občina Velike Lašče namenila Občini Ljubno, bo znan ob koncu leta.

Hvala nastopajočim, ki ste se nesebično odzvali na naše vabilo, ter vsem, ki ste na kakršenkoli način pripomogli k izvedbi koncerta. Iskrena hvala tudi obiskovalcem, ki ste napolnili dvorano in prispevali po svojih močeh!

Dobrodelni koncert so omogočili: Intralite, d. o. o., Diskont Zalar, Kmetijska zadruga Velike Lašče, Ogrinc varovanje, d. o. o., Gostinske storitve Sonja Ahec, s. p., Boštjan Kastelic, s. p., Špela Andolšek, s. p., Tiskarna ENX, ART-LES Igor Sever, s. p., Okrepčevalnica – pizzeria »Pri Roku«, Marko Zakrajšek, s. p., Peter Centa, Metka Mehlin, Matej Polzelnik, Gasilska zveza Velike Lašče, Društvo podeželske mladine Velike Lašče, KUD Primož Trubar, Čebelarstvo društvo Velike Lašče, Društvo podeželskih žena Velike Lašče, Združenje SAZAS, k. o., Občina Velike Lašče in Javni zavod Trubarjevi kraji.

Hvala!

Šolski band je raztural.
foto: Peter Centa

Župan občine
Ljubno
Franjo
Naraločnik
foto: Miha
Merljak

foto: Peter Centa

Velikolaška
vokalna skupina
foto: Peter Centa

Biokulturna dediščina kot priložnost za dopolnilne dejavnosti na kmetiji

Stella Vlašić, JZTK

Javni zavod Trubarjevi kraji bo tudi letos v mesecu novembru, natančneje v **četrtek, 23. 11. 2023, ob 18. uri**, organiziral brezplačno predavanje za vse zainteresirane na področju dopolnilne dejavnosti na kmetiji ter kako to dejavnost spremeniti v dobičkonosno poslovno priložnost.

Predavateljica bo domačinka Lili Mahne s Kmetije Mohor (Javorje pri Turjaku). Kot nosilka dopolnilne dejavnosti na kmetiji se vključuje v številne projekte ter ustvarja vrsto različnih zgodb in storitev.

Spregovorila nam bo o biokulturni dediščini kot priložnosti za dopolnilno dejavnost na kmetiji. Za uvod nam bo predstavila pomen biokulturne dediščine in kako jo v drugih okoljih upravljajo tako, da ima korist tudi za domačine. Povedala nam bo, kako tako zvrst dediščine izvajati in jo pretvoriti v poslovno dejavnost. Z nami bo delila svoje lastne izkušnje s terena, kako evidentira posamezne pojave dediščine ter kako iz tega naredi uspešno zgodbo in storitev. Beseda bo tekla tudi o tem, kako se sooča s stanjem na terenu ter kako dela nenehne izboljšave preko novih projektov.

Meni, da so Velike Lašče, kot zibelka slovenske kulture s področja naravne in kulturne dediščine tudi pomemben gradnik naravne in slovenske kulturne dediščine in s tem njene identitete. Pravi, da k tej miselnosti v veliki meri prispevajo domačini, ki s svojim življenjskim slogom takšno dediščino tudi ohranjajo, vendar pa se ne zavedajo, da je to lahko tudi njihova poslovna priložnost.

Morda bo pa to ravno vaša naslednja poslovna priložnost!

Udeležba je brezplačna. Predhodne prijave niso potrebne. Vabljeni!

Julijana Zakrajšek *praznovala* 111. rojstni dan

Spoštovana gospa Julijana!

Izredno sem ponosen, da najstarejša občanka in najstarejša Slovenka živi v naši občini. S spoštovanjem zrem na vaša leta in na vse, kar ste doživeli. Tega je bilo res veliko. Vsem nam ste zgled in vzor, da so prava vodila za življenje delo, skromnost in poštenost. Res dokazujete, da je vse mogoče, da se vse da. Da se da tudi doživeti 111 let. Ob častitljivem jubileju vam želim še naprej veliko zdravja in prijetnih dni v krogu sorodnikov, vaščanov in prijateljev. Vse najboljše!

**Župan Matjaž Hočvar
s sodelavci občinske uprave**

foto: Mili fotografija

E-novičnik Velikolaške novice

E-novičnik Velikolaške novice pripravljamo v Javnem zavodu Trubarjevi kraji. Namen je sprotno obveščanje o dogajanju v velikolaški občini v želji, da vam noben dogodek ne bi ušel. Simpatične e-novice z načrtovanimi dogodki, prireditvami, novicami, vabili društev in številnimi drugimi vsebinami pripravljamo enkrat do dvakrat na mesec.

Če želite biti tudi vi elektronsko obveščeni o dogajanju v Velikolaški, VABLJENI k vpisu/prijavi. Na elektronski naslov velikolaska@trubarjevi-kraji.si pošljite svojo zahtevo in dodali vas bomo med prejemnike.

Evropski teden mobilnosti 2023

Klara Varga, občinska uprava

Tudi v letošnjem letu se je Občina Velike Lašče pridružila Evropskemu tednu mobilnosti. V tednu od 16. do 22. septembra so pod sloganom »Varčne poti« potekale različne aktivnosti z namenom promocije trajnostne mobilnosti.

Evropski teden mobilnosti smo otvorili s Tržnico trajnostne mobilnosti v organizaciji Javnega zavoda Trubarjevi kraji, ki je potekala v soboto, 16. septembra, na trgu v Velikih Laščah. Več o tržnici trajnostne mobilnosti si lahko preberete v naslednjem prispevku.

V OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče so učenci prve triade ves teden izvajali igro Aktivno v osnovno šolo s kokoško Rozi in se na pot v šolo odpravili peš, s kolesom ali na drug trajnosten način. Organiziran je bil tudi medgeneracijski dan na temo kolesarjenja za 5. razred OŠ ter njihove stare starše. Izvedli so kolesarski poligon, poskusno vožnjo z e-kolesi; udeležili so se predavanja o varni vožnji s kolesom, ki ga je pripravil policist iz PP Ribnica. Za vse razrede OŠ je bil izveden tudi tematski športni dan v kombinaciji izleta z vlakom, avtobusom in pohoda. Nekateri pa so se odpravili na izlet s kolesom pod vodstvom lokalnega vodnika Jožeta Stariča, kjer so spoznali varne kolesarske poti ter znamenitosti občine.

Aktivnostim v okviru Evropskega tedna mobilnosti so se pridružili tudi naši najmlajši. V vrtcu Sončni žarek so izvajali igro Aktivno v vrtec z Belim zajčkom in, če je bilo možno, v vrtec prihajali na trajosten način. Izvedena je bila delavnica z društvom Finta, kjer so otroci ustvarjali z odpadnim materialom. Štiri vrtčevske skupine so se odpravile tudi na izlet z avtobusom z namenom spodbujanja otrok k uporabi sredstev trajnostne mobilnosti. Obiskali so Hišo kranjske čebele v Višnji gori.

V petek, 22. septembra, na dan brez avtomobila, smo občane spodbujali k temu, da se vsaj ta dan na pot odpravijo peš, s kolesom, v sopotništvu ali pa z uporabo javnega potniškega prometa. V ta namen je bila zaprta Šolska ulica na delu pred OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče. Tako so otroci iz vrtca in šole lahko risali s kredami po cestišču. Občina je v okviru Evropskega tedna mobilnosti kupila tudi dve stojali za kolesa, ki sta nameščeni na igrišču v Dvorski vasi in na igrišču v Robu.

Vse aktivnosti Evropskega tedna mobilnosti so bile izvedene v okviru projekta LIFE IP CARE4CLIMATE in so sofinancirane s strani Ministrstva za okolje, podnebje in energijo v okviru sredstev Sklada za podnebne spremembe. Hvala vsem sodelujočim, ki ste pripomogli k uspešni izvedbi posameznih aktivnosti. Posebna zahvala gre učitelju OŠ Bojanu Novaku za koordinacijo aktivnosti v OŠ ter vodji vrtca Sončni žarek Stanki Mustar za koordinacijo aktivnosti v vrtcu. Zahvala gre tudi Svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, ki je projekt podprl.

Otvoritev Evropskega tedna mobilnosti 2023 s Tržnico trajnostne mobilnosti

Stella Vlašić, JZTK | foto: Boštjan Podlogar

V soboto, 16. 9. 2023, smo v Javnem zavodu Trubarjevi kraji v okviru Evropskega tedna mobilnosti (ETM) na trgu v Velikih Laščah med 8. in 12. uro organizirali Tržnico trajnostne mobilnosti.

Za letošnje temo ETM-ja z naslovom »Varčne poti«, ki spodbuja racionalnejše načine potovanja, smo k sodelovanju povabili tudi Avtohišo Zalar iz Malih Lašč z željo po predstavitvi električnih avtomobilov, ki so v zadnjih letih doživeli pravi razcvet.

Tako smo Stritarjevo cesto v Velikih Laščah med 8. in 12. uro zaprli za ves promet ter prostor namenili Tržnici trajnostne mobilnosti. Poleg predsta-

vitve in poskusne vožnje z električnimi avtomobili so bili na trgu prisotni tudi policisti iz PP Ribnica, ki so predvsem otroke ozaveščali o pomembnosti varnega prehoda čez cesto ter previdnega ravnanja v prometu. S seboj so prinesli veliko praktičnega in reklamnega materiala, ki so ga mimoidoči rado vzeli. No, tudi na trgu parkiran izstopajoč policijski avtomobil in glas policijske sirene jim je bil zelo všeč. Za še bolj igrivo

dopoldne je poskrbelo Društvo Finta. Pripravilo je ustvarjalno delavnico, kjer so otroci izdelovali izdelke na temo mobilnosti; obenem so v prometnem kvizu spoznavali najpomembnejše cestno-prometne znake. Kvizu se je pridružila tudi policistka, ki so jo otroci še kako pozorno poslušali.

Dogodka so se udeležili tudi nekateri ponudniki velikolaške tržnice. Svojo stojnico je imel tudi Javni zavod Trubarjevi kraji. Za namen dogodka smo na trg pripeljali 5 električnih gorskih koles, ki so bila na razpolago za testno vožnjo. Z njimi smo izvedli tudi voden kolesarski izlet z dvema licenciranima turno kolesarskima vodnikoma. Udeleženci so se z vodnikoma podali po krajši trasi; vmes pa so lahko prisluhnili razlagi turističnih znamenitosti, ki so bile del njihove poti.

Ravno na ta dan smo predstavili tudi nov zemljevid kolesarskih poti po velikolaški občini, ki je sedaj na voljo v sprejemnici Trubarjeve domačije. Prav tako si lahko vse (trasirane) poti pogledate tudi na naši spletni strani www.velikolaska.si.

V sklopu dogodka je zavod organiziral tudi voden ogled po razstavi Kako je Vatikan postal Levstikov dom, ki je v galeriji Levstikovega doma.

Hvala vsem letošnjim sodelujočim.

Projekt »Multimodalna mobilnost oseb z različnimi oviranostmi«

Klara Varga, občinska uprava | foto: Klara Varga

Želja ljudi je, da se v svojem okolju gibljejo neodvisno in varno. Za doseg tega cilja je potrebno prilagoditi fizično urbano okolje in odstraniti nevarne točke, urediti dostop do javnih objektov, potniškega prometa in drugih javnih površin. Ljudje imajo pri premikanju od enega kraja do drugega različne potrebe in zmožnosti. Multimodalna mobilnost pomeni omogočanje izbire različnih prevoznih sredstev, tudi hoje.

Projekt »Multimodalna mobilnost oseb z različnimi oviranostmi« je bil osnovan jeseni leta 2016. Financira in vodi ga Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, izvaja pa Geodetski inštitut Slovenije. Eden glavnih rezultatov projekta je vzpostavljen javni pregledovalnik oziroma državni zemljevid multimodalne mobilnosti. S pomočjo Geografskega informacijskega sistema se je vzpostavil zemljevid točk v prostoru (javne stavbe, postajališča, toaletni prostori, parkirišča) in tudi njihova opremljenost s pločniki in ovirami.

V letošnjem letu je k projektu pristopila tudi Občina Velike Lašče. Projekt sta Občini predstavila Vojmir Drašler iz Mini-

strstva za okolje, podnebje in energijo ter Roman Rener iz Geodetskega inštituta Slovenije. Projekt v občini je usmerjen v ciljno skupino gibalno ovirani. Zajem podatkov na terenu v naseljih Velike Lašče, Rašica in Turjak je izvedel Aljoša Škaper in o stanju v naši občini povedal: »Po ogledu kar nekaj občin po Sloveniji opažam kar dobro splošno dostopnost za vozičke, kot so znižani pločniki in dostopne pešpote. Podobno ocenjujem za občino Velike Lašče kot dokaj dobro dostopno z nekaj ovirami in previsokimi robniki na pešpotah, kar bi bilo potrebno urediti. Razgiban teren in strmine gibalno oviranim osebam niso najbolj prijazni, a tu ni mogoče ukreniti nič. Lahko pa imamo s seboj nekoga, ki nam pomaga; a le, če so na voljo pločniki!«

Država se zavezuje k spoštovanju zavez Konvencije OZN o pravicah invalidov o dostopnosti in osebni mobilnosti in EU strategije o pravicah invalidov za obdobje 2021-2030 in Zakona o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide. Projekt »Multimodalna mobilnost oseb z različnimi oviranostmi« predstavlja dobro osnovo za razvoj operativnih

rešitev mobilnosti za ranljive skupine v lokalnem okolju. V projekt je vključenih že 75 slovenskih občin. Podatki o dostopnosti so na voljo za pregled, vizualizacijo in prenos preko brezplačnega javnega pregledovalnika, ki je dostopen na spletni strani: <https://pregledovalnik.dostopnost-prostora.si>.

Nesprejemljiva navada nekaterih mimoidočih: Smeti ob cesti na Veliki Slevici

Matic Vesel (predstavniki vasi Velika Slevica) | foto: Matic Vesel

Dragi vaščani Velike Slevice in občani občine Velike Lašče!

V zadnjem času opažamo žalostno sliko ob cesti, ki vodi mimo naše idilične vasi Velika Slevica. Odpadki, ki jih najdemo ob cesti, niso le grdota naši pokrajini, temveč tudi priča dejstvu, da nekateri mimoidoči ne cenijo lepote in čistosti naših krajev.

Ostanki pločevink piva, odvrženi časopisi, papir in drugi odpadki kvarijo sliko našega kraja. To ni le ekološki problem, temveč tudi vprašanje skupne odgovornosti do okolja in spoštovanja domačinov.

Razumemo, da večina naših občanov in vaščanov ceni in skrbi za lepoto naše vasi. Vendar očitno nekateri mimoidoči pozabljajo na osnovna pravila bontona in odgovornosti do okolja.

Pozivamo vse občane, naj bodo pozorni in obvestijo pristojne organe, če opazijo osebe, ki odmetavajo smeti. Prav tako pozivamo vse mimoidoče, naj spoštujejo lepoto našega kraja in ne odmetavajo odpadkov ob cesti.

Skupaj lahko poskrbimo, da bo občina Velike Lašče ostala čista in lepa, kot si zasluži. Vsak posameznik lahko prispeva svoj delček k ohranjanju lepote našega kraja.

Zahtevamo takojšnjo ureditev avtobusnega postajališča in krožišča na Rašici

Aleksander Jakša, predsednik Krajevnega odbora Kokave

»Avtobusno postajališče« je s predpisano prometno signalizacijo označen ali fizično od vozišča ločen prostor, namenjen izključno ustavljanju avtobusov v javnem linijskem cestnem prometu oziroma avtobusov ali drugih vozil, namenjenih izvajanju posebnega linijskega prevoza.

»Postajališče« je površina med uvozom na avtobusno postajališče in izvozom iz avtobusnega postajališča, ločena od vozišča v primeru avtobusnega postajališča zunaj vozišča, oziroma označena površina na vozišču, namenjena ustavljanju avtobusov v javnem linijskem cestnem prometu oziroma avtobusov ali drugih vozil, namenjenih izvajanju posebnega linijskega prevoza. (Pravilnik o avtobusnih postajališčih

(Uradni list RS, št. 106/11 z dne 27. 12. 2011))

Krajani vasi in zaselkov, ki redno ali občasno uporabljamo avtobusni prevoz iz Rašice v Ljubljano, smo ogorčeni in skrajno zaskrbljeni nad nedopustnim zavračevanjem ureditve avtobusnega postajališča na Rašici v smeri proti Ljubljani, saj ne ustreza nobenim zakonskim zahtevam in zgoraj navedenemu pravilniku, zato od pristojnih državnih ustanov in občine (v okviru njenih omejenih pristojnosti) pričakujemo in zahtevamo maksimalno pospešitev potrebnih postopkov za rešitev tega akutnega problema. Sedanji način ustavljanja avtobusov ni le očitna vsakokratna kršitev cestno-prometnih predpisov, pač pa skupaj z neurejenim dostopom predstavlja tudi življenjsko ogroženost prihajajočih, čakajočih in vstopajočih

potnikov, še posebej otrok, ki predstavljajo velik del uporabnikov. Šoferji avtobusov so namreč prisiljeni ustavljati dobesedno na križišču ob hkratnem prometu osebnih in tovornih vozil.

Avtobusno postajališče je po naših informacijah del skupnega projekta s prenovo križišča. Podpiramo ureditev krožišča, saj zgolj prenova sedanjega klasičnega križišča z vidika pretočnosti prometa in varnosti pri vključevanju na glavno cesto Kočevje – Ljubljana iz smeri Rob in Dobrepolje ne bi prinesla nobenih bistvenih izboljšav.

Krajani, uporabniki navedenega avtobusnega postajališča in križišča, na čelu s prvopodpisanim predsednikom KO Kokave zato pripravljamo peticijo, ki jo bomo predali Direkciji za infrastrukturo, Ministrstvu za infrastrukturo in vodstvu občine, ki nas v naših prizadevanjih podpira. V primeru neodzivnosti pristojnih državnih ustanov bomo razmislili tudi o možnosti odločnega protesta na lokaciji »postajališča«. Vabimo občane Velikih Lašč in druge, ki podpirate naše zahteve, da to podkrepite tudi s svojim podpisom, ko boste nagovorjeni. Vnaprej hvala.

Financiranje delovne terapije na OŠ Ljubo Šercer v Kočevju

Klara Varga, občinska uprava

Konec septembra je Občina Velike Lašče skupaj z Občino Loški Potok, Občino Sodražica, Občino Ribnica, Občino Kočevje in Zdravstvenim domom Kočevje podpisala pogodbo o financiranju izvajanja delovne terapije na Osnovni šoli Ljubo Šercer v Kočevju.

Delovna terapija je zdravstvena dejavnost, ki s specifičnimi tehnikami, metodami in pristopi omogoča učencem lažje in samostojnejše delovanje v vsakodnevnem življenju. Aktivnosti so individualno prilagojene učencem glede na njihove sposobnosti in potrebe. Omenjeno šolo obiskuje nekaj učencev iz naše občine. S tem bo tudi njim zagotovljena delovna terapija. Ob podpisu pogodbe na Osnovni šoli Ljubo Šercer so učenci pripravili prav poseben sprejem. Podpisnikom pogodbe so podarili pozorna darila in v zahvalo napisali pismo. Občina Velike Lašče bo v šolskem letu 2023/2024 v ta namen prispevala 2.870,00 EUR in je pripravljena na sodelovanje tudi v prihodnjem šolskem letu.

Občina podelila prve štipendije

Klara Varga, občinska uprava
foto: Klara Varga

Občina Velike Lašče je v šolskem/ študijskem letu 2023/2024 prvič podelila štipendije za deficitarne poklice ter štipendije za nadarjene dijake in študente. V mesecu avgustu sta bila objavljena razpisa za dodelitev štipendij. Glede na to, da Občina štipendije podeljuje prvič, je bilo zanimanja kar nekaj. Prispele vloge je obravnavala razpisna komisija, ki je vloge ovrednotila. Občina je podelila štiri štipendije za deficitarne poklice in dve štipendiji za nadarjene dijake in študente.

Prejemniki štipendij za deficitarne poklice so Tia Grebenc, Klemen Modic, Tilen Garbas in David Ponikvar. Prejemniki štipendij za nadarjene pa sta Neža Gradišar in Jerneja Milavec. Župan Matjaž Hočevnar je prejemnike in prejemnice štipendij povabil na krajši sprejem,

kjer so mu predstavili svoje cilje in želje. Spodbudil jih je k aktivnemu udeleževanju v lokalnem okolju, kar se mu zdi zelo pomembno. Sprejema se zaradi obveznosti ni udeležila ena izmed prejemnic. Vsi so izrazili iskreno hvaležnost za dodeljene štipendije.

Neželeni mačji mladiči in sterilizacija oziroma kastracija mačk

Lana Brodnik

Prisotnost neželenih mačjih mladičev je v Sloveniji še vedno velik trn v peti vseh lastnikov mačk. Kot posledica tega jih veliko konča v prometnih nesrečah, so odvrženi ali pa se jih ljudje znebijo na kakšen drugačen način, četudi so rešitve zelo preproste.

Ker verjamem, da bi marsikdo od vas v takšni situaciji ravnal drugače, če bi imel več znanja, vam v spodnjem članku podajam nekaj zanimivih in tudi koristnih informacij o razmnoževanju mačk in o rešitvah problema z neželenimi mačjimi mladiči.

Spolni ciklus mačk je pod velikim vplivom količine dnevne svetlobe in posledično delovanja hormona melatonina, ki ga izloča česarika (hormonska žleza). Če so mačke izpostavljene dnevni svetlobi dalj časa (okoli 14 ur dnevno), se gonitev lahko pojavlja v 4- do 30-dnevnih intervalih. Mačke so sicer sezonsko poliestrične živali, kar pomeni, da imajo več zaporednih ciklov v enem obdobju. Mačka se prvič goni, ko doseže težo približno 2,5 kg do 3 kg. To je približno pri starosti od 8 do 9 mesecev, lahko pa tudi že pri 4 mesecih.

Brejost mačke traja od 56 do 62 dni. Mačka se po kotitvi goni že v 8 do 10 tednih; če izgubi mladiče, pa že po 2 do 3 tednih.

Kastracija in sterilizacija mačk je zelo pomembna prav zato, ker imajo odlično reprodukcijsko sposobnost, kar lahko nanese na samico od 12 do 18 mladičev na leto. Sterilizacija in kastracija mačk je rutinski poseg, s katerim mač-

kam preprečimo razmnoževanje. Opravljajo ju v načeloma vsaki veterinarski ambulanti. Posega pa ne preprečita le razmnoževanja, temveč tudi nekaj zelo motečih vedenj, ki se pri mačkah pojavljajo v povezavi s tem, in sicer markiranje, pretepanje in potepanje. Preprečujeta tudi nekaj zelo prenosljivih in nevarnih mačjih bolezni, kot sta mačji AIDS in levkoza. Starostne meje pri kastraciji oziroma sterilizaciji ni, a je priporočljivo poseg opraviti pred spolno zrelostjo, torej pri starosti od 4 do 6 mesecev. Mačka se po posegu že prvi dan vrne iz ambulante; pobiranje šivov običajno ni potrebno.

Cena posega se običajno rahlo razlikuje med ambulanti:

- od 50 € do 80 € za sterilizacijo samice in
- od 30 € do 40 € za kastracijo samca.

Občine pripomorejo k uravnavanju populacije mačk tudi s sofinanciranjem sterilizacij v pogodbeno določenih ambulantah. Za več informacij se obrnite na Občino Velike Lašče.

Dnevno varstvo starejših v občini Velike Lašče

Klara Varga, občinska uprava | foto: freepik

Občina Velike Lašče si prizadeva vzpostaviti dnevno-varstveni center za starejše. Dnevno varstvo je oblika institucionalnega varstva, namenjena posameznikom, ki še ne potrebujejo celodnevne, stacionarne oskrbe in si želijo oziroma potrebujejo pomoč, nadzor ali organizirano obliko bivanja le za določeno število ur dnevno. Osnovni kriterij za vključitev oseb v dnevno varstvo za razliko od celodnevnega varstva je, da se uporabniki dnevno vračajo domov. V okviru dnevnega varstva starejših se v dnevnem času zagotavljajo različne storitve predvsem za tiste starejše, ki potrebujejo več oskrbe in nege zaradi različnih bolezni, tudi demence, ali zaradi zmanjšane samostojnosti pri vsakodnevnih opravilih oziroma zgolj zaradi želje po družbi v času, ki bi ga sicer starostniki preživeli sami. V času dnevnega varstva je poskrbljeno za zajtrk in kosilo, počitek ter različne dejavnosti, ki omogočajo aktivno preživljanje časa.

Vzpostavitev dnevnega varstvenega centra za starejše je odvisna od dejanskih potreb in želja bodočih uporabnikov oziroma njihovih svojcev. Glede na razpoložljive prostore v objektu vrtca na Karlovcih bi na tej lokaciji že leta 2024 lahko vzpostavili dnevno varstvo starejših. V ta namen smo izdelali krajši anketni vprašalnik. Izpolnjen vprašalnik pošljete po pošti, ga osebno prinesete na Občino Velike Lašče, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče ali skeniranega pošljete po e-pošti na: obcina@velike-lasce.si najkasneje do 30. 11. 2023. Za kakršnekoli dodatne informacije in pojasnila v zvezi z anketnim vprašalnikom se lahko obrnete na tel. št.: 01-7810-377 ali e-naslov: klara.varga@velike-lasce.si. Za sodelovanje se vam že vnaprej iskreno zahvaljujemo!

Anketa

1. Kraj bivanja:

2. Ali bi vi oziroma kdo od vaših svojcev uporabljal dnevno varstvo za starejše, če bi bilo na voljo v prostorih vrtca na Karlovcih v občini Velike Lašče?

- a) Da
- b) Ne

3. Starost potencialnega uporabnika dnevnega varstva.

- a) Do 65 let
- b) 65-75 let
- c) 76-85 let
- d) Nad 86 let

4. Koliko ur dnevno bi potrebovali varstvo?

- a) Do 8 ur dnevno
- b) Do 9 ur dnevno
- c) Do 10 ur dnevno

5. Od katere ure naprej bi potrebovali varstvo?

- a) Od 6.00
- b) Od 7.00
- c) Od 8.00

6. Ali bi potrebovali organiziran prevoz od doma do dnevnog-varstvenega centra?

- a) Da
- b) Ne

7. Kakšne aktivnosti bi želeli v okviru dnevnega varstva (npr. kuhanje, ročna dela, vrtnarstvo, bralne ure, kvizi ...). Navedite aktivnosti.

8. Kako samostojen je potencialni uporabnik pri gibanju?

- a) Popolnoma.
- b) Pomaga si s palico, berglami.
- c) Uporablja invalidski voziček.

9. Zakaj bi potencialni uporabnik uporabljal dnevno varstvo starejših?

- a) Zaradi aktivnega preživljanja časa s sovrstniki.
- b) Zaradi demence.
- c) Zaradi drugih bolezni.

10. Ostali predlogi in mnenja.

Hvala, ker ste si vzeli čas za izpolnjevanje ankete!

»Gosta moraš znati privabiti«

Primož Petrič | foto: arhiv BEE HOUSE MAYA

Predstavitev BEE HOUSE MAYA iz Strletov pri Robu je prva v sklopu predstavitev lokalnega gospodarstva, tokrat s področja turizma. Prav turizem je gospodarska panoga, ki bi lahko imela pomembno vlogo pri ohranjanju in razvoju našega podeželja. Prihodki iz kmetijstva so zaradi globalnega vpliva trga, slabe kakovosti obdelovalnih površin in razdrobljenosti, ki ne omogočajo intenzivnega kmetovanja razen redkih izjem, skromni. Zagotoviti vir dohodka za družinskega člana ali celo družino je že desetletja misija nemogoče. Prav v tem je izkušnja Suzane in Gregorja Omahna izjemna! Njun trud, preudarnost, vizija, ustvarjata zgodbo dobre prakse in dokazujeta smiselnost razvoja turizma v naših krajih.

Začetek te uspešne izkušnje sega ne-daleč nazaj. Kdaj in kako sta se sploh znašla tu v Strletih nad Robom?

Gregor: Mislil, da sva kupila parcelo za gradnjo hiše leta 2000. Med iskanjem svojega koticčka pod soncem me je pot zanesla tudi sem. Ob vzpenjanju po cesti nad Robom sem dobesedno »prirolal« in ob pogledu na kamnite hiške ter razprostranjanje te čudovite pokrajine sem se zaljubil na prvi pogled. Okolje in narava sta me preprosto prevzela.

Kako pa sta zašla v turizem oziroma od kod ideja postavitve prenočitvenih kapacitet?

Po nakupu parcele sva naslednje leto postavila brunarico, v katero smo se leta 2001 vselili in brunarica je tako postala naš dom. V naslednjih letih sva si zgradila delavnico in hišo. Po selitvi v hišo je brunarica ostala prazna in neuporabljena. O oddajanju takrat sploh nisva razmišljala. Vedela sva, da bo sčasoma začela nastajati škoda. V njej bi se začela nabirati vlaga in brunarica bi

propadala. Kot nalašč se je v tistem obdobju razmahnilo iskanje in ponujanje destinacij preko portalov Airbnb, Bookinga in tudi mediji so bili preplavljeni s tovrstnimi reklamami. Prav to je v nas prebudilo idejo o oddajanju brunarice. Čisto za hec in poizkus sva dala brunarico na Booking in že drugi ali tretji dan je prispela prva rezervacija. Bila sva

presenečena, vesela, polna adrenalina in pričakovanj. Lotili smo se dela, pripravili prostor in sprejeli prve goste. No, tako nekako, lepi spomini. Vse to sega v leto 2017, ko sva si najprej pridobila nekaj izkušenj in občutka, kaj in kako bo s tem.

Kako zdaj gledate nazaj in kaj je pomembno za uspešno delo?

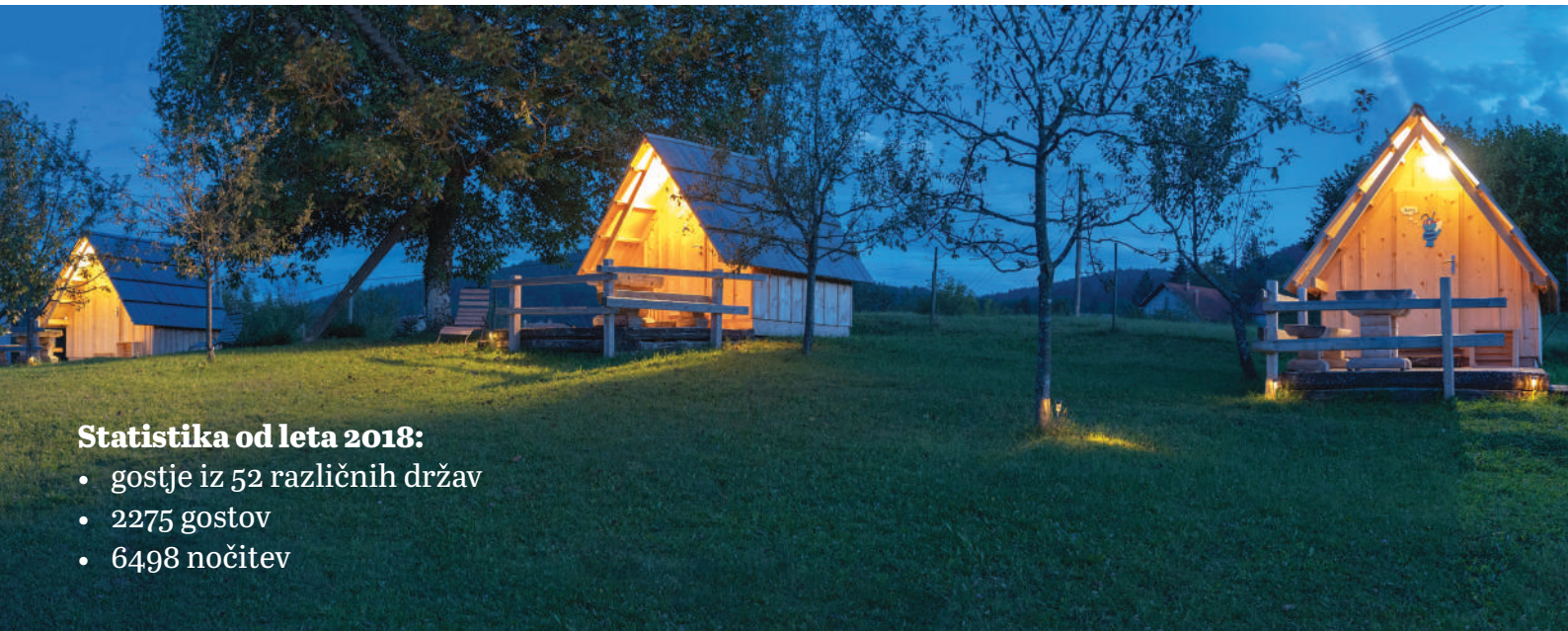
Spomini so res lepi; bilo je kar nekaj prigod. Ne veš, kdo pride; sporazumevanje in barvitost jezikov je vedno znova izziv. Zdaj je tu Špela in njej gredu tuji jeziki boljše od rok. Zanimivo, prav pogovor z gosti je pomemben. Vzeti si moraš čas in z njimi kramljati, na nek način sodelovati. Pogovor res veliko šteje.

Vašo ljubezen do živali je lahko zaznati. Kako pa na njih gledajo gosti?

Domače živali so prave turistične legende. Vidimo, da gostom veliko pomenijo. Poniji, koze, ribe v ribniku ... Kuža pa je zmagovalec. Pravi zvezdnik; vsakdo se v času obiska nanj naveže. Prav

Statistika od leta 2018:

- gostje iz 52 različnih držav
- 2275 gostov
- 6498 nočitev

Sproščeno druženje gostov.

možnost stika z živalmi gostom popestri bivanje tu. To je pomemben del ponudbenega programa. Mnogi se v vsakdanjem življenju nimajo priložnosti поблиže srečati z živalmi; tu pa jim to omogočimo in vidimo, kako so navdušeni. Še čebele, da ne pozabimo – tudi one so del te zgodbe. Med in medene izdelke ponudimo gostom. Obseg čebeljih družin je spremenljiv; število panjev niha glede na letino; trenutno jih je nekaj manj.

Vidim imena Maya, Vili, Flip, Berry, ali ni to ...

Ja, je, iz risanke Čebelica Maja. Vse smo poimenovali po likih iz te risanke. Tri glamping hiške in apartma imajo ime po teh likih.

So te tri hiške in apartma dovolj, ali imate še kaj v načrtu?

Poleg te ponudbe doma imamo v Robu Hostel. Pred štirimi leti smo kupili starejšo hišo in jo pripravili za oddaja-

Osrednji motiv so čebele.

nje. Hostel sprejme 19 gostov. Skupno sedaj lahko ponudimo nekaj več kot 30 postelj. Na novo smo zgradili servisni objekt s skupnimi prostori kuhinje, dnevnega prostora in jedilnice, kopalnic itd. Nad temi prostori so v izdelavi dodatne spalne zmogljivosti in prostor za spa. Vse smo uredili tako, da smo samooskrbni z vodo, elektriko in ogrevanjem.

Postali smo vidni, na kar smo izredno ponosni. Želimo pa si kvalitetnih gostov, ki bi se tu zadržali dlje časa in ne bi bili samo prehodni. Vse to potrebuje dodatno ponudbo. Najbolj potrebujemo bazen, kakšno tematska pot in podobno. Gosta moraš znati privabiti. Na srečo gre mimo nas evropska pešpot E6, ki do nas pripelje kakšnega popotnika. Ko je enkrat tu, ga okolje prevzame. Nekateri tu stojijo in gledajo zvezde – čisto preprosto.

Ali je bilo težko urediti dokumentacijo in dovoljenja za opravljanje dejavnosti?

Že od začetka je bilo povpraševanje veliko. Zato sva se odločila in registrirala dejavnost s prenočitvami. No, to je bil za naju kar podvig. Ne veš, kam in kako se obrniti. Tudi ko smo osnovno dokumentacijo uredili, je potrebno vsakega gosta sproti prijaviti. To opravimo od doma, neposredno v AJPES, ampak tudi to je na začetku zahtevno. Predvsem zato, ker ni nikogar, ki bi te podučil ali usmerjal. Kot se je izkazalo, tudi za to zadolženi teh postopkov ne poznajo najbolje. Ko se nečesa lotiš, orješ ledino na celem področju. Enako je bilo s pridobivanjem dokumentacije. Na tem področju sva morala poiskati pomoč. Dobro bi bilo, da bi se ti postopki bolj olajšali in približali uporabnikom.

Vas čaka še kaj »papirologije«?

Ja, potrebno je dopolniti našo ponudbo. Kot smo omenili, gostom želiva ponuditi nekaj več. V želji, da se gost zadrži in ni samo prehodni, moramo vsaj poletni imeti delujoč bazen. Ponudbo želimo razširiti še na foto lov, hojo po tematskih poteh itd. Za vse to je potrebno imeti urejeno dokumentacijo. Upam, da nam uspe. Seveda pa bi poleg naše ponudbe še kakšna druga dejavnost, atrakcija oziroma ponudba gostom še bolj popestrila in izboljšala izkušnjo v naših krajih. Predvsem pa manjka gostinska ponudba.

Kaj je še pomembno za uspeh takšne dejavnosti?

Dobri sosedje. Zahvaliti se morava našim sokrajanom oziroma bližnjim sosedom, da so tako lepo sprejeli našo dejavnost in goste, ki prihajajo k nam. Veseli smo pozitivnega odnosa sosedov in vzpodbudnih besed.

Festival
**BOŽIČNEGA
KRUHA**
VELIKE LAŠČE 2023

**28. TRADICIONALNO
SREČANJE TURJAŠKI
HARMONIKAR**

sobota, 2. december, ob 18. uri,
Dom krajanov Turjak

**TA VESELI DAN
KULTURE: KULTURNO
S TRUBARJEM**

nedelja, 3. december,
Trubarjeva domačija, Rašica
od 10. do 16. ure:

gostovanje rokodelk
muzejske trgovinice na
Trubarjevi domačiji
ob 17. uri:

predstavitve slikanice
Josip Stritar: Pesmi za
otroke z razstavo
originalnih ilustracij

PRAVLJIČNA URICA

ponedeljek, 4. december,
ob 18. uri, Knjižnica Frana Levstika,
Velike Lašče

**PRIŽIG LUČK Z
ODPRTJEM ADVENTNE
TRŽNICE, GLASBENI
GOST: ANSAMBEL MEH
EKSPRES**

torek, 5. december, od 17. ure dalje,
trg v Velikih Laščah

ADVENTNA TRŽNICA

5., 8., 9., 15., 16., 22. in
23. december,
od 18. do 21. ure, trg v
Velikih Laščah

**#NAPREJ V PRETEKLOST:
ZIMA V VELIKIH LAŠČAH**

4. – 10. december,
virtualno

**DRŽAVNO OCENJEVANJE
KRUHA IZ KRUŠNE PEČI**

četrtek, 7. december, od 12. do 15.
ure, Okrepčevalnica Škrabec, Rob

**RAZSTAVA KRUHA S
PODELITVIJO PRIZNANJ
IN NAGRAD**

petek, 8. december, od 9. do 17. ure,
Dom krajanov Rob

**PREDAVANJE ROBERTA
KLANČARJA, ČLANA
DRUŠTVA GORSKE
REŠEVALNE SLUŽBE
BOHINJ**

petek, 8. december, ob 19. uri,
Tenis Cereja, Velike Lašče

**3. ABONMAJSKA
PREDSTAVA
JOŠ LAMPRET & URŠKA
CENTA FLAMENCO
PROJECT: NOMAD**

petek, 8. december, ob 19.30 uri,
dvorana Levstikovega doma,
Velike Lašče

**OTROŠKA PREDSTAVA
NAGAJIVA SNEŽINKA**

sobota, 9. december, ob 16. uri,
Dom krajanov Turjak

**PRAVLJIČNA URICA
IN DECEMBRSKA
DELAVNICA**

sobota, 9. december, ob 18. uri,
sejna soba, Levstikov dom,
Velike Lašče

**PREDSTAVA NIKA
ŠKRLECA: ZDRAVA
PAMET**

petek, 15. december, ob 19. uri,
dvorana Levstikovega doma,
Velike Lašče

**Rocktronica 2023 –
ZIMSKA EDICIJA**

sobota, 16. december, od 17. ure
naprej, trg v Velikih Laščah

**SREČANJE NOSILCEV
IZROČILA PRIPRAVE
POPRTNIKA IZ VSE
SLOVENIJE**

sobota, 16. december, od 11. ure
naprej, Levstikov dom

**RAZSTAVA JASLIC NA
GRADEŽU**

17. december – 7. januar, Gradež

**NASTOP MAŽORETK
KUD PRIMOŽ TRUBAR**

torek, 19. december, ob 18. uri,
dvorana Levstikovega doma,
Velike Lašče

**POHOD V ORGANIZACIJI
KO RAŠICA**

petek, 22. december, ob 18. uri,
izhodišče: Trubarjeva domačija

**OTROŠKA PREDSTAVA
ŠKRATKA V TOVARNI
IGRAČ**

petek, 22. december, ob 19. uri,
dvorana Levstikovega doma,
Velike Lašče

**POHOD V ORGANIZACIJI
KO ROB IN KO RUTE**

sobota, 23. december, ob 18. uri,
izhodišče: Dom krajanov Rob

**GLASBENO POUČNA
PREDSTAVA: OD STARIH
MUZ DO NOVE MUZKE**

sobota, 23. december, ob 18. uri,
dvorana Levstikovega doma,
Velike Lašče

**TRADICIONALNI POHOD
Z LUČKAMI**

ponedeljek, 25. december, ob 18.
uri, izhodišče: trg v Velikih Laščah

ŠTEFANJI DAN

torek, 26. december, ob 11. uri, pri
gasilskem domu v Velikih Laščah

**BOŽIČNO NOVOLETNI
KONCERT**

torek, 26. december, ob 19. uri,
Športna dvorana pri OŠ Velike Lašče

**NOVOLETNI POHOD NA
KAMEN VRH IN GRMADO**

torek, 2. januar, ob 9. uri, izhodišče:
trg v Velikih Laščah

**KONCERT BOŽIČNIH
PESMI**

sobota, 6. januar, ob 18. uri,
cerkev v Velikih Laščah

intervju:
Andreja Novak

Zaradi psov sem spoznala ogromno ljudi in videla ogromno držav

Angelca Petrič | foto: osebni arhiv

Andreja Novak je vsestransko aktivna oseba. Poleg tega, da je zaposlena mati, vrtnari, se posveča ročnim delom in vzreji psov. Je tudi predsednica sveta Javnega zavoda osnovne šole Primoža Trubarja.

Kako ste si za svoj dom izbrali Podkoglje oz. območje občine Velike Lašče?

S partnerjem sva iskala lokacijo za hišo. Ker so bile cene okrog Domžal zelo visoke, sva začela iskati na širšem območju in tako sva prišla do parcele v Podkoglju. Ta smer ni bila načrtovana. Vedela sem sicer, da na tem koncu živi sedaj žal že pokojni prijatelj Davor Marjanovič, ki je tu kupil parcelo in sezidal hišo. Z njim smo se poznali že pred selitvijo v Velike Lašče, saj nas je povezovala ljubezen do psov oz. hrtov. Meni se je takrat zdelo, da on živi v nekem res oddaljenem zakotju. Ko pa sva kupila parcelo, sva ugotovila, da smo pravzaprav blizu njega. Takrat se je pošalil, da smo tudi mi pristali v zakotju. Moj odgovor je bil, da to ne drži, saj smo mi nekaj kilometrov pred zakotjem.

Imate od nekdaj radi živali?

Vedno smo imeli psa pri hiši, tudi ko sem bila majhna. Običajno so bili to nemški ovčarji. Toda psi so bili bolj očetovi. V mladosti sem se ukvarjala z jahanjem, saj je blizu Domžal Krumperk, kjer je bil center Biotehnične fakultete. Potem sem v neki knjigi videla ruskega hrta in se odločila, da ga želim imeti. Tri leta sem čakala na leglo v Sloveniji.

Legla pa kar ni bilo. Nato sem v beograjski reviji našla oglas o leglu hrtov v Zrenjaninu. Čeprav še nisem bila stara 18 let, sem hotela ponj kar z vlakom. Seveda me je peljal oče. Tako smo dobili psičko. Klicali smo jo Kim, tako kot priljubljeno hollywoodsko igralko Kim Novak. Sedaj že več kot 30 let nisem brez ruskega hrta.

**Temna stran
tekem s psi so
različne zlorabe.**

Kakšna pasma je to?

Hrti so stare, lovske pasme. Mednarodna kinološka zveza za razdelitev glede na namen uporabe pasme uporablja 10 skupin in v 10. skupini so hrti. Hrti so bili lovski psi. Imajo željo in nagon po lovu. Danes se jih ne priznava več za lovske pse, saj se lov v takšni obliki kot nekdaj ne izvaja več in so predvsem spremljevalni družinski psi. Tradicija lova s hrti se je obdržala le v matični Rusiji in morda v arabskih državah, kjer beduini lovijo s perzijskimi ali arabskimi hrti. Zanimivo je, da so hrti obdržali poseben status tudi v arabskem, torej islamskem svetu. Pes v islamskem okolju ni čislana žival, ampak hrti imajo poseben položaj. Pri beduinu sta sokol in hrt včasih pred ženo in družino. Za tem stoji zgodovina, ki so jo stoletja gradili. Današnji hrti se glede na preteklo podoba in lastnosti niti niso tako spremenili, kot so se nekatere druge pasme. Treba pa je bilo nekoliko omiliti karakter lovskega nagona.

Za kakšen lov se je uporabljalo hrte?

Ruski hrti so se uporabljali za lov na volkove. V Rusiji, v starih knjigah je opisan poseben način lova v tako imenovanih trojkah, ki jo sestavljajo dva samca in samica. Lovci so psa držali pri sebi

Ruski hrti so se uporabljali za lov na volkove. Kratek čas lahko tečejo izjemno hitro.

gospodinjskega dela in družinskih obveznosti. Dan je vedno prekratek!

Aktivni ste tudi v Kinološki zvezi Slovenije?

Od takrat, ko sem dobila svojega prvega ruskega hrta, smo ljubitelji ustanovili Slovenski klub za hрте. Prav preko kluba smo aktivni člani kinološke zveze. Sem tudi mednarodna sodnica za ocenjevanje zunanosti hrtov, tudi za delovno preizkušnjo, tako imenovani coursing. Gre za posnemanje teka zajca v naravi. Posebna naprava vleče vrstico in na koncu vrstice je plastična vrečka, ki ponazarja zajca. Treninge in tekme smo imeli tudi na Žagi. Med odmevnejše dogodke, kjer sem sodelovala, sodi evropska razstava v Celju leta 2010. Takrat sem bila projektni vodja prireditve. Prisotnih je bilo 16.000 psov. 4-dnevna prireditev je bila izredno uspešna. Takrat so me celo predlagali v ožji izbor za ime tedna na valu 202. A po prireditvi sem bila tako utrujena, da tega sploh nisem vedela in sem vse to prespala. Na račun psov sem spoznala ogromno ljudi in videla ogromno držav. To je moj hobi. Po celem svetu spoznaš ljudi, ki so povsem različnih profilov. Skupna točka za pogovor je pes. Pravijo, da smo Slovenci povezani preko pevskega zborov, gasilcev ali lovcev. No,

jaz bi dodala še kinologijo: tu najdeš vse profile ljudi, ki se z lahkoto povežejo med sabo.

Kakšna mora biti prehrana psov?

Osnova so briketi; zraven je meso, tudi kakšne testenine. Pri nas psi nimajo niti težav s tem, da pojedjo kakšno zelenjavo ali jabolko in korenje. Skoraj vsejedi so.

Hodite na tekmovanja?

Tudi. Kar se tiče psov, sem v različnih vlogah. Sem tako sodnica kot vzreditelj. To pomeni, da sem prisotna na kinoloških prireditvah različne narave. Na razstavah poteka ocenjevanje psov glede na standarde s strani sodnikov. Standardi so predpisani in so pomembni, da se jih držimo. Tako se pasma vzdržuje in ostane na visokem nivoju. Razstave so lahko državne ali mednarodne, evropske in tudi svetovne. Tudi v Sloveniji jih je kar nekaj. To je seveda vse hobi, ki se plača iz svojega žepa. Do te meje ni reprezentance. Medtem ko se za delovni del, za dirke, lahko formira reprezentanca za evropska prvenstva. To so psi, ki tečejo in so najhitrejši psi na svetu. Temna stran tekem s psi so različne zlorabe. Ob tej priložnosti želim poudariti, da pri nas ni izkoriščanja psov, saj poteka tekmovanje pod okriljem mednarodne kinološke zveze. Stave so prepovedane. Profesionalizem najdemo v Angliji, na Irskem in v ZDA. Imamo pa tudi pri nas primere rešenih hrtov. Nekaj jih je tudi iz Španije. Tragični primeri so, ko lovci po koncu lovne sezone španske hрте zavržejo in neka-

na konju in ga spustili šele, ko so zagledali volka. Tega so psi še živega ujeli. Nato se je lovec odločil, kaj bo naredil – ali bo žival pustil pri življenju ali ne. Značilnost hrtov je, da podobno kot gepard, lahko tečejo izjemno hitro kratek čas, ne morejo pa slediti žival kilometre skozi gozd ali stepo. Za dolgotrajno sledenje se uporablja pse goniče. Hrt žival ujame v hitrem teku.

Koliko psov imate?

V juniju nas je presenetilo 13 mladičev. Imamo še dve psici, babico in mamó. Poleti nam je poginil 12 let star samec, pradedek teh mladičev. Imamo nekako celo družino. Življenjska doba hrtov je nekje od 11 do 13 let.

Kako poteka vaš povprečni delovni dan?

Sedaj ko je več dela z mladiči, je več dela tudi zjutraj. Ob pol petih zazvoni alarm in delo se prične. Živali je treba spustiti, nahraniti in tako naprej. Ko se vrnem iz službe, živali ponovno spustimo. Kadar pa ni mladičev, gremo na sprehod, saj naša narava res omogoča sprehode v lepem okolju. Zvečer se posvečam ročnim delom in kakšni dobri knjigi. Seveda se ne posvečam le hobijem, ampak je vmes tudi kar nekaj

tere celo obesijo na drevesa. Zavetišča v Španiji so izredno polna. Reševalne organizacije te hrte kdaj pripeljejo na različne konce sveta, da se jih posvoji.

Ukvarjate se tudi z ročnimi deli?

Ročna dela so mi bila po stari mami položena v zibko. Ko sem videla pulover, ki mi je bil všeč, sem pogledala ceno in ga seveda naredila sama. Potem smo prišli tako daleč, da mi je mož rekel, da je vseh izdelkov enostavno preveč, da naj kaj prodam. Pobrala sem nekaj kosov in odšla na obrtno zbornico, kjer so me ocenili. In tako sem dobila certifikat za domačo in umetnostno obrt. Registrira sem s. p. pod imenom Hiška miška, ročna dela. Lani sem svoje izdelke predstavila na božičnem sejmu v Velikih Laščah; bila sem na sejmu Artish, ki se poleti ob sobotah dogaja na Gallusovem nabrežju v Ljubljani, tako da me ljudje spoznavajo. Blizu mi je kvačkanje, pletenje, ustvarjanje, malo šivanja, lahko tudi reciklaža.

Do sedaj ste bili predstavnica sveta staršev, sedaj pa ste v svetu zavoda OŠ postali predsednica.

V to sem nekako padla notri. Bila sem predstavnica v svetu staršev, nikoli pa nisem bila v svetu zavoda. Sedaj pa so me v svetu zavoda predlagali za predsednico in počasi spoznavam vso problematiko. Prva seja je že za nami. Gre za novo področje in kljub vsemu sem prišel in se moram seznaniti s področjem.

Kakšna je pravzaprav vloga sveta v OŠ Primoža Trubarja?

Svet zavoda je organ, ki v našem primeru združuje tako šolo kot vrtec.

Tudi starši se moramo organizirati, kako bo potekal naš dan.

Potrjuje in razrešuje ravnatelja, seznanja se z delovanjem šole, sprejema program razvoja, letni delovni načrt, poročilo, pregleduje finančno stanje, ukrepa v kriznih situacijah, odloča o pritožbah v zvezi s statusom, obravnave zadeve, ki mu jih predloži vzgojiteljski oz. učiteljski zbor, skratka je skupni krovni imenovalec za vzgojo in izobraževanje v občini.

Kako je sestavljen svet zavoda osnovne šole?

Svet zavoda ima 11 članov, od tega je 5 predstavnikov zaposlenih, 3 predstavniki staršev in 3 predstavniki ustanovitelja (Občine Velike Lašče).

Kako poteka vaše delo?

Glede na to, da smo se ravno sestali težko definiram. Moja predhodnica, gospa Andreja Svetičič, mi ob prevzemu te naloge izredno pomaga. Vedno dvigne telefon in odgovori na moja vprašanja. Pri sklicu seje glede formalnosti priskoči na pomoč tajnica šole, da pripravimo dnevni red, pošljemo zapisnik prejšnjega sestanka v pregled ... Že vmes med sejami urejamo aktualne zadeve in informacije tečejo tudi korespondenčno. Vedno se pojavijo pereči problemi, ki zahtevajo takojšnjo odločitev.

Kako pogosto se sestanete in o kakšni problematiki običajno teče beseda?

Seji sta dve oz. tri letno. Pregleduje se problematiko, ki se jo izpostavi na svetu staršev, to je problematika z roditeljskih sestankov, problematika šole in vrtca glede delovanja, financiranja itd. Vedno so želje večje, kot je na voljo sredstev. Treba je najti kompromis, da je volk sit in koza cela.

Med nekaterimi starši je bilo kar precej negotovanja glede spremembe ure pouka. Kakšne so podlage za takšno odločitev?

To je bil kar velik šok za večino ljudi. Prva stvar je problem komunikacije s starši. Še vedno verjamem, da bi bilo veliko lažje, če bi bilo lani rečeno pred koncem počitnic, da se načrtuje spre-

mema začetka pouka. Tudi starši se moramo organizirati, kako bo potekal naš dan. Za starše z majhnimi otroki je lahko to velik šok. Če bi komunikacija potekala na drugačen način, ne bi bilo toliko negotovanja.

Drug pereč problem so vedno prevozi. Veliko številko zaselkov ter tudi problematika ogroženosti učencev na šolski poti zaradi nevarnih zveri otežuje organizacijo. Lani je bila ustanovljena delovna skupina za prevoze s strani staršev, a tudi letos se nekaj dni pred pričetkom šolskega leta še ni vedelo, kdaj naj gredo otroci na prevoz. Tukaj je treba še veliko narediti. Teorija sicer prenese raznovrstne kombinacije, a na koncu je treba najti najbolj funkcionalno rešitev. Pri nas jo zlasti v zadnjem obdobju najdemo razmeroma pozno.

Nekateri strokovnjaki menijo, da preveč zaščitniški starši posegajo v avtonomijo delo učitelja oz. vzgojitelja. Ali to drži? Se ukvarjate tudi s takšnimi primeri?

Tudi to problematiko obravnavamo. Pogosto se ta tema izpostavi že na svetu staršev. Pozna se, da je en del tako imenovanih helikopterskih staršev. Mnenja se krešejo že na svetu staršev. Določeni starši želijo imeti vse zabeleženo v beležki. To je po mojem mnenju nekje morda še sprejemljivo do 4. razreda. Ampak na to sem naletela tudi še v srednji šoli. Nekako je treba najti pot, da otrok prevzame odgovornost zase. In žal ne morejo biti vsi odlični. Mislim, da je to bolj problem okolice, ki od otrok pričakuje vedno najboljše. Prav dober uspeh, dober uspeh – oboje vsebuje besedo DOBRO. In to je pomembno, dobro opravljeno delo!

JESENSKE DOBROTE

Velikolaške klobase, pečenice, krvavice, ...

Obiščite nas
v naših poslovalnicah

www.kzlasce.si

**KMETIJSKA
ZADRUGA**
VELIKE LAŠČE

Preroška Guernica: zgodba o sliki, ki je postala naša kolektivna vest

Marjana Dolšina Delač

Zahvaljujoč prigovarjanju urednika, naj (svoji občasni lenobi navkljub, op. a.) vendarle za vsako številko Troble prispevam nekaj vrstic, in dejstvu, da se v mojem življenju ne dogaja nič omembe vrednega ali pa vsaj nič takšnega, kar bi zanimalo cenjeno bralstvo slovenskih Aten, sem razmišljala o temi, ki bi bila vredna bleščče povoščenih in večbarvno natisnjenih občinskih strani. Ker prerez aktualnega trškega dogajanja že sodi v domeno cenjenega inšpektorja Mukija, sem se odločila za pisanje o umetnosti, kakopak, natančneje o Guernici, ki jo je leta 1937 na platno spravil Španec Pablo Picasso. Odgovor na vprašanje, zakaj prav ta črno-bela srhljivka, ki sem jo potegnila iz naftalina preteklega stoletja, stoletja vojn, se lakoničen ponuja sam od sebe: ker nič ne kaže, da smo v aktualnem stoletju civilizacijsko prerasli tradicijo boja za omejene kvadratne kilometre naše majhne modre pike.* (*Vzdevek »pale blue dot« je Zemlja dobila po fotografiji, posneti na Valentino-vo leta 1990 z vesoljsko sondo Voyager 1 z razdalje kar šestih milijard kilometrov. Leta 1994 je fizik Carl Sagan tako naslovil tudi svojo knjigo: Pale Blue Dot: A Vision of the Human Future in Space, kjer je izraz uporabil kot sinonim za neznatno in bežno vlogo človeške civilizacije v kontekstu vesolja.) Še več, teh kilometrov, ki bi bili sploh še primerni za poselitev, je vedno manj, potencialnih uporabnikov je vse več, njihova (naša) telesa in duše pa postajajo bolj in bolj nenasitne.

Dora Maar, Picasso slika Guernico, 1937.
Vir: <https://laregledujeu.org>

Saga o velecenjeni umetnini bi lahko bila mnogo daljša od tega skromno fragmentarnega zapisa. Ne le zato, ker se slika razprostira na razkošnih sedemindvajsetih kvadratnih metrih in si spričo fizične veličine nedvomno zasluži primerljiv obseg natičkanih strani, ampak predvsem zaradi njene špartansko izčiščene sporočilne ostrine. Ta je naučila lekcijo ponižnosti marsikaterega gledalca, ki se je naivno ozrl vanjo in pričakoval, da bo lahko v enako nonsalantnem zasuku odvrnil pogled in pozabil na njeno v nebo vpjioče pričevanje o odvratnosti vojnega terorja. Če želite poglobljeno analizo Guernice, torej vzemite v roke kakšno od mnogih njej posvečenih monografij, za bolj kontroverzne teorije pa se odpravite na svetovni splet. (Pa saj ste vendar že ves čas tam, ne?) Moje vrstice berite predvsem kot opomnik, da je likovna in širše vizualna umetnost še kako živi

dejavnik naše družbene (in zasebne, če ji to dovolite) stvarnosti; kot povabilo, da skozi precejate vrednote iz okolja v sebi lasten svetovni nazor; predvsem pa kot naricanje obljube po stabilnem in predvidljivem življenju brez agresije, neenakosti in revščine na planetu z nepredstavljenimi osmimi milijardami človeških prebivalcev.

V času bombardiranja španskega mesta Guernica, ki so ga 26. aprila 1937 po posredovanju fašističnega generala Francisca Franca izvedle sile nemške Luftwaffe, je Picasso že dobra tri desetletja živel v Parizu, a časopisna vest o tragičnem dogodku se je zajedla globoko v njegovo špansko dušo. Kljub temu le zmotno pričakujemo, da je iz lastnega notranjega pretresa takoj zavihtel čopič in ustvaril ikonično podobo vojne kot dogmatično destruktivne civilizacijske stalnice. Guernice se je Picasso namreč lotil šele po naročilu španske republikanske vlade za svetovno razstavo v Parizu, kar jo v resnici deklarira kot propagandno delo. Vemo pa, da je postala mnogo več od tega.

Picassova predstavitev bombardiranja temelji na upodobitvi navideznega kaosa, v katerega je premišljeno umestil tradicionalne motive, že mnogokrat preigrane v ateljejih starih mojstrov baroka, renesanse, neoklasicizma in historičnih smeri 19. stoletja. Tovrstne arhetipske podobe so se v zgodovini umetnosti že večkrat izkazale kot izjemno učinkovite: mati z otrokom v naročju spominja na Pietà, Marijo z mrtvim Kristusom, ki so ga po mučnem pasijonu ravnokar sneli s križa in ga predali materi v objokovanje; razteleseno truplo padlega borca simbolizira brezup in nesmiselnost nasilja; iz njegovega zlomljenega meča, bolj simbolnega kot dejanskega orožja, saj sta v 20. stoletju mečevanje že povsem nadomestila strelno orožje in artilerija, raste roža; na drugi roki opazimo stigme, ki ga enačijo s Kristusovo mučeniško vlogo. Vrsta

Pablo Picasso, Guernica, 1937, olje na platnu, 349,3 x 776,6 cm, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia, Madrid. Vir: Wikipedia

špekulativnih teorij se posveča vlogi bika, ki zastopa trpeče špansko ljudstvo in rezgatajočemu konju kot zoomorfizirani zatiralni fašistični oblasti. Podobi lahko beremo tudi obratno: bika kot kvoločnega Minotavra, ki morda predstavlja nacifašistične evropske voditelje: Hitlerja, Mussolinija, takisto Franca. Na desni strani pretresljivi krik ženske in bežeča figura opozarjata na nedolžne civilne žrtve napada. Prizor je umeščen v porušen interier, v katerem žarnica stropne svetilke asociira na vir eksplozije in določa osrednjo piramidalno postavitev. Natrpano kompozicijo naseljuje en sam optimistični detajl prinašalke luči, ki skupaj s sramežljivo cvetlico odkriva žarek upanja. To je hlepenje po miru v najtemnejšem trenutku in za vsako ceno, saj druge možnosti tako rekoč ni. Alegorično sporočilo vsebine je Picasso smiselno podprl z likovnimi rešitvami: namesto klasične linearne perspektive, ki stabilizira pogled na eno samo gledišče, je uporabil bežečo multiperspektivo. Ta je v kombinaciji z elementi kubistične analize pripomogla h kaotičnosti, a tudi večplastnosti in izmuzljivosti podob. Nič na sliki torej ni zgolj takšno, kot se kaže na prvi pogled. Ob stampeu oblik se je povsem vzdržal uporabe barv. Vojni svet je svet črno-belega pogleda in turobnosti sivin ter obenem spominja na časopisni tisk, dejanski medij, ki mu je dostavil bolečo novico.

Španska državljanska vojna in z njo bombardiranje baskovskega mesteca se je izkazala za zgovorno napoved dogajanja v drugi svetovni vojni, ki še danes velja za najhujšo človeško kataklizmo stare celine. Ko so se v poznih tridesetih letih dvajsetega stoletja razmere v Evropi zaostrovale, je Guernica po zaprtju svetovne razstave iz Pariza odpotovala v Oslo, Stockholm in Copenhagen, nato nazaj v Pariz in od tam na turnejo po Združenih državah Amerike. Iz časa nacistične okupacije je preživela anekdota, ki opisuje, kako je nemški vojak v okupiranem Parizu obiskal Picassov atelje in na mizi opazil fotografijo Guernice. »Ste vi to naredili?« ga je z zanimanjem vprašal. »Ne, vi ste,« mu je brez dlake na jeziku zabrusil Picasso, ki je bil dotlej vse kaj drugega kot politično angažirani umetnik. Prav v tem času pa je on sam izrazil zahtevo, da mora slika vsaj do Francove smrti ostati v Muzeju moderne umetnosti (MoMA) v New Yorku, saj se ne sme vrniti na s fašizmom oskrunjena iberška tla. V petdesetih letih so jo poslali še v Brazilijo, od koder se je vrnila v Evropo in bila na ogled v Milanu, Parizu, Münchnu, Kölnu, Hamburgu, Bruslju, Amsterdamu in Stockholmu, ko so jo za 75. rojstni dan njenega avtorja vrnil v New York na veliko

retrospektivno razstavo. Kljub Francovim prizadevanjem, da bi Guernico spravil nazaj domov, se to do njegove smrti leta 1975 ni zgodilo, čeprav je Picasso, ki je bil iniciator prepovedi vrnitve, umrl že dve leti pred njim. Slika je tako v Španijo prispela šele leta 1981 in je danes na ogled v nacionalnem Museo Reina Sofía v Madridu.

Lahko sklenemo, da je general Franco še post mortem izgubil boj s Picassovo mojstrovino. A to še ni pomenilo konca njegovega samodejnega političnega aktivizma, ki je tlel do naslednje grožnje militaristične velesile, tokrat z nasprotnega ideološkega brega, dobesečno pa z druge celine. Februarja 2003 je ameriški državni sekretar Colin Powell v prostorih Varnostnega sveta Združenih narodov v New Yorku naznanil ameriško invazijo na Irak z utemeljitvijo, da orožje za množično uničenje, s katerim je (naj bi, kdo ve?) razpolagal njegov voditelj Sadam Husein, predstavlja neposredno grožnjo demokratičnemu svetu. Ob pripravah na dogodek, ki je ZDA pustil nov madež na belih zvezdah njene zastave, so predstavniki ameriške državne administracije grenko ugotovili, da prostor, kjer bo potekal nagovor svetovne javnosti z občutljivo vsebino, krasi prav tapiserijska replika Picassove Guernice. Tam ždi kot poosebljen memento mori, stalen opomin na nesprijemljivost reševanja svetovnih – političnih, verskih in ekonomskih, kakršnih koli že – sporov z nasiljem in vojno. Powell se je v nekem trenutku moral vprašati, kako razumno argumentirati napad zunaj teritori-

Colin Powell med znamenitim govorom pred Varnostnim svetom Združenih narodov, 2003. Vir: <https://theintercept.com>

ja lastne države, invazijo na drugem koncu sveta pred dobro znano podobo, ki iz vseh por kriči po prekinitvi ognja. Pred podobo, ki predstavi vojno destrukcijo tako neposredno, stvarno in meseno, da si skorajda zatisnemo nos pred smradom krvi in ožganih trupel. Nemogoča naloga. Še pri nas, v Laščah, bi takoj ugotovili, da to res ne izgleda. Že dve leti po neslavnem napadu se je v intervjuju za televizijo ABC Powell za svoje sodelovanje pri napadu javno pokesal.

Pa Guernica? Preživela je in postala GUERNICA. Leta 2021 so tapiserijo, ki je od leta 1985 visela v prostorih Združenih narodov, njeni lastniki, družina Rockefeller, nenedoma umaknili. Bogsigavedi zakaj se je to zgodilo, saj je Nelson Rockefeller, ml., šele ob njeni vrnitvi leto zatem ponudil pojasnilo, da so jo le predali v čiščenje in konservatorske posege, vedno pa z namenom, da se vrne na prvotno mesto. O obeh dogodkih je obširno poročal New York Times, časopis, ki mu (zgolj morda) verjamemo, za razliko od pretkanega Rockyja, ki gotovo ni deloval brez osebne in politične agende. Kot se je v radijski oddaji, ki jo najdete v arhivu RTV SLO izrazil Tomaž Brejc, Guernica torej ostaja ena najmočnejših političnih izjav, ki so se izvile iz slikarskega čopiča, in hkrati ena zadnjih prepričljivih politično angažiranih slik. Slikarstvo v sodobnem času politične izjave vendarle opušča ter jih prepušča filmu, televiziji in videom, objavljenim na spletu, skratka medijem, ki so pri tem bolj neposredni in zato učinkovitejši.

Kakšno sporočilo naj se torej izvije iz tega članka? In komu je pravzaprav namenjeno? Odgovora na to nimam. Morda uredniku Troble, ki bo ugotovil, da pišem predolge, klobasaste traktate in mi v naslednjem trimesečju ne bo treba ničesar več poslati na uredništvo. Morda bralkam in bralcem, da bi se lažje intimno opredelili proti vsemu, kar nam je v obraz vrgel Picassov čopič, morda pa le (in tu uporabim besede urednika, ki ga že ves članek vztrajno opravljam) nehamo zgolj šteti kotaleče se glave in razmislmo, ali končno zmoremo živeti drugače.

Letošnja nagrajenka Rožančeve nagrade Ivana Djilas.

Podelitev Rožančeve nagrade

Trubarjeva domačija Rašica

Mag. Ana Porenta | foto: Boštjan Podlogar

Vzdušje v Trubarjevi spominski sobi je bilo domačno in slovesno. Uvodoma smo prisluhnili glasbi izvajalk Teje Bogdanove in Ele Košir. Dr. Edvard Kovač je po pozdravu poudaril, da se je na tem kraju rodila esejistika, saj lahko rečemo, da je bil Trubar poleg ostalega tudi naš prvi esejist. Zahvalil se je JZTK in vsem sodelujočim ter k besedi povabil župana Matjaža Hočevarja, ki je vsem zaželel, da bi v deževnem dnevu uživali ob knjigah, ki jih brez Trubarja ne bi pisali, niti danes ne bi govorili slovenskega jezika. Med gosti so bili tudi nekateri člani žirije, Rožančeva hčerka z družino in poleg nagrajenke Ivane Djilas tudi nominirani avtor Lucijan Zalokar.

Predsednica žirije za podelitev Rožančeve nagrade Ifigenija Simonovič je spregovorila o poteku dela žirije in nominiranih knjigah. Žirijo so poleg nje sestavljali še Manca Košir, Vlado Motnikar, Nada Šumi in Žiga Valetič. Obravnavali so dvaindvajset knjig esejev, ki so izšle med 1. julijem 2022 in 30. junijem 2023. Bile so vpisane kot esejistične novosti v NUK-u ali pa so nanje naleteli člani žirije, ki so se s prebiranjem ukvar-

Prvi jesenski dan z obilo dežja je bil kot nalašč za knjižne molje. Številni ljubitelji literature smo se znova zbrali na Trubarjevini ob podelitvi enaintridesete Rožančeve nagrade.

jali vse leto. Poudarila je, da so nominirali pet zelo različnih knjig in da jih ni bilo mogoče meriti z enakimi vatli, zato so morali zavzeti različne zorne kote pri pretresanju o tem, katero bi nagradili. Nominirali so knjige: Islam in ljubezen, ki jo je napisal Sami Al-Daghistani, delo Ivane Djilas A si lahko vsaj enkrat tiho. Miklavž Komelj se je v izbor uvrstil s svojo Hierarhijo in drugimi esejji, Aleš Šteger z Na kraju zapisano in Lucijan Zalokar z Dirko od bloka do drevesa. O vsaki od knjig je Ifigenija Simonovič povedala nekaj zanimivosti, denimo o Alešu Štegerju, ki je za Na kraju zapisano šel v 12 različnih krajev in v vsa-

kem 12 ur pisal. Tako so nastali zapisi v čudovitem poetičnem jeziku iz krajev, ki so najbolj pereči v tem času zaradi različnih vzrokov. Sami Al-Daghistani v Islam in ljubezen najde kalčke ljubezni in nam približuje drugačno občutenje in pogled na svet, odstira predsodke in odganja strahove pred drugim in drugačnim, ki jih napajajo stereotipi o tragičnih dogodkih s poročanjem množičnih medijev. Miklavž Komelj, pri katerem je vsak stavek umetniški izdelek, v svoji knjigi Hierarhija in drugi eseji prepleta različna področja, da dobimo sliko cele Evrope in uvid, zakaj je umetnost danes taka, kot je. Poleg besedila je v delo vnesel opombe, ki so pravzaprav dodatni poglobljeni eseji o posamičnih področjih. Dirka od bloka do drevesa avtorja Lucijana Zalokarja se ukvarja z etičnimi platmi ideje »biti še boljši, kot si« – kakšen je smisel tekmovalnosti, ki nas sili v etično nesprejemljiva dejanja? Ivana Djilas v svoji biografsko potopisni esejistični knjigi A si lahko vsaj enkrat tiho daje glas tistemu, kar gre običajno mimo nas. Vsak od 43 esejev je zaključena celota, vsi skupaj pa so avtobio-

Teja Krašovec in prof. Damjana Praprotnik.

Ifigenija Zagoričnik Simonović, predsednica komisije za podelitev Rožančeve nagrade.

Prof. Teja Bogdanova in Ela Košir.

grafska pripoved o življenju umetnice, žene glasbenika in matere dveh otrok, ženske, »ki dela moški poklic« (je režiserka) in ki najdeva človečnost in svetlobo tudi v stiski in na robu obupa. V utemeljitvi so zapisali tudi: »Zbirka esejev Ivane Djilas žari od iskrenosti in daje glas prišlekom, ki ne pristajajo na življenje ob robu, ki ne iščejo izgovorov za neuspeh, ki se ne predajajo nostalgiji, temveč samozavestno in enakopravno soustvarjajo literaturo, gledališče, glasbo in srčno kulturo nove domovine.« Ifigenija Simonović je podelila plaketo Lucijanu Zalokarju, dr. Edvard Kovač pa Rožančevo nagrado Ivani Djilas.

Ifigenija Simonović je nato prebrala del iz Brevirja Marjana Rožanca o optimizmu in pesimizmu. Lucijan Zalokar je nastopil z odlomkom iz svoje knjige, anekdoto o neuspehu, ki je ključ za razumevanje nadaljnje obsesije z uspehom. Po glasbi Teje Krašovec in Damjane Praprotnik je nastopila nagrajenka. Ivana Djilas se je zahvalila za izbor in pozornost njeni knjigi ter o svojem občutju velike sprejetosti. Pogosto se namreč znajde na robu in vmes – med Beogradom in Ljubljano – v šoli in zdrav-

vstvu, kjer se kot mama sooča s sistemom, ki ne gleda vedno tako dobrohotno na drugačnost njihove družine, kjer se ne morejo odločiti, ali jim gre na živce, ali bi jo občudovali. Za branje je izbrala govor iz knjige, ki ga je imela na srečanju proti sovražnemu govoru, kamor so jo povabili mladi. V kratkem pogovoru, ki je sledil njenemu branju in ga je vodil vedno iskri dr. Edvard Kovač, je Ivana Djilas razkrila, da je iskala način, kako naj spregovori z zornega kota ženske, priseljenke, matere – kako bi povedala svojo zgodbo, se soočila z družbo in skozi to razmišljanje je prišla do oblike eseja. Opravičila se je za nepoznavanje del Marjana Rožanca, saj je vse svoje šolanje, razen podiplomskega, opravila v Srbiji, in kar se tiče slovenske literature, je hudo domušno dodala, je zdaj v 7. razredu OŠ (s sinom). Dr. Kovač se je zahvalil vsem nastopajočim iz Glasbene šole Ribnica, Oddelek Velike Lašče, ki so svoje nastope zaokrožili s pesmijo Siva pot v izvedbi Zale Sedej, Društvu podeželskih žena za pripravo sprejema in pogostitve, JZTK za soorganizacijo prireditve in vsem prisotnim na dogodku.

Članice DPŽ so bogato obložile mize v Galeriji Skedenj in po že večletni tradiciji izročile jesenski šopek nagrajenki, mi pa smo še dolgo razpredali niti pogovora. Ko je beseda nanelsa na našega Trubarja, je Ivana Djilas izrazila občudovanje: »Kakšne razdalje je prehodil in ni nikoli obupal – kakšna volja, kakšen pogum!«

Naj poročanje o letošnji podelitvi Rožančeve nagrade sklenem z besedami dr. Kovača: »Judje se pozdravljajo: na svidenje drugo leto v Jeruzalemu, jaz pa rečem: na svidenje drugo leto na Rašci!«

Ifigenija Z. Simonović in Lucijan Zalokar, eden od nominirancev za letošnjo nagrado.

Sreča

Če se sreča razdeli,
se prijateljstvo rodi,
saj veliko treba ni,
da lahko smo srečni vsi.
Je dovolj samo nasmeh,
ali droben poljski cvet,
roka, ki ti položi
košček kruha v dlani.
Kjer prepeva rado se,
tam veselo je srce;
delo nikdar težko ni,
vse lahko se naredi.
Tudi ko se žalosti,
mrkih tam obrazov ni,
saj ljubezni tople moč,
vse skrbi odžene proč.
Danes sreča nekje spi,
zlo do nas je ne spusti
in spoznati nam ne da,
v ljubezni sreča je doma.

Nataša Vybiralik Klinc

POEZIJA&UMETNOST

O turizmu, inteligenci in flancatih

Rok Kokošinek

foto: Boštjan Podlogar

Gre za vejo računalniške znanosti, ki se osredotoča na razvoj programov in sistemov s sposobnostjo izvajanja nalog, ki običajno zahtevajo človeško inteligenco. To med drugim vključuje učenje, reševanje problemov, prepoznavanje vzorcev, sklepanje, razumevanje jezika in še veliko več. Ker je področje preobširno in prehitro razvijajoče se za en članek (in za avtorja le-tega), se v podrobnosti ne bomo spuščali. Osredotočili se bomo na dva t. i. jezikovna modela, ki sta se v zadnjem času uspela prebiti v mainstream: ChatGPT ter Bard. Z njima se lahko – in to popolnoma zastonj – poigramo vsi navadni smrtniki. Zato sem ju povprašal, kaj vesta o velikolaški pokrajini in kaj bi si rada ogledala, ter ju povabil na izlet po naših krajih.

Na rahlo oblačno, a ne premrzlo soboto smo se zbrali pred farno cerkvijo. Med občudovanjem njene mogočnosti ter Levstikovega spomenika pred njo smo ugotovili, da bi dan vendarle veljalo začeti s kavo. Ker je tudi Barda dosegel sloves Kukljevih krofov in pehtranke, izbira lokacije ni bila težka. Do krofov nismo prišli; starejša gospa pred nami je namreč vzela zadnja dva, zato smo se morali zadovoljiti s flancatom. Smo si pa razdelili kos pehtranke, ki je upravičila svoj renome, spili kavo in pripravljeni na dolg dan pred nami odšli raziskovat.

Ko sem v izdihljajih letošnjega poletja posedal po vsem dobro znanih zbirališčih naravne inteligence in se pogovarjal z različnimi občinskimi veljaki ter protagonisti družbenega dogajanja v naših krajih, je beseda nanesla tudi na turizem. Porajalo se je vprašanje, zakaj bi kdo sploh obiskal velikolaško pokrajino in kaj bi tu počel. Hitro smo našli nekaj očitnih razlogov, kot so Trubarjeva domačija, turjaški grad in bogata naravna ter kulturna dediščina, a kljub vsej skupni modrosti do zadovoljivega in celostnega odgovora nismo prišli. Zato sem se odločil posvetovati z zadnjim krikom tehnološkega napredka, umetno inteligenco (AI).

Moja gosta delujeta v digitalnem svetu. Nad virtualnimi vsebinami, dostopnimi na spletni strani Trubarjeve domačije, s foto in video materialom, ki na interaktiven način uspešno združuje zgodovino naših krajev in kulturno ponudbo, sta bila navdušena. Skupne vstopnice za Trubarjevo domačijo in Turjaški grad sicer nista uspela kupiti prek spleta, a smo težavo hitro rešili analogno. Domačijo smo si ogledali v živo, se med prebijanjem mimo avtobusa radovedne mladine strinjali, da je otoček res lepo prizorišče za poroke, se upri skušnjavi, da bi se v krčmi zataknilo še na kakšni kavi, rekli nekaj besed o varstvu okolja ter Naturi 2000 in se odpravili na ogled turjaškega gradu.

Poudariti je potrebno, da sta se oba jezikovna modela izkazala kot solidna poznavalca zgodovine Velikih Lašč. Iz njiju so kar bruhalo podatki o reformaciji, Dalmatinu, Auerspergih in turjaškem gradu, čeprav bi od umetne inteligence človek vendarle pričakoval, da bi bila glede letnic bolj natančna od povprečnega osnovnošolca. Dokazala sta se tudi kot ljubitelja slovenske literature, od Trubarja, Prešerna in Levstika do Javorška – le precej zmedeno sta delovala, ko sta poskušala ugotoviti, ali v turjaškem dvóri stoji hrast ali nemara lipa. Po besedah Barda se še “razvijata in vselej učita” in nedvomno bosta v prihodnosti še pametnejša, a našim turističnim vodnikom se za zdaj še ni treba bati za službe.

Po ogledu gradu smo se znašli v zagati – katero od znamenitosti si še ogledati? Kakšnega od bližnjih slapov, številnih cerkva, sušilnico sadja, spominsko sobo Levstika in Stritarja? Tu so še pešpoti, kolesarstvo ... Z aktivnostmi

bi zlahka zapolnili še kakšen dan. Kje bi spali, zajtrkovali in kaj vse bi si še lahko ogledali v sosednjih krajih, je snov za kdaj drugič. Soočeni z vso izbiro smo potegnili edino logično potezo in se odločili, da gremo na kosilo. Ampak kam? In tako smo prišli do vprašanja, ki je zlo-milo tudi umetno inteligenco.

Če namreč umetno inteligenco vprašamo o zgodovinskih dogodkih, pomembnih osebnostih ali znamenitostih, bomo v veliki meri dobili resnične, četudi kdaj površne ali pomanjkljive odgovore. Če umetno inteligenco prosimo za nasvet o restavracijah v naši občini, pa bomo dobili predloge, kot so “Gostilna Pri Lojzetu”, “Gostilna Pri Katrci” in “Restavracija Zajček”. Vsemu, kar preberemo na internetu, ne gre verjeti, še posebej, če prihaja s strani t. i. inteligence – dejstvo, ki ga je vseskozi vredno ohranjati v mislih. Priporočila o očitno izmišljenih gostilnah sem zato ignoriral in se namesto na umetno inteligenco zanesel na zdravo kmečko pamet in svoja gosta odpeljal v enega od zadnjih branikov zanesljive kulinarične ponudbe v občini.

“Joško, eno klasiko, prosim.”

Ta deloma izmišljeni potep po naših krajih smo tako zaključili, kjer smo ga začeli. Zato se mi zdi primerno, da tudi te vrstice sklenemo s prisposodbo in na začetku. Znamenitosti, zgodovine, naravne in kulturne dediščine imamo obilo. V enem dnevu smo se le površinsko dotaknili naše turistične ponudbe. Do bolj zadovoljivega in celostnega odgovora na izhodiščno vprašanje – zakaj bi kdo sploh obiskal velikolaško pokrajino in kaj bi tu počel – pa bomo najbrž precej lažje prišli z umetno ali naravno inteligenco, ko se nam na nobenem področju ne bo treba zadovoljiti samo s flancatom.

Javorškov literarno kulinarični večer

Matej Polzelnik

Ko sem se na deževni torek, 24. oktobra, po velikolaških ulicah peš sprehodil do prizorišča Javorškovega večera, so mi misli odtavale stoletje v preteklost. Ravno na teh poteh je namreč odraščal in stopal tudi Jože Javoršek.

Na poti od Griča proti cerkvi sem opazoval spokojnost Javoršku tako ljube Ščite; nekaj korakov naprej se mi je prikazala njegova rojstna "Boštjanova" hiša v Podlipi, pa "Fortunova" hiša, nato cerkev s farovžem, tik poleg cerkve njemu ne preveč ljuba šola, naprej Kukuljeva gostilna in čez cesto še "Vatikan" (zdajšnji Levstikov dom), kamor so se Javorškovi preselili iz "Boštjanovine". Besede in kraji, ki jih je Javoršek opisal v knjigi Spomini na Slovence I., II., so se kar sami od sebe slikali na platno sedanjih Lašč. In čutil sem ponos in veselje, da bomo vendarle lahko izvedli literarni večer, pripravljen v spomin na Javorškovo 100. obletnico rojstva. Bolje rečeno 103. obletnico, saj smo zaradi znanih razlogov literarni večer večkrat prestavili.

Večer se je dogajal v Gostilni pri Kuklju, kjer nas je v prijetnem jesenskem vzdušju pozdravila gostiteljica Margareta Damjanić; na mizi so že dišali ocirkova potica, salama in mošt. Najprej se je zgodil literarni del. Prebirali smo odlomke Javorškovih zapisanih spominov na dogajanje iz začetkov 20. stoletja – na dogodke ki so povezali v skupno življenje očeta in mater in utrip življenja v Velikih Laščah še pred Javorškovim rojstvom, na obdobje Javorškovega rojstva in odraščanja in nato še obdobje šolanja v šentviški gimnaziji v Ljubljani. Ob predahih pa so nam čas krajšale čudovite jazzovske melodije.

Če se komu zdi malo čudno, kako vendar lahko pišemo o spominih še pred rojstvom? Spomin je namreč živa reč in je sestavljen tudi iz spominov naših prednikov. To odlično opiše kar Javoršek sam v svoji knjigi: "Vsekakor pa so korenine našega življenja žive in sočne od tiste dobe, ko se je izoblikovala družinska skupnost, iz katere izhajamo. Zato moj spomin lahko obnovi dogodke iz časov, ko sta se moj oče in moja mati po čudnih naključjih usode znašla drug ob drugem kot mož in žena in svoje življenje z vsemi dogodki in nadrobnostimi posredovala meni in drugim, ki so bili v njuni in moji bližini. Moj spomin torej sega do začetka tega stoletja (op. p. 20. stoletja)". Moje mnenje je, da je tudi dandanes potrebno vzdrževati ta kolektivni spomin in ga po možnosti še razširiti z branjem ali pa ravno s takšnimi večeri.

Po prebiranju odlomkov nam je nekaj spominov na Javorška in njegov doprinos in pomen za razvoj kulturnega okolja v Velikih Laščah namenil še njegov prijatelj Mirko Modic. Spomnil nas je na gledališke igre, ki jih je Javoršek pomagal postaviti na oder Velikih Lašč. Prav tako je predstavil Javorškovo vlogo pri obnovi in poimenovanju Levstikovega doma in pri obnovi Trubarjevine.

Sledil je kulinarični del, saj sta Margareta in Andrej Damjanić pripravila "domačo rihto" po okusu Javorška: ješprenjeva kaša z jurčki in klobasa s kislim zeljem. Med prerekanjem gostov, katera jed je boljša, pa je prispel posladek, najboljša pehtranova potica na Slovenskem. Druženje se je tako nadaljevalo v sproščenem duhu globoko v večer.

Rad bi se zahvalil Javorškovim potomcem, ki so se odzvali povabilu, županu, podžupanu, vsem gostom, ki so si vzeli čas in napolnili gostilno in s svojo udeležbo poskrbeli za prijetno vzdušje. Hvala Gostilni pri Kuklju za gostoljubje.

Iskrena hvala gre idejni vodji, režiserki in scenaristki večera Majdi Samsa. Hvala vsem nastopajočim za doživeto interpretacijo in seveda tehnični ekipi za izvedbo.

Ob tem bi rad še izkoristil priložnost, da se opravičim vsem za zmedo, ki je nastala glede ure prireditve. Hvala za razumevanje.

Za zaključek pa še ena Javorškova misel iz literarnega dela večera:

"Kdo sem jaz?"

Toliko rádosti življenja najbrž ni užil že zlepa kakšen Slovenec, kakor sem je jaz. Kdo se lahko pohvali z mladostjo v takšnem kraju, kakor so Vélíke Lašče! Kdo se lahko pohvali, da se je šolal v najboljši gimnaziji, kar jih je bilo kdaj na Slovenskem? Kdo se lahko pohvali, da je vso revolucijo preživel kakor mesečen pesnik? Kdo se lahko pohvali, da je tri leta živel lačen v Parizu, pri tem pa bil sit vsega najboljšega? Kdo se lahko pohvali, da šest mesecev ni videl ne sonca ne svetlobe? Kdo se lahko pohvali, da je bil obsojen na dvanajst let ječe, ne da bi on in tisti, ki so ga obsodili, vedeli zakaj? Kdo se lahko pohvali, da je zaradi takih iracionalnosti živel kot pes in da je bil pes? Kdo se lahko pohvali, da so pljuvali za njim za slednjim ovinkom? Kdo se lahko pohvali, da so ga nosili na rokah geniji tega stoletja? Kdo se lahko pohvali, da je gledal v drobovje sveta ..."

Močno si želim, da takšni večeri postanejo tradicija.

DEKD 2023: Levstikov večer z etnologinjo Barbaro Sosič o velikolaškem platnarstvu

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji | foto: Boštjan Podlogar

Levstikov večer, ki ga pripravlja MKL, Knjižnica Frana Levstika v sodelovanju z Javnim zavodom Trubarjevi kraji je tudi letos potekal v okviru promocijske akcije Zavoda za varstvo kulturne dediščine Dnevi evropske kulturne dediščine. Letos so bile v središču projekta tiste kategorije dediščine, ki po Konvenciji o varovanju nesnovne kulturne dediščine vključujejo tradicionalne obrti in gospodarske veščine ter znanja in prakse o naravi in svetu.

Gostja etnologinja
Barbara Sosič.

Gostja tokratnega Levstikovega večera je bila tako etnologinja Barbara Sosič, kustosinja za kmečko gospodarstvo in promet v Slovenskem etnografskem muzeju. Med drugim so njena področja delovanja etnološka fotografija, ljudsko gospodarstvo in promet, čezmejne etnološke zbirke, digitalizacija muzejskega gradiva, predstavljanje vsebin na spletu in živa kulturna dediščina. Obiskovalcem je spregovorila o platnarstvu in gojenju lanu v Levstikovem času v okolici Velikih Lašč.

Platnarstvo je bilo eno izmed pomembnejših gospodarskih dejavnosti na Slovenskem, ki je svoj pečat pustilo tudi v naših krajih vse do časa po drugi svetovni vojni. Domače laneno platno je bilo glavni tekstil, iz katerega so si šivali delavniške obleke, srajce itd. Če je imela nevesta skrinje nabasane z balami domačega platna, so ljudje rekli, da je bogata. Platno je bilo nekdanj tudi pomembno trgovsko blago. Tovorili so ga k morju, na Reko in v Trst, kjer so ga potrebovali za jadrovino, nazaj pa so tovorili sol.

Spomini na gojenje lanu, izdelovanje preje in tkanje so ohranjeni v Levstikovih in Stritarjevih delih. Frana Levstika so kot majhnega fantiča večkrat postavili na vrt za stražo k platnu, ki se je bellilo. V naročje so mu dali še mlajšo sestrico, da je pazil nanjo. Beliti platno je pomenilo, da so z vodo škropili dobrega pol metra široke platnene pasove, ki so bili položeni na domačem vrtu. Platno so močili, da se je na soncu ubelilo in utrdilo.

Starša Josipa Stritarja samo s kmetijo nista mogla preživljati vseh osem otrok, zato sta se ukvarjala tudi s tkanjem platna. Stritarju so tako v živem spomenu ostale trlice in predice, kar opiše tudi v povesti Kolovrat.

O platnarstvu v dobrepolski dolini, v naši neposredni bližini, je pisal tudi Anton Mrkun, tako v svojem delu Obrti in trgovina velikolaškega okraja (Ljubljana, 1943) kot tudi v članku z naslovom Platnarstvo v Dobrepolski dolini, ki je bil leta 1940 objavljen v reviji Etnolog. Opisal je celoten postopek od sejanja, puljenja (pukanja) ter trenja, predenja in tkanja lanu.

Lan so seveda poznali že davno pred Levstikom. Lan je rastlina, ki izvira iz Sredozemlja, iz Male Azije in SV Afrike; o njeni rabi 5 tisoč let pr. n. št. pričajo najdbe velikih civilizacij, Mezopotamije in Egipta. Semena, najdena na območju Ljubljanskega barja, izvirajo iz časa mostiščarske kulture (pribl. pred 6500 leti). Rimljani so ga uporabljali za oblačila in njegovo seme za zdravilne namene. Ta raba se je ohranila več tisočletij.

Zgodnje srednjeveške najdbe in srednjeveški urbarji kažejo na to, da sta bila predivo in lan naturalna dajatev, popisi posevkov pa, da so lan gojili praktično vsepovsod. Morda največ na Gorenjskem, saj so bili tam najboljši po-

goji. V sredini 18. stoletja so bila pomembna središča lanarstva Polhov Gradec, Škofja Loka, Kočevje. Lanarstvo je pomenilo pomemben dodaten zaslužek kmečkemu prebivalstvu.

Že v času Frana Levstika so se razmere glede uporabe materialov za oblačila pričele naglo spreminjati. Predvsem v mestih so že poznali in uporabljali tkanine, uvožene iz tujih dežel. Proti sredini 19. stoletja se je vse bolj uveljavljalo tudi bombažno, volneno in svileni blago industrijske izdelave, ki je bilo veliko cenejše. Vseeno pa je bila na podeželju še vedno prevladujoča tkanina domače izdelave. Lanarstvo je bilo prisotno v vsaki družini, ki se je ukvarjala s kmetijstvom. Bilo je temeljnega pomena zaradi kolobarjenja; slovensko podeželje je bilo vedno tudi zelo skromno. Vse, kar se je kupilo z denarjem, je bilo zelo drago. Denarja ni bilo, zato so doma pridelali vse, kar se je dalo. Lan je bil skupaj s konopljo pomembna surovina za prejo. Izdelovali so platno različnih kvalitete – za oblačila, brisače, rjuhe, prte, prtiče in mrliške prte. Iz konoplje so pletli tudi trpežne vrvi, iz semena obeh rastlin tudi olje za razsvetljava – leščerbe za firnež itd. Velik porabnik lanenega platna je bila tudi cerkev, zato lan pridobi tudi simbolni pomen.

Tehnična revolucija, ki jo je izzvala iznajdba parnega stroja ter mehaničnih statev, je krepko posegla v tedanje ročno tkanje blaga. V industrijskih obratih je nastajalo blago hitreje; izdelki so bili cenejši. Prvi tekstilni obrati so na slovenskem ozemlju nastali sredi 19. stoletja. To so bile predilnice, platnarne, suknarne in barvarne. Že v 80. letih 19. stoletja so tekstilni izdelki prihajali k nam tudi iz Češke in Moravske. Ljudje so jih kupovali na sejmi. Blago je bilo lepo, mehko, lažje. Že takrat zginevajo razlike v noši slovenskih pokrajin. V pozabo začne odhajati bogata kultura lanu in hkrati tudi znanja, veščine, spretnosti in dela, povezana z lanom.

Lanarstvo je bilo nekdanje središče hišnega življenja; veljalo je za enega izmed pomembnejših gospodarskih opravil v letnem ciklu kmečkih opravil. Kultura lanu in platna je imela ves čas velik gospodarski in družbeni pomen za slovensko kmečko prebivalstvo. Odražala se je v oblikah vaških medsebojnih odnosov (npr. medsebojna pomoč); z njim so bile povezane številne šege in navade.

Za praktični prikaz orodij je poskrbela Magdalena Peterlin iz DPŽ Velike Lašče. Magdalena Peterlin goji na svoji domačiji sama svoj lan. V svoji zbirki ima ohranjenih kar nekaj starih orodij, ki so jih uporabljali pri predelavi, tudi staro trlico, ki izvira iz vasi Javorje in je verjetno ravno tista, ki jo Slovenski etnografski muzej hrani v svoji dokumentaciji (terenske raziskave leta 1960).

POEZIJA & UMETNOST

Trubar, Stritar, Levstik

Kdor opeva kraje tam, kjer je doma,
da besede prave duša pesniška.
Morje in planine, reke, jezera,
vse lepote naše v pesmih so doma.

Tu pri nas veliko lepih je reči,
ki o njih lahko bi vam prepevali;
takrat pa drugače bo zvenelo vse,
saj hvalili bomo naše tri može.

Trubar, Stritar, Levstik,
kdo jih ne pozna?
Saj o njih uči se
vsa Slovenija.

Prvo abecedo
Trubar nam je dal,
z njo besede prave
nam je daroval.

Zgodbe o Krpanu,
kdo jih ne pozna?
Levstik v njej opisal
moč je naroda.

Ko s kobilico je svojo
po svetu potoval,
vse na poti hrabro
je premagoval.

Stritar za mladino
srčno pisal je
in v besedi materni
našel zgodbe vse.

Vsi lahko ponosni smo na te može,
dediščino zapustili so za vse.
Naj zavest ostane, nikdar ne zamre,
saj slovenski jezik res najlepši je.

Nataša Vybiralik Klinc

Mateja Š. Dimic: Žarenje – med zvezdami in Zemljo razstava umetniške keramike

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji | foto: Boštjan Podlogar

*V oktobru in novembru na Trubarjevi domačiji
žarimo. Žarenje – med zvezdami in Zemljo je
namreč naslov nove razstave umetniške keramike,
ki smo jo odprli 12. oktobra v galeriji Skedenj in s
katero se predstavlja Mateja Šusteršič Dimic.*

Mateja Šusteršič Dimic je magistrirala na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani. Deluje na področju industrijskega oblikovanja, designa managementa in inovacij ter poučuje na Fakulteti za Design v Ljubljani. Za svoje delo je prejela številne nagrade in priznanja tako doma kot v tujini. Umetnost in oblikovanje jo spremljata že iz otroštva, od prvih otroških ustvarjalnih poizkusov prek najrazličnejšega eksperimentiranja na različnih področjih ustvarjanja. Je vsestranska umetnica, ki pa se je najbolje našla v delu z glino in v ustvarjanju umetniške keramike. Svoja dela je razstavljala na številnih razstavah keramike po Sloveniji in v tujini. Njene umetnine so 'poletele' celo v vesolje na 1. mednarodno skupno razstavo v vesolju: Moon Gallery, International Space Station, 2022/23.

Kot je povedala, Mateja pri svojem delu uporablja predvsem digitalna orodja, zato si je zaželela bolj pristen neposreden stik z materialom, kjer bi se izrazila s kreativnim procesom in delom z rokami. Ustvarjati je začela v zanj novem

likovnem mediju, keramiki, ki vključuje tudi njej že znana likovna področja: slikarstvo, grafiko, fotografijo, kiparstvo in industrijsko oblikovanje. Ko je prišla v stik z glino, je njen umetniško domišljijiski svet zaživel. Za navdih ji je služil njen domišljijiski svet, prežet s čustvi, mističnostjo in čarobnostjo, brez mej med nebom in Zemljo. Presegla je te meje realnosti tja v brezmejnost vesolja, kjer se je lahko preizpraševala o pomenih, smislih, željah, simbolih, lepotah sveta in ljubezni. Vse to je želela utelesiti. Po njeno. Odločno. Brez predsodkov. Brez ovir. Je oseba, ki ima vizijo, in glina je zanjo sredstvo, da to vizijo udejanji. Rezultat njenega petletnega ustvarjanja je predstavljen na razstavi.

Galerija Skedenj v glavnem predstavlja slikarska, fotografska, grafična dela ... Na likovnih srečanjih Trubarjevi kraji se te zvrsti kombinirajo le s posameznim kiparskim delom. Tokrat pa je razstava v celoti sestavljena iz keramičnih skulptur, kar za našo galerijo predstavlja svojevrsten izziv, saj moramo pri postavitvah upoštevati večnamenskost prostora (delavni-

Razstavo je
odprl direktor
Javnega zavoda
Trubarjevi kraji
Matjaž Gruden.

ce, manjše prireditve). Ta izziv je Mateji tudi uspel. Postavitev deluje kot samostojna celota.

Hkrati pa oblikuje tudi svojevrstno ustvarjalno okolje otrokom, ki prihajajo na domačijo na knjigoveške delavnice. Otroci ne samo da sami ustvarjajo, ampak so obkroženi z umetninami, ki se jih bolj ali manj nezavedno dotaknejo na različne načine.

Kozmično jajce, Obilje, Krokavica – popotnik skozi dimenzije, Zmaj – varuh fantazijskega zemljevida, Srce oceana, Kozmična putka, Luna in Merkur so le nekatera dela, ki vas nagovarjajo v galeriji.

Na otvoritvi nam je umetnico, njeno ustvarjanje in razstavo predstavila Dani Žbontar, članica IAC – International Academy of Ceramics, ki se prav tako ukvarja z oblikovanjem in poučevanjem keramike.

Za glasbeni program so tudi tokrat poskrbeli profesorji in učenci Glasbene šole Ribnica: Maša in Taja Peterlin ob spremljavi prof. Damjane Praprotnik, Val Vesel na kitari in Matic Košir na klavirju.

Razstava bo odprta še vse do 19. novembra 2023, zato lepo vabljeni na ogled!

JAVNI ZAVOD
TRUBARJEVI KRAJI

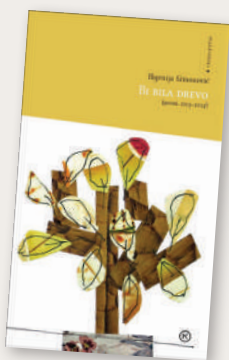
**Galerija Skedenj na Trubarjevi
domačiji, četrtek, 16. november
2023, ob 19. uri**

**IFIGENIJA ZAGORIČNIK
SIMONVIČ:
»BILA BI DREVO«**

Bila bi drevo, jubilejna zbirka Ifigenije Simonovič, je izšla pri Mladinski knjigi, pri isti založbi, ki je pred 51 leti izdala njeno prvo zbirko. Ifigenija pa ni samo pesnica, ampak je tudi avtorica otroških knjig in radijskih iger; prevaja poezijo iz angleščine in nazaj; za esejistiko je leta 2009 prejela Rožančevo nagrado; bila je druga predsednica v zgodovini slovenskega centra PEN.

Z gostjo se bo pogovarjala
mag. Ana Porenta.

V kulturnem programu bodo
sodelovali učenci Glasbene šole
Ribnica, Oddelka Velike Lašče

**Galerija Skedenj na Trubarjevi
domačiji nedelja, 3. december 2023,
ob 17. uri**

**Na »Ta veseli dan kulture«
vas vabimo na**

**PREDSTAVITEV
SLIKANICE Z
RAZSTAVO ILUSTRACIJ
»JOSIP STRITAR:
PESMI ZA OTROKE«**

Ob stoti obletnici smrti Josipa Stritarja je Javni zavod Trubarjevi kraji izdal izbor njegovih pesmi za otroke iz zbirk Lešniki, Jagode in Zimski večeri. Za sodobno mlado bralstvo jih je izbrala in priredila domačinka, slavistka in poznavalka Stritarjevih del Majda Samsa.

Avtorske ilustracije je
prispeval likovni pedagog,
slikar in ilustrator Rok
Dragič.

V predstavitvi slikanice
bodo sodelovali učenci
OŠ Primoža Trubarja Velike
Lašče in dekleta iz skupine
False alarm.

Metamorfoze oljke v pesmih

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji
foto: Boštjan Podlogar

Letošnje poletje smo na domačiji podaljšali tudi z odprtjem prve likovne razstave z naslovom, ki nas spominja na poletje in morje: z razstavo Metamorfoze oljke Žive Agrež. Ker so Živine čudovite impresije oljk navdihnile tudi literate vrhniške skupine in so nastale pesmi, ki so skupaj s slikami izšle v knjižici z istoi-menskim naslovom, je bila otvoritev še bolj posebna. Predstavitev slik je namreč spremljala poezija.

Živa Agrež je pri nas s svojimi cikli slik gostovala že kar nekajkrat. Najprej smo jo lahko spoznali leta 2015 na gradu Turjak s ciklom slik Iz doline reke Krke, nato na Trubarjevi domačiji s ciklom cikel Istra – ostanki časa, potem z Valovi in nazadnje, leta 2018, s Srečnimi šopki v galeriji Levstikovega doma v Velikih Laščah.

Živa je po diplomu iz primerjalne književnosti in umetnostne zgodovine delala kot novinarka na radiu Ljubljana, pri časopisu Delo in reviji Jana. Slikanju se je posvetila po svoji upokojitvi leta 2004. Pri njeni slikarski poti in razvoju so ji s svojim znanjem pomagali slikarki Nuša Lapajne in Sladjana Mitrovič (Zasebna šola risanja in slikanja "Likovni atelje") ter slikarja Janez Zalaznik (mentor Li-

Nataša Pirkovič na tamburici: M. Rodriguez, prir. D. Kujundžić: La Cumparsita. Mentorica: Emina Kuhar, spremljava: prof. Teja Bogdanova.

kovnega društva Senožeti) in Miran Erič (Skupina Želve Univerze za 3. življenjsko obdobje Ljubljana); občasno obišče tudi druge delavnice in tečaje, kjer sta jo s svojim znanjem bogatila tudi slikarja Boštjan Plesničar in Tone Rački.

Mediterransko navdahnjen cikel Metamorfoze oljke osrednjo vlogo namenja oljki – drevesu miru.

Anamarija Stibilj Šajn je v kritiki o razstavi zapisala:

»Oljka je posebno drevo. Simbolizira mir, plodnost, očiščenje in zmago. Med vsemi kulturnimi rastlinami je najbolj povezana s človekom in razvojem civilizacije. Je prastar simbol božjega, tako v poganski množici bogov kot v monoteizmu judovsko-krščanskega izročila. Nastopa v številnih mitih in legendah ter v svetopisemskih zgodbah; na samosvoj način, z variabilnimi upodobitvami in različnimi zgodbami, pa je našla domovanje na Živinih slikovnih površinah. V slikarsko akcijo jo je nekajkrat odpeljala že v preteklosti. Takrat so ji pomemben del upodobitve predstavljale krošnje; tokrat jo je zanimalo predvsem 'telo' drevesa. Namenja mu osrednjo vlogo in močno, voluminozno prezentacijo. Pogosto ga ustvarja na način, ki je zelo blizu kiparskemu. Modelira ga z bogastvom in specifično strukturo, ki jih dosega z barvo in akrilnim kitom. Naredi ga krepkega, močnega, reliefno poudarjenega. Vanj ujame slikovitost in tako likovno pestrost kot vsebinsko sporočilnost [...].«

Za razstavo so bile izbrane različne oljke: toskanska oljka, andaluzijska oljka, provansalska oljka, poletje, slutnja, pomladi, zavetnica, krása itd. Vsaka je zažarela po svoje in bila navdih za svojo pesem. Kot je povedala slikarka, njene slike ne posnemajo realnosti, resničnega življenja, ampak so notranji izraz.

Pesmi so prebiralci Nataša Bregant Možina, Matjaž Ocepek, Metka Jančec Osojnik, Milan Žniderič ter mentorica literarne skupine in urednica mag. Ana Porenta.

Slikarka Živa Agrež.

Adl o tem in onem

Pripravlja Jože Starič

O objektivnem poročanju

Osnova poročanja je informacija, ki je ali pa je ni. To je dejstvo in pri tem ne moreš govoriti o objektivnosti. Interpretacija informacije pa je vedno subjektivna. Nekomu, ki pravi, da je njegova interpretacija informacije objektivna, ne verjamem, ker to ne more biti. Danes se pojavljajo dezinformacije, lažne informacije (fake information), napačne informacije (misinformation) ... Objektivno poročanje je nekaj drugega: pri tem je odgovornost poročevalca velika, saj mora objektivno predstaviti vse vidike. Uporabnik informacije si mora na osnovi tega sam ustvariti sliko, ki seveda ni objektivna, ampak je subjektivna. Objektivnosti v bistvu ni, to je mit. Večkrat se pošalim, da imam objektivno subjektivno mnenje, kar pomeni, da na ene stvari gledam racionalno, na druge pa čustveno. Pri poročanju je zelo pomembna uravnoteženost – pri tem se mora tisti, ki poroča, potruditi, da prikaže informacije vseh vpletenih strani. Poročevalec mora »zatirati« svoja čustva; poznati mora zadevo, o kateri poroča, in kontekst. Na kontekst se pogosto pozablja; nekateri celo nočejo nič slišati o njem. Vendar pa nič ne obstaja samo zase in je vedno v kontekstu z nečim.

O izraelsko palestinskih odnosih

Odnosi so močno zamotani in kompleksni. Zgodba je dolga; začela se je leta 1948 z »nakbo«, katastrofo – izgonom večine palestinskih Arabcev s palestinskega ozemlja. Izrael ima zelo pomembno strateško vlogo na Bližnjem vzhodu, zato ga Združene države Amerike brezpogojno podpirajo. Na način, kot ga vidimo sedaj, je zadnji konflikt nemogoče rešiti. Glede na množico različnih, tudi nasprotujočih si informacij, težko rečem, da vem, kaj se je zgodilo. Na spletu vidim ogromno fotografij in filmov, v katerih je veliko človeških trupel. Vendar to niso vojaki, ampak so civilisti. To je pretresljivo in tega ne moreš gledati hladno ali racionalno. Ne gre brez čustvene reakcije. Izraelci imajo za seboj stoletja preganjanja in pogromov, od španske inkvizicije preko silovitih napadov v carski Rusiji do holokavsta. Verjetno nosijo v sebi težko paranojo in ob vsakem najmanjšem konfliktu se odzovejo iracionalno – voditelji začnejo vpiti in kričati, ljudje pa jim sledijo.

Res je, da tudi Judje niso povsem enotni; tudi med njimi se najdejo skupine, ki protestirajo proti nasilju nad Palestinci in se zavzemajo za svobodno Palestino. Izraelci so vsi judovske vere, vendar se delijo na tri večje skupine: Mizrahe, Sefarde in Aškenaze. Mizrahi že stoletja živijo na Bližnjem vzhodu in v severni Afriki v sožitju z muslimanskimi Arabci. Sefardi so potomci Judov, ki jih je španska inkvizicija izgnala iz Španije. Aškenazi pa so potomci Judov iz zahodne Evrope.

Palestinci so Arabci in muslimani, ki pa tudi niso povsem enotni. O zadnjem konfliktu Izraelci govorijo kot o spopadu med Izraelom in Hamasom, ki je ena od političnih strank v Palestini in ima absolutno večino v palestinskem parlamentu. Z vdorom v Izrael in pobojem civilistov je Hamas osramotil izraelsko obveščevalno službo in vojsko. Tudi med Arabci Palestinci niso priljubljeni. Nekoč sem prebral, da Palestinci veljajo za arabske Jude: so izredno sposobni, izobraženi in prilagodljivi, zato v arabskih državah zasedajo pomembne položaje, kar pa morda med ostalimi povzroča določeno mero nevoščljivosti.

Razkritje: Adl z odprtimi očmi in ušesi spremlja svet okoli sebe, zato so pogovori z njim vedno zanimivi. Ker se mi zdi škoda, da bi vse odletelo v pozabo, pogovore snemam in nato iz njih izluščim, kar se mi zdi zanimivo. Vse, kar je napisano, je povedal Adl, možno pa je, da je zapisano v drugačnem kontekstu, zaradi česar je odvezan vsakršne odgovornosti za zapisano.

Iz velikolaškega okraja

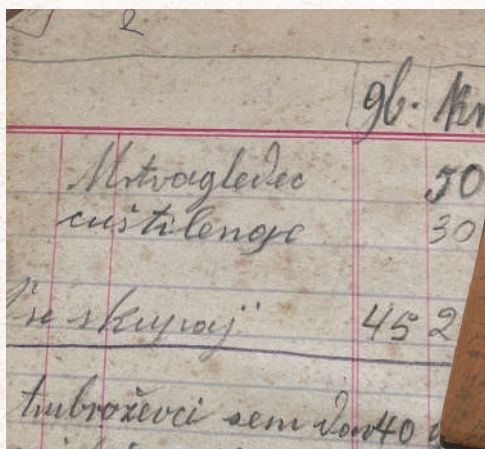
Ko svetine letijo

Metka Starič

Prvega novembra je v Sloveniji državni praznik in dela prost dan – dan spomina na mrtve; v prejšnjem sistemu smo mu rekli dan mrtvih. Kristjani obeležujemo dva praznika – praznik vseh svetih (1. 11.), ki je izraz vere, da so poleg javno razglašeni svetnikov na koledarju svetništvo dosegli tudi številni neimenovani, ki se jih ta dan spominjamo, ter dan vernih duš (2. 11.), ki je namenjen molitvam za vernike, ki so že umrli, a so njihove duše v vicah.

Vas kdaj spreleti srh, ko zaslišite sovo? Naši predniki so verjeli, da preden kdo umrje, slišijo sovo, ki uka nad tisto hišo, v kateri je bolnik. Tudi v sanje so verovali in to utemeljevali takole: »Sosea je sanjala od mesa in kmalu je ena stara žena umrla.« Spomladi je bolnikom smrt napovedovala kukavica; zabeležen je tudi primer: »V Neredih je bila od brata hči bolna. Nesli so jo na vrt in nad njo je v drevesu zakukala kukavica. Bolnica sama je vedela, da bo umrla. In res je umrla čez dva dni.« Pri Uzmanih so poznali prav posebno vražo, kadar se je izgubil otrok. Jajce so zavezali s »cvirnom« ter ga postavili v žerjavico. Če je sukanec zgorel, je bil otrok mrtev; če ni zgorel, pa je bil otrok še živ. Ugibali so tudi tako, da sta dva človeka obesila ključ na prsta, ki sta jih staknila skupaj. Če se je ključ obrnil, je bil otrok še živ; če pa ne, je bil mrtev.

V dneh, ko so se ljudje še doma poslavljali od pokojnikov in je bila vez med življenjem in smrtjo še posebej tesna, so poskrbeli tudi za to, da ne bi sami s svojimi ravnanji povzročili, da bi se pokojni vračal nazaj. Vedeli so, da mrtvi pride nazaj, če se mu zгоди krivica. Ko so pogrebniiki mrliča dvignili s pogrebnega odra, je eden od njih takoj prevrnil oder, da mrlič ne bi hodil nazaj. Trugo s pokojnikom so iz hiše vedno odnesli tako, da so šli z nogami naprej. In takrat so najbolj jokali. Pred hišo so okrog

96. Kr	
Mitroglevec	50
cvištilenega	30
Preškupraj	452
tubroževci sem do 40	

Seznam stroškov pogreba v januarju 1896, zabeležil Anton Gačnik z Opalkovega (iz družinskega arhiva Janka Gačnika, Opalkovo)

truge pokadili še z žegnom od velike sobote in potem so trugo odnesli oz. odpeljali. Ena od »domačih« žensk je potem poskrbela, da so pospravili oder iz hiše. Posteljo so čim hitreje odnesli ven in prte takoj namočili v vodo, »da dušo operejo«. V ta namen je voda v čeburu že prestala pred hišo. Če je pokojnik ležal na deskah, so jih odnesli nekam, kjer se jih ni videlo. Stolčke, na katerih je stala truga, pa so hitro obrnili narobe, da mrlič ne bi hodil nazaj. 85-letna Frančiška Gruden z Malega Osolnika je etnologom takole povedala: »Kar je lesenega od odra, dajo za en teden nekam zadaj za vogal in se en teden tega ne dotaknejo. Pete pa dajo takoj v vodo, da dušo očistijo oz. za duše v vicah. Ko odnesejo trugo iz hiše, odprejo okna v sobi, prevrnejo vse klopi, stole in oder. Takoj potem vse pomijejo, postavijo nazaj in zluftajo in poribajo po tleh, preden pridejo od pogreba.«

Mrliške odre po domačih hišah danes nadomeščajo odri v mrliških vežicah in pogrebna služba prevzame pripravo pokojnega in obred ter pomaga in svetuje svojcem. In vendar je ostalo marsikaj, kar so zapisali etnologi v zapiskih iz 1960, ohranjeno do danes. Pogrebniikov je moralo biti osem; to so bili sosede oz. vaščani iz iste vasi. Domači, ki so povabili pogrebniike, so dobili tudi

enega ali dva, da je izkopal jamo. Ob pogrebu je najprej duhovnik trikrat vrgel prst na trugo z majhno lopatico – pravijo, da samo ta prst najbolj tišči mrliča. Po pogrebu so pogrebniiki grob zasuli. Včasih so na grob zasajali le lesene križe; nato so začeli postavljati spomenike. Tudi pogrebniiki so bili povabljeni na pogrebščino. »Domači stojijo okrog toliko časa, da je grob zasut – in gredo zadnji s pokopališča. Nato gredo vsi, ki so bili na pogrebu, v kakšno gostilno, kjer imajo pogrebščino.« Kruha za pogrebščino niso smeli speči doma, temveč drugje. V gostilni so naročili le pijačo; hrano za na pogrebščino – torej kruh in meso – pa so prinesli od doma. Ko so pili, so rekli: Bog se usmili za to dušo.

Čas žalovanja se je po pogrebu nadaljeval: »Ko mrliča odnesejo, hodijo do osmega dne v tisto hišo molit. Osmi večer, naslednjo osmino, dajejo kruh, ki je pečen drugje in pijačo. Tudi maša je osmina za umrlega. Na osmini pogostijo tiste, ki so hodili molit.« Sorodniki iz domače hiše, ki živijo drugje, lahko žalujejo za svojimi domačimi tudi več kot eno leto; otroci so v črnini običajno eno leto. V Bavdkih so ob žalovanju morale ženske nositi vsaj črno ruto. Ko še ni bilo ruto, so si kupile »paklot«, ki ga je šivilja zarobila za ruto. Moški so si v

znak žalovanja zavezali črno kravato ali nadeli črn »parekelc« okrog levega rokava nad komolcem.

Samomorilcev pa v žegnano zemljo niso pokopavali. Na pokopališču je bil določen kos zemlje, kamor so jih lahko zakopali. Tam so pokopali tudi otroke, ki še niso bili krščeni. Ti otroci so bili do zadnjega dne v temnicah; verovali so, da jih bo na sodni dan krstil Janez Krstnik.

Na umrle so se najbolj spominjali prav v času vseh svetih in na dan vernih duš. Etnologinja Anka Novak si je v letu 1960 zabeležila: »Ob vseh svetih grobe popravljajo. V cerkev gredo v črnih oblekah – ravno tako kot veliki petek, ko so šli v cerkev Boga molit. Tu je gorela celo noč luč doma. Rekli so, da gori za duše v vicah.« V Malih Laščah pri Prelesniku so rekli, da v tem času »svetne letijo«, ko duhovi in božanstva dajejo zvoke. Verovali so, da umrli hodijo nazaj in da »žleht« človek naredi nesrečo drugemu.

Pogrebeci pred domačo hišo nalagajo krsto na voziček – sredina 20. stoletja na Dolenjskem
(iz družinskega arhiva Metke Starič)

Poleg ohranjanja spomina na mrtve ter urejanja grobov je bila v naših krajih tudi navada, da so gospodinje za reveže napekle hlebčke in štručke, ki so jih dobili na oba cerkvena praznika. Franciška Gradišar iz Bavdkov je etnologom v letu 1960 takole povedala: »Imeli so navado, da so na vse svete delili pred cerkvijo beračem hlebčke – oprešce. Berači so imeli žaklje s seboj in so tudi cel žakelj nabrali tega kruha.« V Mačkih nad Robom so ob vseh svetih iz črne moke spekli pogačce. Te so dajali beračem, ki so v tem času stali ob cerkvi, da so jih dobili na vernih duš dan. Navada je bila v 60. letih prejšnjega stoletja že opuščena. Ob vseh svetih so hlebce kruha dobile tudi žanjice – tudi tega so imenovali oprešce, bil pa je to pisan kruh – bel in ajdov kruh. Dobile so ga ženske, če so pomagale žeti žito ali steljo, in ta navada se je obdržala ves čas, dokler so si ljudje še hodili pomagat pri ročni žetvi.

Vir: gradivo Orlovih ekip iz leta 1960 – Pavla Štrukelj, Anka Novak (hrani SEM).

KUD Primož Trubar Velike Lašče

Tečaj plesa v Velikih Laščah

Ples je odlična rekreacija, zabava, druženje in aktivnost, ki jo s partnerjem lahko počneta skupaj.

Januarja 2024 pričnemo z nadaljevalnim plesnim tečajem.

Tečaj bo vodila Jera Pajnič pod vodstvom najboljše slovenske plesalke vseh časov in častne občanke Velikih Lašč Katarine Venturini.

Nadaljevalni tečaj bo potekal enkrat tedensko v dveh skupinah – ob četrtnih ob 19:00 in ob nedeljah ob 19:00. Plesali bomo v sejni sobi Levstikovega doma v Velikih Laščah (soba z ogledali) pod okriljem KUD Primož Trubar Velike Lašče.

Hkrati odpiramo tudi zgodnje prijave na začetni tečaj plesa v parih, ki se bo pričel aprila 2024.

Število mest je omejeno.

Za več informacij in prve prijave je na voljo Jože Stritar, joze.stritar@gmail.com, 031-358-226.

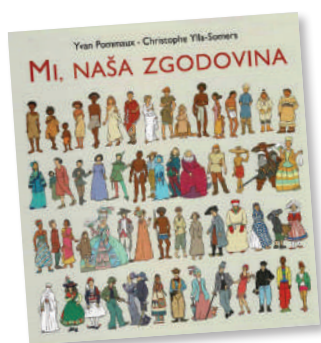

Berem, bereš, beremo

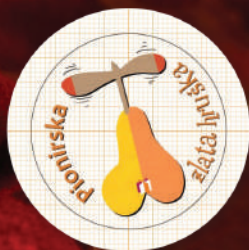
Maja Smole, MKL

Jesen je čas sadežev. Čas, ko se sadovnjaki in gozdovi odenejo v druge barve. Za kratek čas se oblečejo v pisana oblačila. To je tudi čas, ko izvedemo, katere knjige za mladino so tiste, ki so »najboljši pridelek naših založb«. Te knjige prejmejo »zlato hruško«. Kaj pomeni »zlata hruška«? To je znak kakovosti mladinskih knjig. Tiste knjige, ki po vsebini in izvedbi izstopajo, se uvrstijo med odlične izdaje leta in s tem pridobijo zlato hruško. V Velike Lašče je letošnja jesen prinesla več kot devdeset novih zlatih hrušk – knjig, ki so lansko leto izšle in po kvaliteti izstopajo.

Mladinski oddelek
Zgodovina za mladino
Ylla-Somers, Christophe:
Mi, naša zgodovina
Morfemplus, 2023

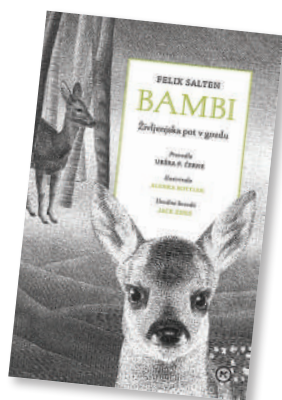
Zaupajmo svojo zgodbo. Ne le z vpogledom v usode kraljev in kraljic, emirjev, poglavarjev, cesaric, caric in predsednic ali diktatorjev ... Zaupajmo zgodbo: zgodbo žensk, otrok in mož, ki so poseljevali Zemljo. Epska saga se tako pričinja pred sto petdeset tisoč leti in se ne sklene. Junaki te pripovedi smo mi. Kljub temačnim obdobjem, vojnarn in sporom je človeštvo nenehno izumljalo, ustvarjalo čudesa in preobrazilo svet. Medsebojni sovražnosti navkljub smo zmogli bratstvo.

*Knjižnice smo
pomembne
zaradi vseh ljudi,
ki imamo radi
zgodbe.*

Mladinski oddelek Fantastika
**Salten, Felix: Bambi – življenjska
pot v gozdu**
Mladinska knjiga, 2023

Brezčasna pripoved o Bambijevem življenju v novem prevodu s čudovitimi ilustracijami Alenke Sottler se opira na izvirnik avstrijskega pisatelja Felixa Saltna in razkriva kompleksnost priljubljene zgodbe. Bambijevo življenje v gozdu je sprva srečno – ima veliko prijateljev in dnevi so polni veselja in brezskrbnosti. A potem pride zima in Bambi se sreča z nevarnostmi, ki jih ne razume. Primanjkovati začne hrane, Bambijev oče izgine, z mammo ostaneta sama in sta izpostavljena številnim nevarnostim. Pred srnjakom so velike in krute preizkušnje, saj je življenje v gozdu nevarno in negotovo ... Brezčasno pripoved avstrijskega pisatelja Felixa Saltna iz leta 1923 so otroci po vsem svetu desetletja poznali predvsem po idealizirani Disneyjevi filmski priredbi iz leta 1942.

Mladinski oddelek Resničnost
**Čakš, Lucija: Potem pa Svizci
nasankajo ...**
Drugi del zbirke.
Zavod Iskreni, 2023

Anže je prepričan, da so njegovi Svizci najboljši vod na svetu. Zdaj mora to le še dokazati vsem ostalim. Zimovanje na Zgornji Sorici, na katero se za tri dni odpravlja četa, se zdi odlična priložnost za to. Škoda le, da vodnik Risov ni ravno pripravljen sodelovati pri njegovem načrtu, ampak vsak trenutek izkoristi za posmehovanje. Še večji problem je, da Anžetovi možgani odpovejo vsakršno sodelovanje, ko je v bližini skodrana vodnica Vider. In ker v zgodbo vstopajo še njegovi štirje Svizci, vsak s svojo bero posebnosti, bi se zimovanje zlahka končalo s pravo polomijo. Se bodo fantje v težavah poskrili vsak v svojo luknjo ali stopili skupaj? Vabimo tudi k branju prvega dela z naslovom: Potem pa Svizci zavijejo ...

mestna
knjižnica
ljubljana

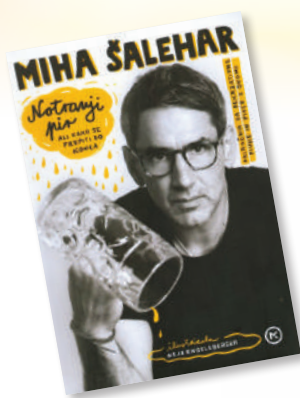
**Knjižnica
Frana Levstika
Velike Lašče**

Obratovalni čas

- ponedeljek: 12:30–19:00
- torek: zaprto
- sreda: 10:00–15:00
- četrtek: 12:30–19:00
- petek: 12:30–19:00

Odrasli oddelek Geologija
Hieng, Primož: Popotovanja k najboljšim izvirov – vodnik po izviri, studencih in vrelih
Harlekin No. 1, 2023

Novinar in fotograf Primož Hieng je pripravili turistični vodnik z naslovom Popotovanja k najboljšim izvirov, v kateri v 50 poglavjih v besedi in sliki opisuje približno 75 izvirov, studencev in vrelicev. Avtor se je okrog leta 2013 začel resneje ukvarjati z raziskovanjem zdravih in zdravilnih voda ter jih opisal v nekaterih razprodanih knjigah. Čeprav naj bi v gospodinjstvih iz pip tekla neoporečna in čista voda, pa vedno ni tako. Že v šoli smo se učili, da je voda brez okusa in vonja, a žal to ne drži povsem. Raziskovanja vodnih virov, torej izvirov, studencev in vrelicev, so avtorja knjige Popotovanja k najboljšim izvirov pripeljala do spoznanja, da imamo marsikje nadpovprečno dobro in okusno vodo, ki jo, primeroma ohlajeno, z užitkom popijemo. V knjigi so zbrani vodni viri, ki jih bodo obiskovalci lahko zajeli, torej boste vodo lahko natočili v svoje steklenice in drugo podobno embalažo.

Odrasli oddelek Slovenski spomini
Šalehar, Miha: Notranji pir ali kako se prepiti do konca – priročnik za rekreativne pivke in pivce z dvomi
Mladinska knjiga, 2023

Avtor knjižnih uspešnic in dolgoletni radijski voditelj, ki je za ustvarjalno slovo od delovnega petka nekoč celo skoval besedno zvezo »notranji pir«, premišljuje o globoko ukoreninjenem delu slovenske folklorne, zapovedanem vsakemu pravemu dedcu – rekreativnem pijančevanju. Zakaj smo tako radi pijani? Zakaj vse pomembne trenutke v življenju zalijemo s kupico rujnega? Kaj se zgodi, ko pivce ugotovi, da ne pije več on piva, temveč pivo njega? In kaj vse, ko si reče: »Dovolj je!«
»Šanki naše domovine so težka psihijatrija, dragi moji. Prostor pogube, kjer praviloma pet ali šest omamljenih depresivnežev v noč gobezda šaljive dovtipe, da bi prikriji resnico. Nikdar pa nihče na šank ne pritakne vprašanja, ki bi družini pomagalo ugotoviti, zakaj so v resnici tam. Bratje, čemu četrto pivo?« (odlomke iz knjige)

Odrasli oddelek Družbeni romani
Diaz, Hernan: Trust
Sanje, 2023

Celo med hrupom in hrumenjem dvajsetih let prejšnjega stoletja so vsi v New Yorku slišali za Benjamina in Helen Rask. On je legendarni tajkun z Wall Streeta; ona je hči ekscentričnih aristokratov. Skupaj sta se povzpela na sam vrh sveta in na videz neskončnega bogastva – vse to v trenutku, ko se desetletje presežkov in špekulacij bliža koncu. Toda za kakšno ceno sta pridobila svoje neizmerno bogastvo? Mojsrsko zasnovan roman o svetu visokih financ izpod peresa Pulitzerjevega nagrajenca in finalista za nagrado PEN/Faulkner. Vrhunsko, presunljivo literarno delo pisatelja umešča med najboljše kroniste himere, ki še vedno obvladuje svet. Po romanu nastaja serija, ki jo bo za HBO producirala Kate Winslet.

Viri: iskreni.net, emka.si, morfem.si, bukla.si, sanje.si

70 let vrtca Sončni žarek

Stanka Mustar | foto: Stanka Mustar, arhiv šole in vrtca

Prvi vrtec je v Velikih Laščah pričel delovati v okviru Osnovne šole leta 1953 in ker je bil eden redkih vrtcev na podeželju, se ga je prijelo ime »kmečki vrtec«. Najprej je imel prostore v zasebni – Pirkovičevi hiši. Kasneje, leta 1956, se je vrtec preselil v prostore krajevnega TVD Partizan, ki so bili še manj primerni za bivanje otrok in zato se je leta 1961 vrtec preselil nazaj v Pirkovičevo hišo.

Marija Koprivec (prva vzgojiteljica)

Teškoča voda je bila iz pločevinastega kotlička s pipico. Osnovno opremo je izdelal obrtnik; tudi ostala oprema je bila skromna. Slavnostnega odprtja vrtca ni bilo, vendar je bil začetek prijeten in vesel dogodek.

V nadaljnjih letih se je vrtec večkrat preselil – leta 1962 v hišo Vinka Riglerja. Hiša je bila potrebna prenove, ker je bila v deževnih dneh večkrat poplavljenjena. Kljub nezadostnim sanitarno higienskim zahtevam je bilo sklenjeno, da bo vrtec pričel poslovati. Za delovanje vrtca se je zavzel takratni ravnatelj osnovne šole gospod Niko Valjavec. Po odhodu vzgojiteljice je delo prevzela Franja Centa, učenka, ki je končala osnovno šolo.

- Leta 1965 se je vrtec selil v prostore krajevne skupnosti. Vključenih je bilo 16 otrok.
- Od leta 1968 naprej je vrtec deloval v zgradbi stare šole. Delovni čas je bil od 8.00 do 13.00 ure in kljub večjim potrebam je ostal nespremenjen, ker ni bilo finančnih sredstev za še eno delavko. V letu 1970 se je zaposlila še ena vzgojiteljica, tako da je vrtec posloval od 6.30 do 15.30 ure in oblikovala sta se dva oddelka predšolskih otrok.
- Potrebe po vključitvi otrok v vrtec so se večale iz leta v leto. Stavba je bila stara in potrebno je bilo vedno več popravil. Število otrok se je povečalo na 50. V letu 1987 je delo ravnatelja

šole in vrtca prevzel Edi Zgonc in zaradi vse večjega števila otrok je začelo delovati družinsko varstvo v Velikih Laščah, leto kasneje pa še na Puščah.

- 1991 je bil sprejet sklep, da se stavba v celoti adaptira. Otroci so se preselili v prostore pod šolsko telovadnico.
- 1992 je bila otvoritev prenovljenega vrtca in ob tej priložnosti je vrtec dobil ime Sončni žarek. V letu 1993 je bilo v vrtec vpisanih 100 otrok. Ker je bilo otrok vedno več, je bil za potrebe vrtca preurejen prostor pod šolsko telovadnico. Pri delu so sodelovali starši otrok, ki so bili kasneje sprejeti v vrtec. Leta 1999 se je upokojila Franja Sedej, ki je vsa delovna leta preživela v vrtcu v Velikih Laščah in je bila dolga leta tudi vodja vrtca.
- Število otrok in skupin se je spreminjalo. Tako smo v letu 2001 zaprli družinsko varstvo, vendar pa je bilo naslednje leto ponovno več otrok za sprejem v vrtec.
- V letih 2002 in 2003 so se začeli postopki za gradnjo novega vrtca, v katerem smo se preselili 5. januarja 2004. Novi, svetli in veliki prostori so nam omogočali dobro počutje in dob-

re pogoje za delo z otroki. Zaradi vse večjega števila otrok je vrtec postal premajhen, čeprav smo s preureditvijo prostorov in gradbenimi posegi iz prvotno 6-oddelčnega vrtca postali vrtec z 9 oddelki, zato smo v letu 2008 zagotovili dodatno igralnico na PŠ Turjak. V tem letu je nastopila delo ravnateljice mag. Metoda Kolar.

- Zaradi vedno novih potreb po odpiranju oddelkov sta se s 1. 9. 2010 odprla dva oddelka predšolskih otrok v bivši PŠ na Karlovinci, dve leti kasneje pa še 1 oddenek.
- V letu 2013 je bila izvedena energetska sanacija in zamenjava strehe vrtca na Karlovinci, tako da je vrtec energijsko varčnejši in predvsem lepši in prijetnejši.
- Število vključenih otrok v vrtec se je gibalo od 220 pa do 234. Na treh lokacijah (vrtec Velike Lašče, Karlovinci, oddelek v OŠ Velike Lašče) je bilo organiziranih od 12 do 14 skupin predšolskih otrok. Skupaj s Občino Velike Lašče smo si ves čas prizadevali, da v vrtec sprejmemo vse otroke iz naše občine. Vse enote vrtca so v neposredni bližini travnikov in gozdov. Najboljše učenje je učenje v

avtentičnem okolju, zato se pri spoznavanju okolja otroci in strokovni delavci pogosto odpravijo v naravo, kjer opazujejo, raziskujejo in spoznavajo naravo v svoji raznolikosti. V nekaj letih smo se praktično podvojili (iz šestih oddelkov jih je sedaj 12), vendar smo kljub temu z veliko truda uspeli ohraniti okolje, v katerem so v ospredju odnosi in kolikor je mogoče se povezujemo in družimo.

- Ravnateljica mag. Metoda Kolar se je upokojila 31. 8. 2021. Vodenje šole in vrtca je za eno leto prevzela v. d. ravnateljica Anja Lovšin, od julija 2022 pa je ravnatelj Primož Garafol.

• **Nov, pomemben mejnik za šolo in vrtec je bila izgradnja nove PŠ in vrtca na Turjaku.** V nove prostore smo se preselili 7. novembra 2022.

- Trenutno vrtec deluje na treh lokacijah z dvanajstimi oddelki predšolskih otrok.

V vrtcu se trudimo ustvarjati okolje, ki je varno, sprejemajoče in spodbudno za vsakega otroka posebej. Poudarek je na medsebojnih odnosih, saj so ti ključnega pomena za otrokov socialni razvoj. Vemo, da se otroci učijo tudi s posnemanjem, zato dajemo poudarek lastnemu zgledu ter pozitivni komunikaciji med odraslimi in otroki. Vzgojno-izobraževalni proces v vrtcu zahteva veliko pozornosti,

strokovnosti in primerne občutljivosti. **Spoštljiva komunikacija, poštenost in medsebojno zaupanje so temelji za skupno uspešno delo vseh, saj so otroci naša skupna odgovornost.**

v 70 letih smo doživeli veliko sprememb, dosegli ogromen napredek, vendar pa pri vsem tem pogrešamo usklajenost delovanja strokovnjakov, praktikov in odločevalcev pri sprejemanju odločitev in sprememb v področni zakonodaji. Sistemske rešitve v največji meri usmerjajo pedagoško prakso in lahko zagotavljajo stabilno delovno okolje ali pa tudi ne, kar pa ni dobra popotnica za kakovostno izvajanje predšolske vzgoje.

Vrtec Sončni žarek

*Majhne stopinje vodijo v širni svet,
majhne stopinje – že 70 let,
sončni žarek jih greje povsod,
varno jih pelje vrtčevska pot.*

70 *Zapoj, zapleši,
veseli se z menoj*

Vabimo vas, da se nam pridružite v torek, 21. 11. 2023, ob 17.30 v športni dvorani OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče na praznovanju našega jubileja.

Vrtec na potepu... Izlet predšolskih otrok v Višnjo goro

Vzgojiteljice skupin: Mavrica, Račke, Ribe in Srnice

*»Od cveta do cveta čebelica leta in v
čašice sladke nabira si med« ... je odme-
valo v avtobusu, ko so se otroci iz skupin
Mavrica, Srnice, Ribice in Račke z avto-
busom peljali na izlet v Višnjo Goro, kjer
smo si ogledali hišo Kranjske čebele.*

V Višnji Gori so nas sprejele anima-
torke, vodičke programa in tako smo v
hiši preživeli celo dopoldne.

V delavnici smo si najprej ogledali
poslikave panjskih končnic in poslušali
razlago poslikave. Otrokom se je zdelo
zelo zanimivo, saj so bile poslikave pi-
sane; vsebovale so narisane živali, delo
na polju ... Seznanili smo se tudi z bar-
vami, ki jih imajo čebele najraje in ka-
terih ne marajo, in to znanje upoštevali
pri poslikavi lastnih panjskih končnic, ki
smo jih lahko odnesli v vrtec.

Na ogledu hiše pa je bilo bolj pouč-
no. V prvi večji sobi muzeja smo preko
gibanja spoznali sestavne dele čebele;
nabirali smo medicino, kuhali med, se
pikali med seboj in tako sprostiti svojo
energijo. Sledila je naslednja soba, kjer
smo na mehkih blazinicah poslušali raz-

lago in si ogledovali čebelarske pripo-
močke; ogledali smo si povečano ma-
keto čebele (prerez), vonjali vosek, tipali
satovje ... Zastavljali smo tudi vprašanja.

Sledila je tretja soba, v katero je bil
vstop dovoljen le v čisti tišini. Temna
soba je namreč zgrajena tako, da smo
si lahko preko steklenih panjev ogle-
dovali življenje čebel v njih. Bilo je zelo
zanimivo, adrenalinsko in otroci so se
komaj zadrževali v tišini.

Na velikem platnu smo si kasneje
ogledali posnetke rojstva čebelic in spoz-
nali matico. Seznanili smo se tudi s ško-
dljivci čebel. Veliko zanimanja so na kon-
cu pritegnili tudi kozarci medu, ki so se
razlikovali po barvi, in skupaj smo ugotav-
ljali, iz katere rastline je posamezni med.

Na koncu pa dober tek! Pogostili smo
se še s čisto pravimi medenimi piškoti.

Vrtec Sončni žarek

**Vrtec Sončni
žarek vabilo**

V okviru praznovanja 70-letnice
vrtca Sončni žarek vabimo vse
občane na DAN ODPRTIH VRAT
VRTCA, ki bo v **petek,**
24. 11. 2023, od 9.00 do 11.00
ure. Vabimo vas, da nas obiščete
in se nam pridružite v vseh naših
enotah (Velike Lašče, Karlovica,
Turjak).
Pričakujemo vas! Kolektiv vrtca
in otroci

Govorice o kraji in prodaji vrtčevskih pleníc

Kolektiv vrtca Sončni žarek Stanka Mustar, pom. ravnateljja

Primož Garafol, ravnatelj

Zapis je nastal na podlagi govoric (informacije), s katero smo bili seznanjeni v našem zavodu. Govorica, ki se je razširila po naši občini, je naslednja: »Otroke v vrtcu naj bi po hitrem postopku odvajali od pleníc, potem pa naj bi plenice zaposlene oz. zaposlena prodajala po spletu.«

Obrazložitev: S 1. 9. 2023 Občina

Velike Lašče financira nakup pleníc za vse otroke, vključene v oddelke prvega starostnega obdobja. Za uporabo pleníc so se razen enega starša odločili vsi.

Ob seznanitvi s to informacijo smo bili zaposleni šokirani, zgroženi. Če ima kdo utemeljene sume oz. dokaz o kaznivem dejanju – kraja in prilaščanje finančnih sredstev – je dolžan ukrepati in s tem seznaniti vodstvo zavoda in

ostale pristojne inštitucije, ki bodo izpeljale potrebne postopke.

Če pa je to obrekovanje in blatenje zaposlenih in zavoda, smo tudi mi dolžni uporabiti vsa pravna sredstva za zaščito zaposlenih.

Tak način ne prispeva k sodelovanju, povezovanju, k napredku, niti ne k dobremu počutju vseh občanov, kamor sodi večina zaposlenih v vrtcu.

Teden otroka v vrtcu na Karlovinci

Vzgojiteljice enote vrtca Karlovica

Teden otroka obeležujemo v prvem tednu oktobra. Osrednja tema letošnjega Tedna otroka je bila »ZAKAJ IN ZATOJI RADOVEDNOSTI«. Z radovednostjo raziskujemo, prihajamo do novega znanja, novih izkušenj ter spoznanj. Radovednost pomaga otrokom razumeti svet. Delček sveta smo skupaj z otroki odkrivali tudi v skupini Srnice v enoti vrtca na Karlovinci.

Cel teden smo se srečevali z različnimi dejavnostmi. Spremenili smo se v prave raziskovalce in izvedli nekaj poskusov, v okviru katerih so otroci odkrivali, zakaj sveča ugasne, če jo pokrijemo s kozarcem. Opazovali in naredili smo čisto pravi vulkanski izbruh ter izdelali čisto prave šumeče bombice.

Izvedli smo srečanje s starši – tokrat smo se odpravili na pohod. Srečanje smo izvedli s sosednjo skupino Čebelice ter

se odpravili vse do Črnega Potoka. Srečanja se je udeležilo lepo število otrok in staršev. Skupaj smo preživeli nasmejano, igrivo ter pohodnih korakov polno in lepo popoldne.

Otroci so se v tednu otroka preizkusili tudi v teku – krosu. Vsi otroci so uspešno pretekli progo in dobili zasluženo medaljo.

Otrokom se je zagotovo v spomin vtisnil tudi izlet z avtobusom v Višnjo Goro. Obiskali smo Hišo kranjske čebelice, kjer smo poleg novih informacij pridobili tudi za nekatere čisto prvo izkušnjo vožnje z avtobusom.

Mesec oktober je bil res zanimiv in poln novih doživetij. Obe skupini otrok – Čebelice in Srnice smo poleg številnih že omenjenih dejavnosti skupaj izvedli ples in rajanje na igrišču vrtca. Obiskali so nas tudi gasilci, ki so otrokom iz obeh skupin predstavili gasilsko vozilo in opremo, ki jo potrebujejo pri reševanju. Otroci so si si lahko naredili gasilko čelado. Najbolj pogumni so poprijeli za brentačo in cev ter pogasili ogenj. Gasilcem PGD KARLOVICA se zahvaljujemo za predstavitev, ki jo izpeljejo vsako leto v mesecu požarne varnosti in tako popestrijo naš program v vrtcu.

Jesen na Turjaku

Kolektiv vrta Turjak

Letošnja jesen je bila bogata s soncem. Omogočala nam je veliko gibanja na svežem zraku, kar smo izkoristili za spoznavanje gozda, opazovanje sprememb v naravi, dela na polju in spremljanje ostalih dogodkov v okolici vrta.

Med številnimi dejavnostmi bi izpostavili otrokom najljubše:

- ustvarjanje z naravnim materialom
- pohodi za Mali sonček – Bajdinški slapovi, Sloka gora, Laporje, Gradež
- kros
- glasbena delavnica: seznanitev z različnimi inštrumenti; zakaj, kako zveni (kitara, prečna flavta, blok flavta, sintesajzer, orglice ter mali inštrumenti)
- naravoslovni poizkusi, Zakaj-zato
- pravljичne urice s knjižničarkama Tanjo in Majo
- plesna zabava na zunanjem igrišču
- poslikava igrišča s kredami
- kolesarko dopoldne
- srečanje s starši na Mali Osolnik

Odprto pismo OŠ PT Velike Lašče

Srečo Knafelc, predsednik društva Zarja spominov VL

Kljub moji iskreni želji, da uredimo problem nesodelovanja OŠ PT z društvom Zarja spominov VL, mi to na žalost ni uspelo. Učiteljski zbor OŠ PT je namreč sprejel odločitev, da se z našim društvom ne sodeluje (glej faksimile sklepa); vsa nadaljnja prizadevanja po razjasnitvi tega sklepa so bila neuspešna, saj je g. ravnatelj Garafol očitno odločil, da je zadeva zaključena in da dodatna pojasnila niso potrebna. V našem društvu smo želeli jasno informacijo, ali je sklep učiteljskega zbora namenjen samo društvu Zarja spominov ali pa se nanaša na vsa društva v občini Velike Lašče.

Menim, da so pojasnila še kako potrebna, saj imamo opraviti z javno ustanovo, ki naj bi bila servis vsem občanom ne glede na politično, versko ali kakršnokoli drugo opredelitev. V ljubljanski regiji deluje množica šol in v niti eni niso uporabili tako drastičnega ukrepa. Učenci in njihovi mentorji normalno sodelujejo z društvi, ki negujejo pozitivno izročilo NOB in sodelujejo na spominskih slovesnostih.

V društvu Zarja spominov VL nimamo namena odpirati ideoloških vprašanj. Želimo le, da imajo starši otrok, ki jim ohranjanje spomina na pozitivne vrednote NOB nekaj po-

meni, enake možnosti kot vsi ostali občani.

Kot koristno informacijo lahko navedem dejstvo, da Glasbena šola Ribnica - enota Velike Lašče nima nobenih zdržkov glede sodelovanja z našim društvom in je s svojim zborom obogatila spominsko slovesnost pred dnevom mrtvih na velikolaškem pokopališču!

Z zanimanjem bomo počakali na odziv OŠ PT ali pa morda tudi občine Velike Lašče kot njene ustanoviteljice.

OSNOVNA ŠOLA PRIMOŽA TRUBARJA VELIKE LAŠČE
Šolska ulica 11, 1315 Velike Lašče
E-pošta: tajnistvo@soia.velike-lasce.si
T.: +386 (0)11 788 14 10

Velike Lašče, 26. 5. 2023

DRUŠTVO ZARJA SPOMINOV
Turjak 17
1311 Turjak

g. Srečo Knafelc

Spoštovani!

Na podlagi vaše zahteve za dostop do informacij javnega značaja vam posredujem sklep učiteljskega zbora OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče o nesodelovanju učencev na spominskih komemoracijah Društva Zarja spominov.

SKLEP pedagoške konference z dne 20. 4. 2023:
V okviru šole se ne bo sodelovalo z Društvom Zarja spominov. Program lahko pripravijo člani društva v popoldanskem času.

Lepo pozdravljen!

Ravnatelj: Primož Garafol

Mini olimpijada

Novinarski krožek OŠ PT

V petek, 15. 9. 2023, se je v športni dvorani velikolaške osnovne šole dogajala Mini olimpijada. Udeležili so se je tako učenci Osnovne šole Primoža Trubarja Velike Lašče kot tudi učenci iz podružničnih šol Rob in Turjak. V sedmih olimpijskih disciplinah so se preizkusili učenci od 1. do 3. razreda. Ob 8. uri so se učenci skupaj z učitelji odpravili proti prizorišču. Ob 9. uri se je Mini olimpijada uradno pričela. Otvorili so jo z olimpijsko himno »Cantata« in nošenjem olimpijske bakle. Za ogrevanje so vsi otroci skupaj z lisjakom Foksijem, maskoto Olimpijskega komiteja Slovenije, zaplesali navijaški ples. Sledil je nagovor ravnatelja Osnovne šole Primoža Trubarja Velike Lašče, Primoža Garafola. Dogodek je s svojim prihodom počastil tudi župan Občine Velike Lašče, Matjaž Hočevar. Po slav-

nostni otvoritvi so se učenci razporedili po sedmih postajah. Pri prvi postaji klubov za ritmično gimnastiko TiM in Špica so se otroci lahko preizkusili v ritmični gimnastiki. Gimnastiko jim je predstavilo Športno društvo Sokol Bežigrad. Drugo postajo je vodila Mažoretina plesna skupina KUD Velike Lašče. Nogomet in košarko pa sta predstavila kluba NK Ribnica in KK Velike Lašče na postajah tri in šest. Pri peti postaji so se učenci urili v atletiki z Atletskim klubom Špela Grosplje. V mali dvorani pa so se postavili v vlogo Robina Hooda in tekmovali v lokostrelstvu. Malo pred 11. uro se je veselo dogajanje končalo in učenci so se vrnili v šolo. Da pa naši športniki in športnice niso ostali praznih rok, so za udeležbo s strani Olimpijskega komiteja Slovenije dobili diplome. Vse skupaj je organiziral olimpijski komite v sodelovanju s Športno zvezo Velike Lašče.

Ta dogodek je na otroke naredil velik vtis. Kot je bilo povedano v intervjuju, naslednje leto mogoče ne bo Mini olimpijade s podporo OKS. Vendar pa nam je ravnatelj Primož Garafol zagotovil, da bodo v okviru Osnovne šole Primoža Trubarja Velike Lašče organizirali podoben dogodek.

To pa so o dogodku napisali otroci 3. a razreda:

Prišli so znani športniki. Poligon s postajami je bil po celi telovadnici. Veliko smo telovadili. Imeli smo veliko izbiro športov. Predstavljene so bile olimpijada, olimpijska zastava, bakla. Poslušali smo olimpijsko himno in zaobljube športnikov. Všeč nam je bil ples, ki smo ga vadili v razredu, nato pa ga zaplesali na Mini olimpijadi v telovadnici z lisjakom Foksijem. Dobili smo nagrado: mleko in napolitanke ter zapestnico. Dobili smo tudi priznanje za naše delo. Po končani Mini olimpijadi smo se lahko prijavi na šport, ki ga bomo obiskovali celo leto.

V intervjuju smo o dogodku vprašali tudi Janija Levstika, predsednika Športne zveze Velike Lašče:

Kaj je namen Mini olimpijade?

Namen dogodka je, da se najmlajši učenci in učenke (prvo triletje) spoznajo z različnimi športnimi disciplinami, ki se izvajajo v naši občini, hkrati pa se spoznajo z olimpijskim protokolom in duhom fair playa.

Kako je prišlo do tega?

Športna zveza Velike Lašče je članica Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenje športnih zvez. OKS je objavil razpis z možnostjo pomoči pri organizaciji Mini olimpijade, na katerem je bila Športna zveza Velike Lašče uspešna. Tako je v sodelovanju z OKS in podporo osnovne šole prišlo do določitve termina in izvedbe dogodka.

Ali se nam tak dogodek obeta tudi naslednje leto?

Želimo si, da bi dogodek postal tradicionalen. Težko pa si obetamo, da bomo vsako leto lahko dobili podporo OKS, kar pomeni, da ne moremo vedno računati na protokol z olimpijsko baklo in druženjem z maskoto Foksijem.

Na podlagi česa ste izbrali te postaje, ki so bile prikazane na dogodku?

Postaje sem kot organizator dogodka določil sam glede na poznavanje klubov in društev, ki v naši občini nudijo programe športa za šolsko mladino. Vsakemu društvu je bilo zagotovljeno mesto, društvo pa je samo pripravilo poligon.

Kako je Foksi prispeval k vzdušju in zabavi na dogodku?

Foksi je s svojo prisotnostjo popestril dogodek; najmlajši so bili navdušeni, saj nimajo možnosti pogostega stika s takšno maskoto.

Ali je dogodek izpolnil vaša pričakovanja?

Glede na to, da je bil dogodek izveden prvič, je izpolnil vsa naša pričakovanja. Pomembneje pa se mi zdi, da so bili nad dogodkom navdušeni otroci, ki so v dveh urah preizkusili sedem športnih disciplin, in ravnatelj, ki nas je že povabil, da tudi v naslednjem letu izvedemo Mini olimpijado.

Odlični nastopi naših učencev na šolskem krosu v Loškem Potoku

Bojan Novak, Simona Bavdek

Vsako jesen v Loškem Potoku tamkajšnja osnovna šola organizira jesenski kros za učence osnovnih šol. Redno se ga udeležujemo tudi iz naše šole. Letos so naši učenci osvojili kar 13 mest na stopničkih, kar je največ v zadnjih desetih letih.

Skoraj polovica naših udeležencev krosa je na koncu prejela medaljo. Na lep jesenski dan (6. 10. 2023) se je namreč iz šole na tek odpravilo 28 učencev.

Zmage v svojih kategorijah so se veselili Sara Zabukovec, Ažbe Božnar (oba 1. razred), Mija Pečnik (3. razred), Manca Peterlin (5. razred) in Luka Cukrov (7. razred).

Drugo mesto so zasedli Kaja Mihelič (2. razred), Ana Germek (4. razred), Zala Jahn Korošec (6. razred) in Aljaž Jaklič (7. razred). Na najnižjo stopničko pa so stopili Matic Pečnik (1. razred), Jakob Mustar (2. razred), Tom Klinc (3. razred) in Gal Peterlin (6. razred).

Naši učenci so dosegli še tri četrta (Maša Vesel, Urh Malavašič, Lenart Jaklič) in tri peta mesta (Zala Jaklič, Valerija Gradišar, Miha Otoničar).

Čestitke vsem!

Letošnji Ljubljanski maraton spet minil tudi z velikolaškimi osnovnošolci

Bojan Novak, Simona Bavdek

Mnoga leta se z učenci udeležujemo največjega množičnega tekaškega dogodka v Sloveniji – Ljubljanskega maratona. Mnogi starši so pripravljani svoje otroke pripeljati na sobotne šolske teke in biti del posebne tekaške energije.

Skoraj 40 tekačev iz naše šole je v soboto, 21. oktobra, teklo po ljubljanskih ulicah. Najmlajši (1. in 2. razred) tečejo na 600 metrov, nekoliko starejši (3. do 5. razred) na 1350 metrov, najstarejši (od 6. do 9. razreda) pa 1800 metrov. Teki starejših učencev in učenk štejejo kot državno prvenstvo, zato je konkurenca zelo huda.

Učitelji naše šole na prizorišču poskrbimo, da otroci dobijo štartno številko, nato pa jih skozi gnečo odpe-

ljemo na štartno mesto ter iz ciljnega prostora nazaj na izhodišče.

Kljub nekaj dežnim kapljam je tudi letošnji Ljubljanski maraton minil v odličnem vzdušju. Za najboljšo posamično uvrstitev je poskrbel sedmošolec Luka Cukrov, ki je kljub padcu v gneči na štartu osvojil 27. mesto med 298 tekači.

Verjamem, da so otroci (in starši) na teku uživali in da se v še večjem številu vidimo naslednje leto.

Tehniški dan – obisk Yaskawe in Rokodelskega centra Ribnica

Heda Ilc in Vida Petrič, 8. a

V četrtek zjutraj smo se iz šole odpravili peš do železniške postaje. Z vlakom smo se odpeljali v Ribnico. Tam sta se razreda razdelila v dve skupini. Prva skupina si je šla ogledat podjetje Yaskawa. Tam smo poslušali predstavitve podjetja in proizvodnje. Nato smo si ogledali hale, v katerih so bili različni stroji. Ogledali smo si tudi robote, ki so opravljali različna dela. Druga skupina

si je medtem ogledala Rokodelski center Ribnica, kjer smo se razdelili v dve podskupini. Ena podskupina je izdelala košarico iz vrbe, druga podskupina pa iz leske. Ko smo košarice dokončali, sta se podskupini zamenjali. Nato sta se zamenjali še skupini iz Yaskawe in rokodelskega centra. Po končanih dejavnostih smo se vsi skupaj odpravili do železniške postaje in se z vlakom odpeljali v Velike Lašče. S postaje smo šli peš do šole in potem z avtobusom domov.

Utrinki dveh učencev:

»Najbolj mi je bilo všeč, ko smo pletli košarice. Bilo je zanimivo, saj smo to počeli prvič. Košarice so zelo uporabne in lepo polepšajo prostor. Še kdaj bi rada šla plet košarice. Vožnja z vlakom je bila zelo zabavna.«

Ana Zelnik, 8. b

»V prihodnje bi rad naredil še lesene žlice.«

Adam Mihič, 8. b

Regijsko tekmovanje Zlata kuhalnica 2023

Maja Otoničar, Maja Žužek, Tia Skubin, Filip Gradišar, Žiga Hočevnar in Aljaž Hočevnar

V četrtek, 28. 9. 2023, je potekalo regijsko tekmovanje Zlata kuhalnica. Skupaj z mentorico – učiteljico Nežo Sedej, smo odšli v Ljubljano na srednjo šolo za Gastronomijo in turizem. Tekmovali smo Maja Otoničar, Filip Gradišar, Žiga Hočevnar in Aljaž Hočevnar. Pri pripravi na tekmovanje sta nam pomagali tudi Maja Žužek in Tia Skubin.

Regijsko tekmovanje nas je prese-

netilo, saj je bilo predstavljeno iz sredine meseca oktobra na konec meseca septembra. Praktične vaje smo imeli le štirikrat (po dve šolski uri).

Zaradi odsotnosti določenih tekmovalcev smo morali poiskati zamenjave.

Kljub vsem oviram smo uspešno zastopali OŠ Primoža Trubarja in osvojili SREBRNO PRIZNANJE (uvrstili smo se na 3. mesto od 12 sodelujočih osnovnih šol).

Pripravili smo mineštro in pirine palačinke s skutno pehtranovim nadevom ter malinovim pirejem. Zraven smo postregli brezalkoholni hladni koktejl z okusom šipka in vrtnic. Ob zaključku tekmovanja smo jedi tudi servirali, jih pripravili za razstavno mizo in jih predstavili ocenjevalni komisiji.

Za kosilo smo poizkusili naše mojstrovine – bile so odlične!

Za vso podporo in nasvete se iskreno zahvaljujemo naši prejšnji mentorici

– učiteljici Gordani Farazin, naši mentorici – učiteljici Neži Sedej, vodstvu šole – gospodu ravnatelju Primožu Garafolu in gospe podravnateljici Ani Nuši Rigler, organizatorici prehrane Lizi Bambič in kuhinjskemu osebju ter vsem, ki so preizkušali naše dobrote.

Tretješolci v oktobru na zanimivih delavnicah

Lucija Glas, Branka Levstik

Tretješolci naše osnovne šole so dodobra užili toplo jesen. Oktobra so jim lovci Lovske družine Velike Lašče pripravili prijetne in poučne lovske delavnice; nato so obiskali Vrt čutil v Ljubljani in se v okviru projekta Pasavček s policistoma Policijske postaje Ribnica seznanjali s prometno varnostjo v Velikih Laščah.

Lovske delavnice

Člani Lovske družine Velike Lašče Bine Devjak, Klemen Dolšak, Ivan Kraševic in Franci Zakrajšek so pripravili zelo poučne delavnice našim tretješolcem. Otroci so spoznavali skrito življenje živali v gozdu; predstavili so jim svojo opravilo ter zanimive pripomočke. Pozornost in naklonjenost učencev sta občasno brez težav ukradla dva lovska psa.

Sprehodili smo se po gozdu in spoznali sledi različnih živali v gozdu ter njihov način življenja. Našli so sledi divjadi, ježa, lisice. Ogledali so si krmišče in zbrano prisluhnili, kako se hrani živali. V lovskem domu so si ogledali različne lovske trofeje. Z zanimanjem so opazovali rogove, zgradbo živali ter njihove kožuške. Lovci so jim povedali tudi marsikatero zanimivost. Z veseljem so poslušali, kako so v teh krajih včasih polhali. Še posebej so našpičili ušesa, ko je lovec Ivan povedal kakšno lovsko pripetijo.

Učenci so dodobra spoznali, kako lovci skrbijo za živali v gozdu. Predvsem pa so tudi sami pokazali zanimanje za raziskovanje skritega življenja živali v gozdu.

Hvala vsem lovcem, da ste si vzeli čas in vodili delavnice. Bilo je res zanimivo in čas nam je hitro minil. Medsebojno sodelovanje bogati vse – tiste, ki ga pripravijo, in tiste, ki se ga udeležijo.

Vrt čutil

Na delavnicah v Vrtu čutil v Ljubljani so spoznavali življenje slepih in slabovidnih. Vrt čutil je ob stavbi Centra IRIS v Ljubljani. Na delavnici so učenci spoznali slepoto in slabovidnost. Brali so s pomočjo simulacijskih očal, ki predstavljajo slabovidnost. Seznanili so se z zapisom črk v brajici; spoznali so brajjev stroj in nanj pisali. V brajici so poskušali prebrati nakupovalni seznam. Seveda jih je zelo zanimalo, kako slepi in slabovidni uporabljajo telefon in računalnik. Spoznali in preizkusili so igro showdown. Igra je podobna namiznemu tenisu, le da se mora žogica zakotaliti v odprtino na mizi. Žoga je zveneča, zato je potrebno veliko koncentracije in predvsem tišina. Prav tako so se poigrali z večjo zvenečo žogo, ki se kotali po tleh. S tako igro igrajo golbal in ta disciplina je tudi na paraolimpijskih

igrah. Spoznali so osnove spremljanja slepe osebe in se sprehodili z belo palico. Tako so se za nekaj časa vživeli v svet slepote in slabovidnosti.

Prometna varnost v Velikih Laščah

Otroci obeh tretjih razredov centralne šole so vključeni v projekt Pasavček, v katerem spoznavajo predvsem varnost v avtomobilu in se zavedajo, da je varnostni pas zelo pomemben tako v avtu kot v drugih prevoznih sredstvih. Ker pa je v Velikih Laščah velik problem tudi hoja in prečkanje magistralne ceste smo prosili policiste, da nam pri tem pomagajo. Začeli smo s pravilno hojo po pločniku in tudi po cesti, kjer ni pločnika. Velik problem v Laščah je prečkanje magistralne ceste in zato so otroci to naredili samostojno brez spremstva odrasle osebe.

Vsi moramo otrokom privzgjajati to, da se ustavijo in počakajo, da vsi avtomobili ustavijo, saj kljub temu, da je prehod, niso varni in prednost na prehodu za pešce nič ne pomaga. Na to jih je opozarjal tudi policist. Obema policistoma se zahvaljujemo za izpeljano delavnico, ki jo bomo v letošnjem šolskem letu še ponovili, saj je prometna varnost življenjskega pomena.

Erasmus + projekt Glasbene šole Ribnica – senčenje treh učiteljev

Domen Gracej, arhiv Glasbene šole Ribnica

Med 17. in 21. aprilom smo trije učitelji glasbene šole Ribnica, Mirjana Zeljić Brnčić, Luka Logar in Domen Gracej, odšli v okviru Erasmus+ projekta na Glasbeni šoli Ribnica na senčenje v Prago.

V Pragi nas je na senčenje sprejela glasbena šola Ilji Hurnika (Základní umělecká škola Ilji Hurníka, Praha 2). Sprejeli so nas zelo prijazno in nam nudili dobre pogoje za delo.

Mirjana Zeljić Brnčić se je udeležila senčenja klavirskih lekcij pri profesorih Taťáni Vejvodovi in Soňi Böhmovi. Vejvodová je prejemnica nagrade za najboljšo učiteljico leta 2019 na Češkem. Žirija nagrajenca izbere med vsemi učitelji (tudi šolskimi). Böhmová pa je prav tako priznana češka pianistka, ki je študirala v Ciudad de Mexico.

Učitelji klavirja glasbene šole Ilji Hurnika in Mirjana so imeli tudi srečanje oddelka, kjer je Mirjana predstavila način dela v Sloveniji; prinesla je tudi učbenike iz Slovenije; izmenjali so si notno gradivo in mnenja. Mirjana je prisostvovala tudi na lekcijah 12-letne Kláre Gibišove, ene izmed najbolj nardarjenih mladih pianistov na svetu.

Luka Logar se je udeležil senčenja pri profesorju Jiříju Břicháču. Břicháč je bas pozavnist v orkestru Praške opere. Profesor na tej šoli je od leta 2007. Tudi dirigent pihalnega orkestra iz Plzna je. Luka se je udeležil senčenja ur igranja

predvsem pri mlajših učencih z namenom izmenjave znanja pri začetnem postavljanju igranja na instrument.

Luka Logar in Domen Gracej sta senčila tudi skupinski pouk komorne igre pri profesorju Břicháču in Fiver Big Banda (šolski big band, v katerem igrajo tudi bivši učenci). Domen Gracej je senčil pri urah trobente profesorja Přemysla Černíka. Černík je upokojeni trobentač, ki je sodeloval z orkestroma FOK in Češko filharmonijo. Na glasbeni šoli Ilji Hurnika poučuje od leta 2000.

Vsi trije učitelji smo se udeležili generalke orkestra FOK s solisti Praškega konservatorija in obiskali Praško opero, kjer smo gledali Prodano nevesto.

Obiskali smo tudi Akademijo za glasbo v Pragi.

Na koncu bi se radi zahvalili Glasbeni šoli Ribnica za sodelovanje v programu Erasmus+ in za omogočeno sodelovanje glasbeni šoli Ilji Hurnika v Pragi za gostoljubje in nova pridobljena znanja ter Ani Brateljević, ki nas je povezala s šolo Ilji Hurnika in organizirala naš urnik ter bila naša vodička po Pragi celoten projekt.

Projekt Erasmus + nam je prinesel nova znanja. Zelo smo zadovoljni s pridobljenimi novimi izkušnjami in se veselimo novih oz. nadaljnjih sodelovanj s šolami po svetu. Vsa pozitivna energija, izmenjava mnenj, pristopov, senčenje prinese ogromno novih poznanstev, znanja in izkušenj. Podučili smo se tudi o njihovem šolskem sistemu, predvsem o glasbenem šolstvu.

Pridobili smo tudi veliko nove literature, ki se že uporablja v vsakdanjem poučevanju. Veseli smo, da smo lahko del tega projekta.

Velikolaška kronika

Alam domu, žvau ve, gdaj ma dost

Inšpektor Muki

Vedno znova, ko nastaja tale velikolaška kronika, ki naj bi z nekega drugega, ne nujno povsem resnega in ne nujno povsem resničnega zornega kota, povzela dogajanje v naši ljubi občini, na misel pridejo besede Gorana Milića. Bilo je tam enkrat sredi usodnega leta 1991, ko je bila rajnka Jugoslavija že dolgo na avtocesti za pekel in pogubo. In bilo je sredi televizijskega dnevnika Yutel, ko je voditelj Goran Milić med branjem spremljevalnega besedila ob grafikah, ki so se izrisale na zaslonu, izrekel antologijske besede. Besede, ki so postale del jugoslovanske mitologije, jugoslovanskega leksikona. »Evropska skupnost izražja zaskrbljenost nad sranjem v Jugoslaviji.« Sledil je kratek prepor. »Oprostite, gre za tiskarskega škrata, moralo bi pisati 'stanjem v Jugoslaviji'. Čeprav ... Moram reči, da tudi napisano ni povsem napačno. Opravičujemo se, sami pa presodite, ali je šlo za namerno napako,« pravi Milić v videu, ki ga še dandanes lahko najdete na YouTubeu. Tudi stanje in dogajanje v naši občini bi lahko opisali z obema besedama. Morda celo večkrat z r-om.

Ni se prav veliko dogajalo v zadnjih tednih. Eden odmevnejših dogodkov je bil brez dvoma 110. rojstni dan kmetijske zadruge. Dolg, vroč dan. Podeljevanje nagrad je povzročilo kar nekaj hude krvi; padle so celo obtožbe o korupciji; za izjavo dneva pa je pri tem poskrbel eden izmed

glavnih favoritov, ki je na koncu ostal skoraj povsem praznih rok. »Tvoje krave še za v župo niso!« je zabrusil enemu izmed tekmecev.

Živali so se po drugi strani lepo obnašale; izkazale so veliko mero potrpljenja. Kar pa bi težko trdili za nekatere predstavnike človeškega rodu, ki so zasedli prve bojne linije za edinim jurčkom. Živali so bile namreč že dolgo doma, ko so nekateri lastniki še kar tulili v luno. Če bi zapisali, da so se obnašali živalsko, bi storili krivico. Živalim. Tisti rek Alam domu, žvau ve, gdaj ma dost, je v večini primerov naletel na gluha ušesa. Govoda so bila že dolgo v hlevu, ko so govedorejci še kar rojili.

Strasti so se na koncu vendarle kolikor toliko pomirile in če odmislimo razmajan količek na vaškem trgu, ki se je na pot postavil enemu izmed udeležencev prireditve, večjih žrtev ni bilo. Kar se količka in omenjenega udeleženca tiče, še dobro, da so bili možje v modrem po dobri stari navadi za prvim vogalom in so hitro preizkusili pljučno kapaciteto.

Je pa moralo biti nekaj v zraku; že v jutranjih urah istega dne je namreč prišlo do manjšega incidenta tudi v enem izmed gostinskih lokalov, kjer sta se sporekli šefica in najbolj redna stranka. Besednemu prepiru je sledilo še prerivanje oziroma roko borba grško rimskega sloga.

Kaj je še omembe vrednega? Doživeli in preživeli smo še en

praznik suhega sadja in še en bučno-marmeladni dan; gospod župnik je bučno praznoval abrahamama; naš in vaš urednik je šel k prvemu obhajilu; v sosednjih Ponicvah so začeli s pripravami na pust; v Gaju so na dan reformacije zasadili trto. Kar v pesek na parkirišču, a ni vrag, da bo nekako obrodila. Na dobrodelnem koncertu se je zbiralo denar za občino Ljubno, ki so jo prizadele poplave; v bifeju se je zbiral denar za Jožlovega konja, ki je skočil na avto.

Vaš inšpektor se je v družbi zvestih soborcev enkrat vmes podal na turnejo po občinskih lokalih oziroma hudičevih kopicah, kot so jim nekoč dejali. Turneja dobre volje oziroma Vier šanken turneja. Turneja štiri(najsti)h okrepevalnic. Prvotna ideja je bila, da bi ocenjevali postrežbo in ponudbo, a ker bi radi še kdaj obiskali taiste lokale, ne da bi nas postrani gledali ali tvegali pljunek v pivo, bomo vtise in ocene tokrat zadržali zase. Nameraval sem se udeležiti tudi sprehoda za spomin ob dnevu demence, a sem pozabil.

In, da, verjeli ali ne, po vseh grajah in pritožbah, ki jih je bila deležna ta rubrika, je končno padla tudi prva pohvala. No, vsaj zdi se tako. »Odkar si me omenil v Inšpektorju, me punce kar same obletavajo. Edini problem je, da moram tudi zdaj, ko je malce bolj hladno, nositi kratke hlače. Da vedo, da sem jaz tisti z najbolj veličastnimi meči.«

Zgodba o svetilniku: Uspešno izvedena 24. sezona lige v malem nogometu Četrtrič zapored naslov za Dimnikarstvo Okić Loški Potok

Jani Levstik

Le redke stvari ostanejo nespremenjene v svetu, ki se nenehno razvija. In medtem ko se družba in tehnologija spreminjata z vsakim letom, je za mnoge igralce tekmovanje v malem nogometu in druženje ostalo stalnica. Pravkar končana 24. sezona se je končala z zmagoslavjem ekipe Dimnikarstvo Okić Loški Potok, ki je bila še četrtrič zapored okronana za prvaka.

Nekako tako se je pričel osnutek članka, kateremu je bil namen dodati še opis lestvice in rezultatov, a me je urednik Troble (z vsem spoštovanjem avtorja) hitro opomnil, da je potrebno potarnati, češ da liga ni več to, kar je bila včasih. Polovično sem se strinjal z njim. Ker kaj pa je še tako kot je bilo pred 10 leti? Bolj malo ... Pa naj mu na kratko ustrežem.

Pisalo se je davno leto 2000, ko se je vse skupaj začelo. Liga je bila od takrat organizirana prav vsako leto in predstavlja najdaljše tradicionalno tekmovanje v naši občini. Ob začetku so bile posamezne ekipe formirane iz igralcev, ki so večinoma prihajali iz za vsako ekipo drugega predela občine, hkrati pa so bile postavljene tudi omejitve glede vključevanja igralcev iz drugih občin. Tako se je dolga leta vzdrževalo glavni namen lige, to je, da se ponudi možnost udeleževanja in organiziranega tekmovanja občanov v malem nogometu. Čeprav je liga prvotno imela omejitve za udeležbo »tujcev«, pa se je z leti to pravilo omililo in liga je postala odprta za vse zainteresirane igralce in ekipe.

Prijatelj mi je nedolgo tega rekel: Veš, Jani, to je ulični šport.« Če prevedem v naše konce: to je vaški šport. In ko se druženje po vaseh zmanjšuje ali izginja, opažamo podobne spremembe tudi v tem športu. Kljub vsemu pa se vsak teden še vedno sestavi vsaj 5 igralcev iz iste ekipe, in to v hitrem tempu sodobnega življenja ni lahka naloga. Želimo si večje popularnosti, vključno z igralci na (pol)profesionalni ravni in tisti-

Tudi to sezono je slavila ekipa Dimnikarstvo Okić iz Loškega Potoka.

mi, ki so nazadnje brcnili žogo v osmem razredu. Aja, zdaj raje v devetem.

Če so včasih najboljše ekipe iz naše lige tekmovali tudi v drugih ligah, zdaj to več ni tako. Tako je ne dolgo nazaj še obstajala ljubljanska liga malega nogometa, kjer je bilo vključenih več kot 30 ekip, pa tudi zimska grosupeljska liga, kjer nas je nekoč tekmovalo 36 ekip, pa ribniška ... Pa jih ni več, ne prve, ne druge, ne tretje ... Danes sicer vidimo manjše število ekip v naši ligi kot v preteklosti, a 8 ekip s skupno 150 igralci, ki so sodelovali v letošnji sezoni, vseeno vzdržujejo tradicijo malega nogometa in liga še vedno sije kot svetilnik v tem delu Slovenije.

Letošnja sezona je bila odlična tako z organizacijskega kot tekmovalnega vidika; odigranih je bilo več kot 50 ligaških tekem. Navdušeni smo nad novim igriščem v Dvorski vasi, kjer smo odigrali jesenski del te sezone; za podporne zadeve so poskrbeli še gasilci iz PGD Dvorska vas – Mala Slevica. Ekipa Dimnikarstvo Okić Loški Potok si je še

četrtrič zapored prislužila naslov prvaka. Drugo mesto je osvojila ekipa Galaktiki, tretje pa KMN KOT & Cementni izdelki Zobec. Dva pokala, tako za najstrelca kot za najbrž igralca je prejel Jure Kordiš (Dimnikarstvo Okić Loški Potok), pokal za najbrž vratarja pa Kristjan Zadnik (Galaktiki). Čestitke najboljšim!

Če ne veste, kje nas najdete, se tudi v prihodnje to ne bo spremenilo; od aprila naprej bomo vsako sredo v poznopopoludanskih urah na igrišču. Upamo, da vsaj v enakem številu, če ne večjem. Čeprav ostaja vprašanje, ali se bo tekmovanje dogajalo v Velikih Laščah ali Dvorski vasi, je ena stvar gotova – mali nogomet v naši občini bo!

Jesenski del balinanja v letu 2023

Janez Škrabec, BK Rob

Medobčinska dolenjska liga

V letošnjem letu smo odigrali celotno medobčinsko ligo in dosegli 4. mesto. Tekmovanje obsega spomladanski in jesenski del, ki se zaključijo za tekoče leto za tekmovalno sezono. Tekmovanje poteka na več balinarskih igriščih.

Prehodni pokal občine Velike Lašče

balinarski turnir za prehodni pokal Občine Velike Lašče se je odigral na bali nišču v Robu, dne 23. septembra 2023. Nastopilo je 6 ekip: Ivančna Gorica, Škofljica, Gradišče, Grosuplje, Mravljica I, Mravljica II in Rob. Prehodni pokal Občine Velike Lašče je v letošnjem letu 2023 osvojil Balinarski klub Ivančna Gorica.

1. mesto BK Ivančna Gorica
2. mesto BK Rob
3. mesto BK Grosuplje

Občinsko prvenstvo dvojic občinsko prvenstvo smo odigrali teden pozneje, to je 30. 9. 2023, in pričakovali smo večjo udeležbo.

Tokrat je tekmovalo pet dvojic. Pomirili smo se v zbijanju in bližanju.

1. mesto – Jože Zalar in Darko Rupar
2. mesto – Tone Rupar in Jože Geroni
3. mesto – Martin Virant in Janez Ahačevčič

Najboljši izbijalec za leto 2023 je Tone Rupar, Podhojni Hrib.

Najboljši bližalec za leto 2023 je Matevž Cimperman, Gradišče.

Vse udeležence, ki se prijavijo na tekmo vanje, sprejmemo z dobrodošlico in po zaključku s toplo malico. Zahvaljujem se vsem tekmovalcem za udeležbo in občini Velike Lašče za podporo.

BK Rob vabi vse, ki jih zanima balinanje jih morda sprošča ali se z njim rekreirajo, naj seudeležijo naslednje sezone 2024.

VADBA JOGE

Vljudno Vas vabimo na vadbo joge, **ob četrtnih, ob 18:15** v **Domu krajanov na Turjaku.**

S seboj imejte blazino. Pred prihodom so obvezne prijave. **Vse informacije na telefonski številki 040-810-527 Klavdija.**

Program vsebuje elemente programa joge za začetnike; namenjen je tudi tistim, ki že poznajo osnove joge in si želijo več izzivov za svoje fizično telo. Osredotočali se bomo na razvijanje moči in fleksibilnosti v vseh osnovnih položajih. Poleg tega boste spoznali tudi dihalne in sprostitvene tehnike ter osnove meditacije.

foto: Freepik

Ekскурzija Društva Kulturni most Lützelflüh – Velike Lašče

Marija Stritar

Prebudile so naju dežne kaplje, ki so tolkle po strešnem oknu spalnice. Ves teden so napovedovali deževno soboto in tako se je tudi uresničilo. Kako bi bilo lepo ostati doma, kaj prebrati, si ogledati dober film in seveda kaj postoriti. Veselila sva se ekskurzije z društvom Kulturni most Lützelflüh – Velike Lašče, saj je bilo vedno lepo in poučno. Zato ignorirava vreme in se počasi odpraviva. Kakšne čevlje naj obujem in katera dežnika bi bila bolj primerna, tista velika s kljuko ali mala zložljiva? Nazadnje vzameva oboje ter odpešačiva v mrko jutro.

Na Rašici vstopiva v avtobus z nekam molčečo družbo. Kot da še niso odločeni, ali bi šli zraven ali ostali doma. Avtobus nas po mokri cesti ziblje proti Črnemu grabnu in na Trojanah je že prvi postanek. Da pot ne bo prenaporna, se okrepimo s kavo in ogromnimi, kot hlebci velikimi krofi. Razpoloženje se počasi vedri, vreme pa ne – niti na drugi strani nesojene meje med Štajersko in Gorenjsko. Nič zato, smo na toplem v avtobusu; zibajoča vožnja nas dela lenobne. A škoda je zamuditi toliko zanimivih informacij in zgodb iz preteklosti, ki so zaznamovali kraje, skozi katere se vozimo. Kot vedno, za to poskrbi g. Edi Zgonc, ki se vedno skrbno pripravi za vsako takšno vodenje. Pot skozi Celje mineva drugače, če se na njej srečaš s Celjskimi grofi, s Friderikom in Veroniko ter njuno žalostno usodo. Tudi o drugih krajih slišimo veliko zanimivosti. Tako prispemo na prvi cilj naše ekskurzije Slom, kjer vstopimo v rojstno hišo velikega Slovenca, blaženega Antona Martina Slomška, duhovnika, škofa, kulturnega delavca in narodnega buditelja. Gospa kustosinja nam z žarom in celovito predstavi njegovo življenje, čas in okoliščine, v katerih je živel. Pove veliko stvari o njem, ki jih še nismo poznali. Nisem še doživela tako srčne s čustvi obarvane predstavitve kot tokrat.

Naš naslednji cilj je Šentjur, kraj, ki je zaznamovan z rodbino Ipavec, katere moški pripadniki so bili po izobrazbi zdravniki, po srcu pa glasbeniki. Tudi tu poslušamo nadvse zanimive zgodbe in usode Franca, Alojza, Benjamina, Gustava in Josipa. Kakorkoli, njihove skladbe

so močno zaznamovale slovensko domovinsko glasbo, kot tudi druge glasbene sfere. V spomin se mi prikraejo prenekatero njihove priredbe, ki so zvenele iz ust velikolaških pevcev, zbranih v različnih zborih na različnih odrih ob različnih priložnostih. Ko ob razlagi po prostoru zadoni nekaj njihovih pesmi, zraven tiho brundamo vsak s svojimi spomini na petje, na zборе in odre.

Zapustimo Šentjur polni zanimivega vedenja o družini Ipavec. Dež počasi poneha, a piha hladen veter. Čaka nas še zadnja postaja naše ekskurzije, Rogaška

Slatina. Če mi je bilo prej vseeno zaradi vremena, mi je zdaj resnično žal, da se v toplem soncu ne sprehajamo po čudovitih rožnatih parkih zdravilišča in postajamo v hladni senci borov. Zopet lije kot za stavo. Tako nas mora avtobus pripeljati pred Anino dvorano, kjer je shranjena zbirka okoli 40.000 grafičnih listov, ki jih je zdravilišču podaril švicarski zbiratelj in mecen Kurt Müller, ki je pogosto zahajal v Rogaško Slatino. Podarjena zbirka je znak hvaležnosti za povrnjeno zdravje s pomočjo rogaške zdravilne vode. Republika Slovenija mu je zato podelila državno odlikovanje Častni znak svobode Republike Slovenije. Ogledamo si še edinstveno zbirko vse-mogočih eksponatov, ki govorijo zgodbe iz daljne in bližnje preteklosti, slovenskega ljudskega zbiratelja Nanija Poljanca. Zapustimo Anino dvorano in kljub dežju zakorakamo proti zdravilišču. G. Edi nas opozori na Stritarjevo hišo na majhnem griču, v kateri je pozabljen od sveta preživel zadnja leta svojega življenja. Na hitro se ustavimo še v Kristalni dvorani in občudujemo prestižno opremo s pridihom preteklosti. Kar dobro navlaženi prispemo do gostišča v bližini razglednega stolpa in si privoščimo okusno kosilo.

Na poti domov je spet postanek na Trojanah, kjer se založimo s krofi za naše drage, ki nas oziroma jih čakajo doma. Hvaležni šoferju, ki nas že ves dan mirno in varno vozi po mokrih cestah in seveda hvaležni občini Velike Lašče, ki nam je to vožnjo s finančno podporo omogočila, nadaljujemo med našimi dolenjskimi griči proti domu.

Kaj naj zapišem čisto za konec? Ponavljam besede predsednice društva Irene: »Bila je ena lepa, izpolnjena deževna sobota.«

Upokojski kotiček

Jožica Mavsar Nosan, predsednica DU

V društvu upokojencev se vsak mesec kaj dogaja. V oktobru ob ponedeljkih poteka telovadba s fizioterapevtko; pričele so se delavnice za spomin in ročna dela. Želimo si, da bi se omenjene dejavnosti številčno okrepile, zato člane društva vabimo, da se pridružite tam, kjer vas zanima, in si tako popestrite kakšen dan. Radi bi tudi pomladili strelsko in balinarsko sekcijo. Tisti, ki imate veselje do teh dejavnosti, se nam pridružite.

Oktober je mesec starejših občanov. Letos smo se že tradicionalno srečali v gostilni pri Škrabcu in praznovali z našimi jubilarci, ki so praznovali častljiv 80., nekateri pa že 90. rojstni dan. V tem letu je društvo upokojencev imelo 16 članov – jubilarcev. Dan so jim polepšali učenci z glasbenimi točkami in Amadeja z lepim petjem. Ob zvokih Centove harmonike smo skupaj prepevali in zaplesali. Druženje z njimi in z njihovimi prijatelji je bilo zelo prijetno. Jubilarci so se zahvalili za obdaritev, pogostitev in prelep dan, ki so ga preživeli s prijatelji in znanci.

foto: Mili fotografija

28. oktobra pa je praznovala svoj 111. rojstni dan naša dolgoletna članica in hkrati tudi najstarejša Slovenka gospa Julka Zakrajšek. Skupaj z gospodom županom Matjažem Hočevarjem in direktorico občinske uprave mag. Jerico Tomšič Lušin sem jo obiskala na njenem domu in ji v imenu društva zaželela vse najboljše. Druženje je bilo zelo prijetno.

Spominjanje na padle in na zgodovino

Predsednik Društva Zarja spominov Srečo Knafelc
foto: Srečo Knafelc

Slovesnost pred Dnevom spomina na mrtve pri spomeniku 239 padlim in ustreljenim borcem NOB na pokopališču Velike Lašče smo tokrat v Društvu Zarja spominov zasnovali kot edini osrednji dogodek spominjanja na žrtve za svobodo. Naslednje leto bo osrednja slovesnost na Turjaku, leto zatem v Robu in nato spet v Laščah.

Dogodek je pričel s priložnostnim nagovorom predsednika društva, nato pa se je zgodil kulturni program, ki je bil izveden v sodelovanju z glasbeno šolo Ribnica, katere zbor šestih pevcev in pevk pod vodstvom Dejana Herakovića je zapel dve pesmi, in sicer "Nov cvet" ter "Rasti, rasti, rožmarin". Vmes sta bili recitirani dve pesmi Mateja Bora "Pismo matere sinu" in "Pismo sina materi". Vladimir Pavšič se je rodil pred stode-setimi leti in je bil avtor pesniške zbirke "Previharimo viharje", prve ilegalne pesniške zbirke v Evropi med drugo svetovno vojno. Enako kot Kajuh je tudi Bor deloval v kulturniški skupini in vzpodbujal moralno partizanskih borcev. Dogodek so počastili s svojo prisotnostjo tudi vsi trije prapori društva Zarja spominov.

Kot vsako leto so bili na ključna spominska obeležja v občini Velike Lašče položeni v spomin žrtev cvetlični aranžmaji.

Ob tej priložnosti naj samo na kratko omenim, da je letos minilo 80 let od napada partizanskih enot na grad Turjak. Ker so po spletu krožile razne dezinformacije o tem zgodovinskem dogodku, naj povem, da je povsem normalno, da so partizani po 8. septembru 1943 sodelovali z Italijani, saj je Italija takrat po podpisnem premirju/kapitulaciji prestopila na stran zavezništva Združenih narodov. Tako so se Italijani povsod, v Grčiji, Jugoslaviji in tudi Sloveniji, množično začeli boriti proti Nemcem. Pri slovenskih partizanih sta od kapitulacije naprej delovali najprej dve italijanski brigadi in kasneje še divizija Garibaldi Natisone.

19. bučno marmeladni dan v Velikih Laščah

Dragica Heric | foto: Dragica Heric

Članice Društva podeželskih žena Velike Lašče so tudi letos pripravile že tradicionalni Bučno marmeladni dan na Levstikovem trgu v Velikih Laščah. Razstavljenе so bile buče, velike in majhne, oranžne, rumene in zelene različnih oblik; dišalo je po bučnih juhah in marmeladah iz buč; na pokušino so bile sladke in slane dobrote iz buč.

lice. Celotno prireditev je povezoval Jože Starič, ki je obiskovalcem v času posameznih dogodkov povedal tudi marsikatero zanimivo informacijo. Veliko navdušenje je bilo nad prikazom dela, ki so ga v jesenskem času opravljali na domačijah, kjer so imeli živali, to je kožuhanje ali ličkanje koruze, ki se danes več ne opravlja, saj pridelave koruze skorajda ni več. Jože Senegačnik je ob pomoči Timoteja na trgu pekel šmorn ali cesarski praženec, ki so ga obiskovalci dobili v pokušino z nadevom marmelade iz buč, ki ji jo je pripravila Cirila Marinčič.

Na koncu so najvišje ocenjeni pridelki in izdelki ter njihovi lastniki prejeli priznanje in nagrade, ki so jih podeljevali župan in podžupan občine Velike Lašče Matjaž Hočevnar in Dejan Zakrajšek ter predsednica društva podeželskih žena Velike Lašče Magdalena Peterlin. Vsi zadovoljni so okrog poldneva zapuščali prizorišče tokrat že 19. tradicionalnega Bučno marmeladnega dneva v Velikih Laščah in se že začeli pogovarjati o pridelavi buč in drugih pridelkov v naslednjem letu, da bo 20. Bučni marmeladni dan leta 2024 še bogatejši.

Pred obiskovalci so se v kuhanju bučne juhe tokrat pomerile štiri ekipe: ekipa DPŽ Kočevske, ekipa DPŽ Ribnica, Jože Senegačnik z vnukom Timotejem in ekipa DPŽ Velike Lašče. Vse štiri ekipe so skuhale odlične juhe, kar so potrdili tudi obiskovalci, ki so po opravljenem ocenjevanju juho poizkusili. Po ocenah ocenjevalne komisije, ki so jo pri vseh ocenjevanjih sestavljali Mira Simič, Branka Vesel in Dejan Zakrajšek, je najboljšo juho skuhala ekipa DPŽ Ribnica; drugo mesto sta zasedla Jože Senegačnik in vnuk Timotej, tretje pa ekipa DPŽ Velike Lašče. Poleg kuhanja bučne juhe so ocenjevali marmelade v kategoriji marmelad iz buč in ostale marmelade. Na ocenjevanju je bilo 11 različnih vzorcev marmelad; od tega so bile štiri bučne marmelade in sedem marmelad in različnega sadja ter tudi vrtnin. Najboljšo bučno marmelado je skuhala Cirila Marinčič, najboljšo marmelado iz sadja pa je naredila Lucija Mršič. Obiskovalci so si lahko ogledali najrazličnejše buče in bučne aranžmaje ter aranžmaje drugih jesenskih pridelkov, ki jih je posebna komisija prav tako ocenila in izbrala najlepše oziroma najtežje. Slednje je tudi letos pridelal Gal Rotar. Njegova buča je tako kot lansko leto tudi letos tehtala 127 kilogramov. Najbolj posebno bučo je pridelala Jožefa Škrabec, najlepši bučni aranžma pa so naredile članice DPŽ Kočevske. Za najlepši pridelek so bili izbrani razstavljeni pridelki, ki so jih pridelale članice DPŽ Ribnica; najlepšo domačo košarico je pripravila Magdalena Peterlin.

V delu razstave različnih buč, ki je krasila celoten Levstikov trg, je bilo razstavljenih veliko različnih vrst jedilnih in okrasnih buč. Na svojih stojnicah so članice DPŽ Velike Lašče imele na pokušino različne sladke in slane dobrote iz buč in druge jedi. Obiskovalci so lahko kupili ali si ogledali več drugih pridelkov in izdelkov lokalnih in drugih kmetij, društev, organizacij in podjetij. V celotnem dopoldanskem času je Levstikov trg v Velikih Laščah obiskalo veliko število domačinov in ljudi iz širše oko-

Članice DPŽ Velike Lašče so v preteklih mesecih sodelovale na več prireditvah v občini. Med drugim so pripravile pogostitev na že tradicionalni prireditvi Podelitev Rožančevih nagrad na Trubarjevini v Rašici.

V drugi polovici oktobra so se v okviru letne ekskurzije podale v Podsredo in čez mejo, na Hrvaško, v Kumrovec in Krapino. Ogledale so si grad v Podsredi, muzej na prostem v Kumrovcu, muzej v Krapini ter se ob tem več kot prijetno družile.

Jože Senegačnik je ob pomoči vnuka Timoteja pripravil za vse obiskovalce šmorn.

7. državna razstava in ocenjevanje kruha iz krušne peči Rob

VRSTE KRUHA: pšenični kruh (A),
kruh posebnih vrst (B), mešani kruh (C).

KOLIČINA: Kruh naj bo izdelan iz
1 kg moke v obliki hlebca.

DODATNE ZAHTEVE PRI IZDELAVI:
Izdelek ne sme biti premazan z jajcem.

ČAS IN KRAJ DOSTAVE: Kruh je treba
dostaviti v četrtek, 7. decembra 2023,
do 16. ure v Okrepčevalnico Škrabec,
Rob 11, 1314 Rob.

PREDHODNA PRIJAVA: Predhodna prijava je
obvezna in je mogoča pri Zdenki Škrabec
(031-816-021), Magdaleni Peterlin (041-889-794)
ali preko e-pošte: dpz.velikelasce@gmail.com
vse do srede, 6. decembra 2023, do 20. ure.
Ob prijavi je treba navesti osebne podatke,
vrsto kruha, ki ga boste prinesli, ter ime kruha.

OPREMA IZDELKA: Obvezna priloga je
izpolnjena deklaracija (glej prilogo), iz katere je
razvidno:
naziv in kategorija izdelka, ime in priimek ter
naslov izdelovalca, sestavine.

OCENJEVANJE: Kruh bo ocenila strokovna
komisija na podlagi Pravilnika o ocenjevanju
kruha.

**Razglasitev rezultatov s kratkim
programom bo v petek, 8. decembra 2023,
v Domu krajanov Rob ob 17.00 uri.**

100-letnica vodnjaka na Velikem Osolniku

Osolniški gasilci

Oktober je mesec požarne varnosti, zato občinske gasilske zveze v tem času organizirajo skupne vaje ter vaje in ocenjevanja po društvih. Gasilsko društvo Veliki Osolnik je 15. 10. dopoldne v deževnem vremenu izvedlo vajo, ki je bila s strani občinske komisije zelo dobro ocenjena. Za izvedbo le-te so izbrali hišo, ki stoji nekaj sto metrov iz vasi, vodo pa so črpali iz vaškega vodnjaka, ki letos slavi stoletnico izgradnje.

Ob močnem studencu je bil prvotno zgrajen kamnit zidan vodnjak, ki pa za vas s takrat približno 150 prebivalci ni več zadostoval. Vaščani so imeli veliko željo, da zgradijo nov vodnjak. Za njeno uresničitev je bil zaslužen Ivan Pucelj iz Velikih Lašč. Pri Puceljvih so imeli domačijo in mesarijo, a za Ivana, ki je bil izredno nadarjen in gospodaren, so bile Lašče za razvoj njegovih talentov (pisateljstvo, politika) premajhne. Z veliko modrosti in vizionarstva ter malo politike mu je uspelo priti do Beograda v vlado stare Jugoslavije, kjer je bil minister za kmetijstvo in vode. To je bilo odločilno, da je lahko pomagal pri preskrbi z vodo na podeželju. Velika škoda je, da nimamo pisnih virov o poteku takratne gradnje 130 kubičnih metrov velikega vodnjaka na Velikem Osolniku. Iz ustnega izročila vemo, da je bil zanjo zaslužen minister Ivan Pucelj, kar priča tudi napis na vodnjaku I1923P.

Po končani vaji smo se gasilci in vaščani zbrali v dvorani, kjer je bilo veliko povedanega iz življenja velikega dobrotnika Ivana Puclja. Da je bilo druženje še prijetnejše, so s pripravljenimi dobrotami poskrbele naše gasilke.

Studenec počasi usiha; vodnjak že petdeset let ne služi več svojemu prvotnemu namenu, a je v njem še vedno velika količina požarne vode. Ob stoletnici izgradnje smo ga obnovili s prostovoljnimi delom in za kritje finančnih stroškov zaprosili pokrovitelja, župana Matjaža Hočvarja, za kar se mu iskreno zahvaljujemo.

Pohod po veteranski poti

Jože Tekavec

Drugega septembra je potekal sedaj že tradicionalni pohod po poti položajev 63. samostojne čete TO Velike Lašče.

Pot poteka iz Krvave Peči preko vasi Sekiršče, Purkače, Uzmani in Mački v Selo – Predgozd, kjer imamo krajši postanek in si privoščimo okrepčilo. Iz Predgozda pa vračamo v Krvavo Peč. Letos je bila slaba udeležba; reševali so nas gostje iz Ribnice in Kočevja. Vsi, ki berete te vrstice, toplo vabljeni na naš dogodek prihodnje leto. Pot je dolga 13 kilometrov; primerna je za vse starostne skupine in je nezahtevna.

Iz Krvave Peči smo se odpeljali v Rob v okrepčevalnico pri Škrabcu, kjer so nam skuhalo toplo malico. Na zaključni slovesnosti smo podelili plaketo častnega predsednika g. Dušanu Hočevanju, ki nam je v govoru obnovil dogodke izpred 32 let in opisal napore za obnovo doma veteranov v Krvavi Peči. Na tekmovanju dvojic v balinanju je zmagala ekipa Velikih Lašč pred Ribnico in Ljubljano.

Nagovoril nas je tudi predsednik Jože Tekavec, ki nas je opomnil, da so

vojne in spopadi že od nekdaj spremljevalci človeka. Vojna prinese uničenje, trpljenje in smrt. Pravimo, da je zgodovina učiteljica življenja, vendar se človeštvo nič ne nauči. Mineva 32 let od osamosvojitvene vojne. Vprašamo se, ali je bila potrebna, saj smo že decembra 1990 na plebiscitu odločno povedali, da želimo živeti v samostojni in neodvisni državi. A generali so razmišljali drugače in tako smo morali z orožjem v roki junija 1991 v osamosvojitveni vojni dokazati, da mislimo resno. K sreči so jastrebi iz Beograda to hitro spoznali in odleteli na jug, kjer so nadaljevali svoje umazano delo. Vemo, kako se je končalo.

Sedaj že leto in pol spremljamo vojno v Ukrajini. Ruski jastreb je razprl svoja smrtonosna krila. Upamo, da bo zahodni svet dovolj moder, da bo pomagal Ukrajini in ohranil svetovni mir. Mir med narodi, mir v narodu, mir v družini, mir v človeku; trudimo se za ta mir vsak v svojem okolju; posebej smo k temu poklicani prav veterani. Naj ne bo nikoli pozabljeno!

Spomini na poletje

Ana Pia Debeljak

Kaktusi, grmičaste viseče trajnice, odeti v »gvant« rožnatih cvetov, nas v polsenci pod odnesom skednja razveseljujejo v sožitju s krasulo – drevesom denarja.

Mehkužci, vsi polži brez hišice, so na vrtu velika nadloga, ki požrejo vse, kar je zeleno. Po obilnem obroku se izzivalno gugajo na listih višjih rastlin.

Deževno vreme je zaradi plesni zmanjšalo pridelek »kruha ubogih« – krompirja, ki se je na Slovenskem pojavil z odlokom cesarice Marije Terezije leta 1767. Zaradi mokrote je bil krompir ob izkopu umazan; umazanija je zakrivala gnilobo.

Gosenica zelene barve s pisanim vzorcem in pikami se po več mesecih in štirikratnih levitvah preobrazi v nočnega metulja smrtoglavca, ki sodi v skupino večšč. Metulj ima na glavi znamenje, podobno mrtvaški glavi. Metulj človeku ni nevaren, gosenice pa so škodljivci.

Krompirjeva plesen je uničila tudi paradižnik. Takole je končalo čez palec rečeno 50 litrov mezge.

Pravijo, da je poletje čas kislih kumaric, čas, ko se nič ne dogaja. A se dogaja, dolgočasje ni nikoli; vlagajo se tudi prave delikatesne kisle kumarice.

Kaj bomo letos sušili ...?

Zdenka Zabukovec | foto: Eugen Šerbec in Zdenka Zabukovec

Tako smo se v Društvu za ohranjanje dediščine spraševali pred našo glavno prireditvijo, saj nam je narava letos naklonila zelo malo sadja. To je zanimalo tudi pohodnike, s katerimi sem klepetala na poti od Turjaka proti Rašici. Kljub vsemu se je 17. septembra, na dan Praznika suhega sadja in Pohoda po Trubarjevi rojstni fari, iz peči kadilo kot običajno. Na srečo imamo še od lani nekaj zaloge suhih hrušk in jaboljk; obeta se tudi sušenje kakijev ...

Od motorke do joka

Večina obiskovalcev se ne zaveda, koliko dela imamo članice in člani že kak teden pred osrednjo društveno prireditvijo. Posekati in postriči je bilo treba grmovje okoli prireditvenega prostora, pokositi travo, očistiti sušilnico, pripraviti peč, poskrbeti za postavitev šotorov, miz in klopi, uskladiti delo članic in članov na prireditvi ter postoriti še marsikaj. V nedeljo zjutraj pa smo se kot običajno zbrali ob obveznem joku med lupljenjem in rezanjem čebule ter druge zelenjave za golaž in priloge.

V soncu na pohod

Letos se nas je zbralo le 34, ki smo po pozdravu predsednika Lojzeta Senčarja dobre volje zakorakali v vroč, še poletni dan. Proti Rašici smo si izbrali manj običajno pot, da ni bilo treba skrbeti za izogibanje morebitnemu blatu; nekaj vodnikov je že prejšnje dni preverilo, ali so vse poti prehodne.

Spet krofi in prvič brez Adla

Pekarna Grosuplje nam je tudi letos podarila krofe; za žejo so pohodniki lahko dobili tudi vodo. Na Trubarjevini nas je prvič pozdravila vodnica Marta Grčar, ker se je nekdanji vodnik Andrej Perhaj

upokojil. Tokrat nismo slišali posameznih izbranih posebnosti o življenjski poti in ustvarjanju očeta slovenske književnosti, ampak nam je vodnica osvežila spomin na to, kako je nastal in kako je sestavljen kulturni spomenik na Rašici ter kaj lahko vidimo v spominski sobi. Opisala je razmere v 16. stoletju ter navedla bistvene podatke in pomembne osebnosti iz Trubarjevega življenja in dela. Med drugim je omenila Cerkovno ordningo, t. i. prvo slovensko ustavo, ki je bila zaplenjena – ostala sta le dva izvoda – v kateri je napredni Trubar zahteval tudi, da morajo vsi otroci ne glede na stan in spol v šolo. Spet smo slišali, kako so se v teh krajih sramovali »krivovercax in šele po 2. svetovni vojni so na Rašici novorojenčku spet dali ime Primož.

Proti Gradežu

Cerkev sv. Kancijana v Škocjanu, v kateri je bil Trubar krščen, smo si zaradi drugih obveznosti župnika pohodniki ogledali sami; nato nas je čakal še kratek vzpon do Gradeža. Tam je bila zbrana že velika množica; pred začetkom kulturnega programa so bile zasedene vse mize in klopi. Tisti, ki so skrbeli za postrežbo hrane in pijače, so imeli polne roke (in natakariji tudi noge) dela. Do večera s(m)o članice in člani, ki s(m)o delali na prireditvi, potrebovali še mno-

go energije in volje.

Govornika in nastopajoči

Najprej je predsednik Lojze Senčar pozdravil vse navzoče in izrazil veselje ob veliki udeležbi. Zahvalil se je vsem sponzorjem in donatorjem ter predstavil stojničarje in nastopajoče ter povedal, kaj vse bodo obiskovalci lahko videli, doživeli in tudi kupili.

Besedo je nato predal županu Matjažu Hočevarju, ki je poudaril, da smo eno redkih društev v občini, ki združujemo medgeneracijsko sodelovanje, dediščino in kulturo. Upa, da bomo svoj način ustvarjanja in dela prenesli tudi na naslednje generacije. Na splošno pogreša t. i. vstajniško delo, ki ga goji naše društvo. Obljubil je čim hitrejšo nadgradnjo sušilnice, društvu čestital za praznik in mu zaželel vse najboljše tudi v bodoče.

V kulturnem programu so najprej nastopili učenci POŠ Turjak, ki so navdušili pesmico o ježku ter z »rašplo« dokazali še svoje plesne sposobnosti. Poželi so velik aplavz staršev, dedkov, babic, tet in vseh drugih. Tudi zborček Krheljčki je ob pesmi

o mlinu zaplesal in ni bil deležen nič manj glasnega ploskanja. Zadnja je nastopila že »domača« folklorna skupina Račna, ki je prikazala veliko zabavnih plesov, med drugim tudi znana »pouštertanc« in »metlatanc«. Čez eno uro je oder zasedel ansambel Meh Ekspres, ki je do večera zabaval s pestrimi skladbami za ples.

Sprehod po vasi

Vodniki so obiskovalcem, ki se jih je zvrstilo okoli 2.000, razkazali posamezne točke, kjer so lahko spoznavali dediščino vasi. Sušilnica in razstava starega orodja ter prikaz tradicionalnih podeželskih opravil so stalnica naše prireditve; vedno zanimiv je tudi ogled črne kuhinje.

Na stojnicah so naše članice in drugi razstavljalci in prodajalci ponujali domače izdelke in pridelke; otroci in odrasli so se lahko poskusili v streljanju z lokom. Obiskovalci so spet hvalili okusno gradeško proseno in ajdovo kašo ter sladice; za prevzem dobitkov s srečelova pa se je vila vrsta ...

Poleg slabe sadne letine nam narava v zadnjem tednu pred prireditvijo ni bila naklonjena niti z gobami, vendar smo z velikim trudom kljub temu uspeli postaviti razstavo z več kot 90 različnimi vrstami.

Obiskovalka iz Kanade

Nataša Pollak, ki je nas je že večkrat razveselila s svojim obiskom, je na pohod in ogled osrednje prireditve pripeljala sestro Ireno Pollak, ki že 23 let živi v Vancouvru v Kanadi, kamor se je v mladih letih preselila predvsem zaradi ljubezni. V pogovoru je zaupala, da je bila to zanjo velika sprememba. Ker pa je profesorica angleščine, ji vsaj jezik ni delal težav. Imela je srečo z dobro zaposlitvijo; v Sloveniji bi bila po njenem mnenju lahko predvsem učiteljica ali prevajalka, kar pa je ni mikalo. Vsako leto mesec dni preživi v Sloveniji, kjer obiše vse sorodstvo in potuje po različnih turističnih krajih.

Navdušena je bila nad celotnim dogajanjem pri nas. Pohvalila je organizacijo pohoda, ki se ji je zdel ravno prav naporen; sama namreč nima dobre kondicije. Ni mogla verjeti, da ni bilo treba plačati štartnine, ampak so dobili celo brezplačne krofe in vodo. Všeč so ji bili narava, družba in zanimivosti na poti. Na Gradežu sta si s sestro ogledali vso dediščino; zanimala jo je črna kuhinja, saj je pred kratkim videla tudi Cankarjevo na Vrhnikih. Zanj je zelo dragoceno okušati tradicionalno slovensko hrano, zato je z veseljem naročila kašo; kupili sta tudi priljubljeno suho sadje v čokoladi. Povedala je, da je glede na različno zgodovino – Kanada je namreč zelo mlada država – nemogoče primerjati slovenski odnos do dediščine z njihovim, čeprav se v zadnjem času trudijo z raziskovanjem in ohranjanjem prvih, predvsem evropskih naselbin in trdnjav. Naša dejavnost se njej in sestri zdi neprecenljiva.

Iz bližnje vasi

Upokojenca Rajka in Tomislav Tusić sta se pripeljala iz bližnjega Vidma, kjer živita že od leta 1982. Našega društva nista poznala; videla sta plakat za naš praznik in sta si nato ogledala še našo spletno stran. Presenečena sta bila, kako smo nazorno predstavljeni in koliko prireditev organiziramo. Na pohodu jima je bilo zelo všeč, sicer pa sta tudi doma aktivna in hodila po dve uri na dan. Na Gradežu sta si ogledala vse dogajanje; še posebej se jima je zdela zanimiva sušilnica, saj te dejavnosti nista poznala tako podrobno. Pohvalila sta pestro ponudbo na stojnicah, okusnega odojka ter prijaz-

nost članic in članov. Zatrčila sta, da sta med nami preživela zelo lep dan in da si bosta zagotovo ogledala tudi razstavo jaslic. Na koncu sta našemu društvu zaželela še veliko uspeha pri delu.

Bodoči društveni podmladek?

Petro Jakob Merljak so stalni obiskovalci spoznali že leta 2019, ko sta z možem, kitaristom Mihom Merljakom, na oder prvič pripeljala otroški pevski zbor Krheljčki. V pogovoru mi je povedala, da je bila ideja za zborček njena; zanj je izbrala tudi ime, ki se lepo sklada z društveno dejavnostjo. Z »ustanovitvijo« skupine je imela kar nekaj težav, saj imajo otroci zelo veliko obveznosti. Starši so pristali na sodelovanje šele po osebni stiku in ob zagotovilu, da njihove vaje ne bodo redne ter da bo sodelovanje otrok neformalno in priložnostno pred nastopi. Nastopajo štirikrat na leto – spomladi na odprtju slikarske razstave v sklopu našega Praznovanja pomladi, največ pa decembra na društveni razstavi jaslic, na Festivalu božičnega kruha v Velikih Laščah in ob Miklavževanju. Vaj nimajo redno, ampak le pred nastopi. Pesmi izbereta skupaj z možem, vendar ob aktivnem sodelovanju otrok, saj jim mora repertoar ugajati, da z veseljem nastopajo.

Po njenem mnenju uspešno sodelovanje, še posebej v vaškem okolju, ni možno brez osebne angažiranosti. Tudi otroci si želijo biti pomembni, zato morajo biti aktivno vključeni v okolje in v njem se morajo prijetno počutiti. Če bodo imeli na otroštvo v tem okolju lepe spomine in če bodo občutili pripadnost in sprejetost, bodo tudi kot odrasli želeli ostati in ustvarjati tukaj. Le s takim odnosom si naša skupnost in tudi naše društvo lahko obetata nove člane, ki bodo tej družbi nekoč želeli nekaj pripevati in jo graditi naprej.

Križ nas vabi k premišljevanju

Ciril Purkat

Ko potujemo po naši prelepi slovenski deželi, vidimo številne križe in druga znamenja na različnih krajih: pred vasjo, na križpotju, na hribčku, sredi polja, v gozdu. Vsak od teh križev ima svojo zgodovino, zgodbo oz. vzrok. Zahvalo za srečno vrnitev iz vojske, za uslišano prošnjo, za ozdravljenje, hude nesreče, kuge ali pa kot obeležje za nesrečni dogodek (Kamen vrh).

Znamenja postavljamo oz. so postavljali že naši predniki. Križ naj ne bi bil le spomin na dogodke ali zahvalo; nosi tudi sporočilo upanja. Namen in čas postavitve starega križa ni znan (kdo, zakaj, kdaj). Lahko samo ugibamo. Še najbolj verjetna zgodba je, da je bil prvotni križ postavljen pri odcepu stare poti k cerkvi sv. Lenarta. Pri tem križu so se ustavili s krsto pokojnika zaradi zadnjega slovesa od domačega kraja.

Čeprav se sliši, da je les ne samo lep ampak tudi večni, se zgodi, da zob časa in vremenske neviščnosti naredijo svo-

je. Slej ko prej pride čas, ko je potrebno misliti na zamenjavo. Tako je bilo tudi z lesenim znamenjem razpelom (križ s podobo križanega Jezusa) na razpotju poti Krvava Peč – Rute – Bukovec.

Postavili smo si vprašanje, kaj storiti? Ali pustiti na pol podrti križ v sramoto ali ga obnoviti. Od besed, ugibanja in po posvetovanju z nečakom Tomažem smo prišli do zaključka. Obnova starega križa ni možna. Postavili bomo novo znamenje. V mesecu septembru so besede in želje postale resničnost. Stopili smo skupaj. Z zavzetostjo, veliko prostovoljnega dela,

vloženega časa in z dobrotniki nam je uspelo. Novi križ s križanim naj ne bi bil le spomin na dogodke ali zahvalo, ampak nosi tudi sporočilo nam in našim potomcem. Križ nas vabi k premišljevanju.

Da danes mogočni, čudoviti hrastov križ stoji na lepem kraju na križpotju Krvava Peč – Rute – Bukovec gre zaslu-ga in zahvala Tomažu Purkartu in Franciju Škulju (darovani hrastov les), občini Velike Lašče – režijski obrat (Jožlov Janez) in ostali: družina Intihar iz Bukovca, Darja Gruden, Jože Rigler, Tone Škulj, Emil in Matjaž Zidar, Tomaž Marolt in g. Veljko Toman (restavrator). Ne vem, kako se bom oddolžil Tomažu in Anžetu za porabljeni čas, prostovoljno delo, za vsa pota in skrbi.

Sprejmite mojo iskreno zahvalo in BOGLONAJ!

Vabljeni na razstavo jaslic

Društvo za ohranjanje dediščine

Razstavo jaslic v skritih koticah Gradeža si v spremstvu vodnikov lahko ogledate od 17. decembra 2023 do 7. januarja 2024, med tednom od 16. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah od 13. do 19. ure. Organiziranim skupinam priporočamo vnaprejšnjo najavo.

Odprtje razstave bo 17. decembra ob 17.30 z božičnim koncertom in tržnico ter zaključek 7. januarja ob 17.30 z razstavo poprtnikov. Poleg teh dveh dni bodo vodeni ogledi in tržnica tudi 26. decembra ter 2. januarja ob 17.30. Na voljo bodo topli napitki in prigrizki.

Pred epidemijo je bila to številčno največja razstava jaslic v Sloveniji. Videli boste zelo različne velikosti in postavitve ter vse mogoče materiale.

Selo pri Robu – postavitev novega križa

Zdenka Škrabec

Ljudje so od nekdaj postavljali razna znamenja, obeležja, kapelice, križe ... Največkrat v zahvalo, včasih kot zaobljubo, v spomin in predvsem v opomin, kako kratko in nepredvidljivo je naše življenje, ter v zavest, kje je cilj in smisel našega bivanja.

Prvotno je tukajšnji križ stal jugovzhodno v gozdu, kjer je bila hiša, reklo se je "Pr Mrzlaku" Po 2. svetovni vojni, ko so od nje ostale samo še ruševine, križ pa je preraslo grmovje, so leta 1955 "Povletovi" križ prenesli v Selo in ga postavili na sedanje mesto, na Jakobovo "Babno njivo". Streho križa je leta

1997 obnovil Milan Zakrajšek iz Podkoga. Pozneje se je križ ohranjal še z dodatnimi deli Birtkovih. Zaradi vremenskih razmer in nezaščitenega lesa je križ v zadnjih letih dokončno propadel.

Še pred tem, pred 2. svetovno vojno je vzhodno, tu pod kolovozom, stal križ brez Jezusa (korpusa), ki je po ustnem izročilu pokojnih domačinov služil kot orientacija takratnih pešpoti, saj je bil zaradi svoje velikosti viden zelo daleč.

Letos se je Birtkova družina iz Sela pri Robu odločila, da na Janezovi zemlji, prostoru, kjer je stal dotrajani križ, postavijo novega. Križ je dar in delo družine Jančar iz Podhojnega Hriba in družine Rigler iz Velikih Lašč, kip Jezusa pa družine Škrabec iz Roba. Pri postavitvi je sodelovala vsa Birtkova družina – hvala vsem in hvala Andreju Zakrajšku in Antonu Škulju.

Čeprav že pol stoletja odseljeni, sta Luba in Zdenka Škrabec v srcu še vedno Selanki. Križ je postavljen z dobrim namenom, in sicer da se mimoidoči

zaustavimo, zazremo vase in vprašamo, ali je naše vedenje in življenje Bogu po volji. Je tudi opomnik, da bomo svojo pot nadaljevali drugačni, boljši; predvsem pa naj bo postanek ob križu zahvala Njemu, ki nam je s svojo smrtjo na križu dal večno življenje. Križ ni samo liturgično znamenje; križ je ljubezen, bolečina, veselje, upanje, vera, odpuščanje; križ je rojstvo in slovo.

Ne bi se mogla bolj strinjati. Zato bodimo dobri drug do drugega. Bog naj Birtkovi družini in vsem dobrotnikom bogato poplača za vse delo, čas, odrekanje, organizacijo, skratka za DOBER NAMEN.

Posvetitve križa se je udeležilo 110 ljudi; med njimi je bila najstarejša Selanka Štefanija Cimperman, Birtkova Štefka, in najmlajši njen pravnuk Brin, star komaj 30 dni.

Hvala vsem, predvsem pa gospodu župniku Antonu Dobrovoljcu za blagoslov ter vsem prisotnim za sodelovanje in udeležbo pri prazničnem dogodku.

Luč miru iz Betlehema

Skavti bomo tudi letos poskrbeli, da bo luč miru iz Betlehema zagorela v naših domovih. Tradicionalni sprejem luči pri svetih mašah bo letos potekal v sledečih terminih:

- **VELIKE LAŠČE: nedelja, 17. 12. ob 7:30 in 10:00**
- **ROB: nedelja, 17. 12. ob 8:30**
- **ŠKOCJAN: nedelja, 17. 12. ob 8:00**

Plamen bo v župnijskih cerkvah na voljo tudi vsak dan v tednu pred Božičem. V kolikor imate doma shranjene steklene sveče iz prejšnjih let, vas naprošamo, da le-te prinesete s seboj.

V primeru, da kdo po plamen ne bi mogel priti in bi ga želel prejeti na dom, naj nam to sporoči na e-mail: skocjan.turjak1@skavti.si.

Turistično društvo Turjak in Družinsko gledališče Kolenc
vas vabita na otroško predstavo

Nagajiva snežinka

ki bo v soboto, 9. 12. 2023, ob 16.00,
v domu krajanov Turjak
vstopnina: 5 €

Kostanjev pohod

Urša Perič, TDT

Kostanjev pohod, tradicionalen pohod Turističnega društva Turjak, se je ponovno zgodil v mesecu oktobru.

Pohodniki smo se zbrali ob 9. uri na parkirnem prostoru na Turjaku, od koder smo zakorakali v 12 km voden pohod.

Prvo postojanko smo imeli v Smrečju in drugo pri Cerkvi Sv. Jakoba na Malem Osolniku. Ta je bila tudi letošnja novost. Imeli smo jo možnost pogledati odznotraj. Tretjo pod vasjo Veliki Osolnik nato pri cerkvi Sv. Lovrenca na Velikem Osolniku in nazadnje pri gospe Mojci v Škamevcu, ki nas je bogato pogostila.

Za zaključek pa kot se spodobi pečen kostanj.

Iskrena hvala sodelujočim, tako ge. Mojci Centa, g. Milanu Tekavcu, g. Francu Perhaju kot tudi našim članom za sodelovanje pri pripravi in končni izvedbi.

Delovna akcija

Turistično društvo Turjak

Naše delovne akcije so zasnovane na čiščenju in urejanju poti, ki vključujejo poti pod gradom vse tja do bajdinških slapov in na drugi strani od bajerja proti pokopališču.

Poleg je treba vzdrževati tudi okolico, kjer potekata oba naša tradicionalna pohoda, tako pot proti Ahcu in na drugi strani od Podturjaka proti vrhu gradu. Nekateri naši člani so bili v akciji čiščenja kar večkrat. Ker preprosto, pot mora biti vidna in prehodna..

Zato iskrena hvala marljivim članom za vso skrb in dobro voljo.

Mizarstvo Lemmis d.o.o.

Male Lipljene 1B, 1311 Turjak, t: 031-788-477

e: mizarstvo.lemmis@gmail.com

Nudimo redno zaposlitev:

1. samostojni mizar
2. pomočnik mizarja

**8 urni delovnik,
sobote proste**

Ekскурzija čebelarskega društva Velike Lašče na Obalo in zaledje Kopra

Tomaž Marolt, predsednik ČD Velike Lašče. | foto: Tomaž Marolt

Na zadnjo sončno oktobrsko soboto, 15. 10. 2023, ko je zunaj še dišalo po poletju, smo se člani čebelarskega društva Velike Lašče z nekaj gosti iz ČD APIS Ribnica in ČD Dobropolje odpeljali skupaj z družinskimi člani na strokovno ekskurzijo v zaledje Kopra.

Na Črnem Kalu smo se srečali z našim gostiteljem – vodnikom, gospodom čebelarjem Klavdijem Babičem in skupaj smo odšli po vseh v naprej načrtovanih lokacijah naše ekskurzije – popotovanja po naši Obali. Prva lokacija je bil obisk in ogled družinske kmetije in čebelarstva Benčič. Poleg domačega čebelnjaka, kjer imajo urejeno tudi sobo za apiterapijo, imajo precej čebeljih družin na prevoznih kontejnerjih na več lokacijah. Gospod Benčič nam je razložil, katere čebelje paše so pri njih najbolj bogate in kdaj in kako se nato prebijejo čez čas, ko čebelje paše zaradi višjih temperatur in suš prenehajo. Predstavil nam je svojo kmetijo. Poleg čebelarstva se ukvarjajo s pridelavo oljčnega olja in izdelujejo domače namaze na osnovi le-tega. Zanimivost njihove kmetije pa je, da se ukvarjajo tudi z iskanjem istrskih tartufov. Vemo, da so tartufi iskana kulinarična specialiteta. V tem predelu Slovenske Istre najdejo bele in črne tartufe na globini od 15 do 50 cm v zemlji. V ta namen redijo nekaj psov pasme borderski ovčar (Border collie), ki imajo razvit voh, ki ga s pravilnim šolanjem še izostrijo. Pojasnil nam je, kako poteka šolanje psa že od začetka, ko je še mladič. Imajo svoje leglo psov; prvega so pripeljali iz tujine. Videli smo praktičen prikaz, kako je njihov pes dejansko zavohal tartuf, zakopan v zemlji. Po predstavitvi smo degustirali njihove domače proizvode in jih lahko tudi kupili. Gospod Benčič nas je povabil, naj se ponovno oglasimo pri njih, če nas bo pot peljala v njihove kraje.

Pot nas je naprej vodila v Koper, ki smo si ga ogledali s počasno vožnjo iz avtobusa. Ves čas nam je o zanimivostih in zgodovinskih dogodkih mesta Koper razlagal naš gostitelj Klavdijo Babič. Naslednja lokacija je bil naravni rezervat Škocjanski zatok. Tu so nas sprejeli člani Obalnega čebelarskega društva Koper in nam v prostorih uprave Škocjanski zatok predstavili svoje društvo tudi z ogledom filma. Po predstavitvi ČD Koper nas je pozdravila naša gostiteljica v rezervatu gospa Bojana Lipej, ki nam je najprej predstavila naravni rezervat in nas nato še s predavanjem na več lokacijah popeljala skozi naravni rezervat. Predstavila nam je pomen ohranitve rezervata – mokrišča, ki je delno zalit s sladko vodo iz reke Rižane in delno z morskovo vodo, ki doteka skozi kanal iz Luke Koper. Tu opažajo mnogo vrst ptic, tako da je lokacija zelo zanimiva za ornitologe; na posesti imajo tudi nekaj primerkov istrske govede in čredo Kamarških konj iz Francije, ki poskrbijo, da se posest popase in se ne zaraste. Po predstavitvi in ogledu naravnega rezervata smo se odpeljali v zaledje Kopra proti Hrastovljam, kjer ima Obalno čebelarsko društvo svoj društveni čebelnjak. Gospod Klavdijo nam je tu predstavil delovanje obalno kraških čebelarjev. Povedal je, da je bilo letošnje poletje dokaj deževno brez suše, tako da je pokrajina ohranila lepo zeleno barvo in ni bila posušena zaradi visokih temperatur brez padavin. Degustirali smo bršljanov med, natočen nekaj dni pred našim obiskom, ki pa je že začel kristalizirati. Opozoril je, da je potrebno paziti, da čebelja krma od priprave čebel za zimo ne pride v sate z bršljanovim medom. Povedal je, da se bomo morda morali navaditi na tako pozna medenja zaradi klimatskih sprememb.

Po ogledu društvenega čebelnjaka smo se odpeljali naprej v kraj Hrastovlje in si ogledali znamenito cerkev, kjer nam je predstavnica lokalnega turističnega društva predstavila vso poslikavo v cerkvi; še posebej znamenita freska je Mrtvaški ples. Sledil je ogled zasebnega vojaškega muzeja domačina Gorazda Pohlena. Vojaška zbirka I. in II. svetovne vojne hrani različne vrste uniform, orožja in druge opreme od časa od prve svetovne vojne do današnjega časa na slovenskih tleh.

Dan smo zaključili z domačo istrsko hrano v gostišču ŠVAB v Hrastovljah ob prijateljskem klepetu.

Vsem se zahvaljujem za udeležbo, še posebej Branetu Borštniku, ki je skupaj s terenskim svetovalcem Klavdijem Babičem vsebinsko organiziral izlet.

Univerza za tretje življenjsko obdobje Velike Lašče začenja novo študijsko leto 2023/2024

Danica Cvetko | foto: Danica Cvetko

V sredo, 18. oktobra 2023, je na Trubarjevi domačiji potekalo tradicionalno uvodno srečanje, namenjeno tako članom UTŽO kot tudi novim interesentom pred začetkom novega študijskega leta. Na srečanju so bili predstavljeni posamezni krožki in njihova vsebina ter način dela s slušatelji. Na koncu so sledili vpisi ob prijetnem druženju in majhni pogostitvi. Pa pogledjmo, kateri krožki bodo potekali v novem študijskem letu:

Naš kraj včeraj, danes, jutri, ki ga vodi mag. Barbara Pečnik; krožek se izvaja vsakih 14 dni, in sicer ob ponedeljkih ob 16.00 uri v čitalnici Trubarjeve domačije na Rašici; v sklopu krožka bodo organizirani tudi obiski raznih razstav ali muzejev ter drugih zanimivosti.

Računalniški krožek se dogaja ob četrtek ob 9.30 v klubski sobi Levstikovega doma, vodi pa ga Leon Zobec. Delo poteka tako na osebnih računalnikih kot tudi na tablicah in pametnih telefonih, mentor pa se glede podajanja posameznih znanj s tega področja prilagaja željam in potrebam slušateljev.

Literarno skupino vodi mag. Ana Porenta; sestaja se enkrat mesečno ob četrtek ob 17.00 uri v klubski sobi Levstikovega doma ter dodatno ob raznih zunanjih literarnih dogodkih.

Urjenje spomina in kognitivnih sposobnosti je krožek, ki smo ga začeli lani in za katerega velja veliko zanimanje, saj je t. i. umovadba še posebej pomembna v tretjem življenjskem obdobju, če želimo ohraniti ali izboljšati svoje umske sposobnosti in spomin. Krožek poteka v klubski sobi Levstikovega doma ob sredo ob 10.00; vodi ga Matjaž Nosan.

Z delom nadaljuje tudi skupina za **angleški jezik** pod vodstvom Marka Sedmaka; sestaja se ob ponedeljkih ob 10.00 uri v klubski sobi Levstikovega doma.

Letos začenjamo z novim krožkom **Likovni svet črt, oblik in barv**, v katerega nas bo popeljala mentorica Martina Venturini, ki nam bo predstavila osnove likovnega ustvarjanja. Tudi ta krožek bo potekal v klubski sobi Levstikovega doma, in sicer ob torkih ob 10.00 uri.

Pogovori z zdravnico: ta debatni krožek, na katerem slušatelji z mentorico Darinko Grmek Štrukelj obdelujejo aktualne teme, ki zanimajo ljudi, tudi poteka enkrat mesečno ob četrtek ob 17.00 v klubski sobi Levstikovega doma.

Čebelarški krožek že tradicionalno poteka vsak prvi petek v mesecu ob 17.00 v klubski sobi Levstikovega doma; vodi ga Brane Borštnik.

Če se še niste pridružili nobeni od skupin, pa ste med prebiranjem programa našli kaj zase in bi se radi prijavili ali izvedeli kaj več, lahko pokličete na tel. 041-380-036 in z veseljem vam bomo nudili dodatna pojasnila. Lahko pa pridete tudi direktno na krožek, ki vas zanima, in se sami prepričate, ali je to za vas. V vsakem primeru ste dobrodošli!

Mija & Jure

Najini recepti

Kuhanje nama je obema v veselje, zato bi rada z vami delila enostavno dobre recepte. Recepti naj vam služijo kot osnova, ki ji vedno lahko še kaj dodate. Tokrat vam predstavljava recepta za mesne kroglice v paradižnikovi omaki s pire krompirjem ter tiramisu. Mesne kroglice so jed, ki nas največkrat spomni na šolsko kuhinjo; zraven je pire krompir, kakršnega iz šolske kuhinje zagotovo ne bi dobili. Tiramisu je klasična italijanska sladica, ki se ji vsi radi predajamo, premalo pa se nas odloči, da si jo pripravimo sami, čeprav boste videli, da je priprava povsem enostavna.

Tiramisu (Jure)

12 oseb

- 3 dcl kave
- 2 žlici Cointreau*
- 500 g sira mascarpone
- 6 rumenjakov
- 4 beljakj**
- 6 žlic sladkorja
- bebe piškoti
- kakav v prahu

Najprej skuhamo kavo, saj se mora do sestavljanja tiramisuja ohladiti. Beljake s tremi žlicami sladkorja stepamo do trdega. Rumenjake stepamo s preostankom sladkorja, dokler ne dobimo gladke mase.

V rumenjake najprej vmešamo mascarpone, potem pa postopno in počasi tudi sneg. V kavo dodamo liker ter začnemo s potapljanjem piškotov, ki jih sprostimo polagamo na dno izbrane posode***. Ko je dno prekrito, čez njih vlijemo kremo v višini piškotov ter celoten postopek še enkrat ponovimo. Vse skupaj na koncu potresemo s pravim kakavom in damo počivat v hladilnik. Tiramisu iz posode jemljemo z veliko žličko, tako da ga serviramo v nepravilnih oblikah.

* Cointreau je pomarančni liker (liker se lahko izpusti ali nadomesti). ** Če preostanka beljakov ne morete porabiti, lahko porabite vse. *** Sladico lahko pripravimo tudi monoporcijsko v kozarce.

Mesne kroglice v paradižnikovi omaki s pire krompirjem (Mija)

6 oseb

MESNE KROGLICE

- 1 čebula
- 60 g riža
- 2 stroka česna
- svež peteršilj
- 500 g sočne mlete govedine
- 1 jajce
- 1 zvrhana žlička soli
- dimljena paprika
- mleti poper

OMAKA

- 1 čebula
- 500 g konzerviranih olupljenih paradižnikov
- 5 dcl čiste goveje juhe
- mleti poper
- lovorjev list
- 3 vejice svežega timijana
- 1 žlica paradižnikovega koncentrata

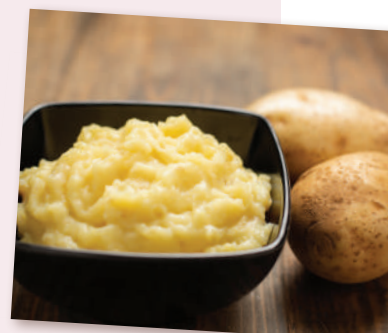
V ponvi segrejemo olje in na njem prepražimo nasekljano čebulo, dodamo nasekljan česen in riž ter pražimo, dokler česen ne zadiši in riž postane prozoren. Odstavimo iz štedilnika, da se ohladi. Mesu dodamo zgoraj pripravljen riž, jajce, peteršilj, sol, dimljeno papriko in poper. Maso dobro pregnetemo in z vlažnimi rokami oblikujemo mesne kroglice, ki jih do rjavega popečemo na vročem olju. Za omako prepražimo čebulo in ji dodamo konzervirane olupljene paradižnike. Ko paradižniki zavrejo, dodamo govejo juho, lovorjev list, sveži timijan*, poper in žlico paradižnikovega koncentrata. V vrelo omako** vstavimo mesne kroglice in jih ob rahlem vretju kuhamo*** 40 minut. * Začimbe lahko dodate po svojem okusu. ** Če omaka ne prekrije mesnih kroglice, ji lahko dodamo še malo paradižnikov in juhe. *** Kuhamo jih lahko tudi v pokriti litoželezni posodi v pečici.

PIRE KROMPIR

- 1 kg krompirja
- 1 žlička soli
- 100 g masla
- 300 ml sladke smetane
- 100 ml mleka

Krompir olupimo in ga narežemo na manjše koščke. Slano vodo zavremo in v njej 20 minut kuhamo krompir. Krompir odcedimo, pretlačimo in mu postopoma dodajamo ostale sestavine. Ko dobimo gladko maso, je pripravljen za serviranje.

Nagradna križanka

Nagrajenka iz Troble št. 5 je Mojca Kotnik.

					SESTAVIL ANDREJ PRAZNIK	NASELJE JUŽNO OD VELIKIH LAŠČ	DEL IZ-PUŠNEGA SISTEMA PRI AVTU	ROBERT REDFORD	JUHI PODOBNA JED	MORSKI RAZBOJ-NIK	RADUŠKA NAPOVE-DOVALKA BAŠ	KRAJ, KJER SE KAJ NAHAJA	NANDE VIDMAR	MAJHNA IKRA	OZKA REČNA DOLINA					
					STROJ ZA ŠKROP-LJENJE RASTLIN															
					ACETI-LENSKA SVETILKA															
					OZEK KONEC POLO-TOKA						AZIJSKO ŽGANJE IZ RIŽA STIH					RADON SLOV. PISATELJ (MARJAN)				
					OBLIKA IMENA LAURA											ZAČETNIK ARIJAN-STVA				
					SOL OLJNE KISLINE											MOD. KRE-ATORKA CHANEL ČRTA				
					IZVIR SEDEŽ AM. OBRAMB. MINISTR.							DRŽAVA V JUŽNI AMERIKI		PREBIVA-LEC RIGE KLUB IZ MADRIDA				PREBI-VALEC OTOKA JAVA	DRŽAVNA BLA-GAJNA	
					TROBLA	ČLAN DIPLO-MATSKE MISIJE	SOVJET. POLITIK (VLADIMIR ILJIČ)	TRČENJE	GORA NA KOROŠK. SVETNICA ... KRŠKA			OBŽALO-VANJE SKLADAT. (JACQUES)								
					IZBIRA MED DVE-MA MOŽ-NOSTMA										CARROLL: ... V ČUDEŽNI DEŽELI	RUSKI VLADAR-SKI NASLOV				
					MRAVLJI PODOBNA TROPSKA ŽUŽELKA						PAS ZEMLJE OB MORJU					KRUŠNI OČE	VITAL AHAČIČ JUŽNI SADEŽ			
GLAVNO MESTO TURČIJE						UREJE-NOST			PISATELJ (DANILO) LOKAL ZA MLADE											
ŠIME IVANJKO			VOJAŠKI NAPAD NA DRUGO DRŽAVO	OLGA GRACELJ		PLAFON	PREBI-VALEC NASELJA RODIK							LANTAN						
NAJ-SLABŠA ŠOLSKA OCENA				ČRNA PTICA MADŽAR-SKA REKA			TRIKOLO													
TROBLA	OBLAST NAD STVARJO	KMEČKO POSESTVO PISATELJ CANKAR					OBMOČJE POD EMIR-JEVO OB-LASTJO	DRUGI PLANET OD SONCA	ŽIVAL ŽENSKEGA SPOLA SLONČEK											
STARO-DAVNA VRSTA PŠENICE					URADNI SPIS	POSAME-ZEN GLAS PRI REVS-KANJU														
OZEBLINA						PRIPRAVA ZA OME-TANJE														
HRVAŠKO MESTO OB SAVI IN KOLPI						SORTA VINA														
EDO (LJUBKO-VALNO)				TINA MAZE ANDREJ MAJČEN			NOGOME-TAŠ KRHIN	LUKA RUPNIK												
KULTURNA RASTLINA S STROKI					GOTSKI VLADAR															
ŠTIRIKOT-NO OB-TEŠANO DEBLO					PRIPRAVA ZA ČIŠČE-NJE IZ ŠO-POV ŽIME															

Rešitev samo nagradnega gesla z vašim polnim naslovom pošljite na naslov uredništva Troble, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče, ali ga oddajte v tajništvu občine oziroma pošljite na naslov trobla@velike-lasce.si. Rešitve sprejemamo do **13. decembra 2023**. Izžrebanec bo prejel nagradni bon in bo objavljen v Trobli št. 7. **Nagrada družinska pizza.**

Imel si rad ljudi okoli sebe, jih razveseljeval in spoštoval, sovraštva in zlobe nisi poznal. Toda prijaznega pogleda tvojih oči več ni, a ob spominu na te trpke solze po licu polze. V naših srcih in spominih vedno boš živel, čeprav nenadoma in brez slovesa si od nas odšel.

Zahvala

Od nas se je poslovil

STANKO LEŠČANEC

naš dedi iz Velikih Lašč

Iskreno se zahvaljujemo prijateljem, sosedom in znancem za vso podporo, izrečeno sožalje in besede tolažbe ter za vse darove, ki so jih poklonili in dobrodelne namene. Posebna zahvala vojaškemu vikariatu in vojaškemu kaplanu Matjažu Muršiču

Klenarju, sosedu Domnu Indiharju, pevcem, trobentaču in pogrebni službi Zakrajšek za lep obred poslednjega slovesa. Še enkrat hvala vsem, ki ste ga imeli radi in ste ga z nami spremljali na njegovi zadnji poti.

Njegovi domači

*Blagor mrtvim,
ki umrejo v Gospodu,
naj se spočijejo od svojega truda,
zakaj njih dela gredo z njimi.*

Zahvala

ROMAN RUSEC

1969–2023

Ob nenadni in prezgodnji izgubi dragega moža in očeta Romana Rusca iz Karlovice se zahvaljujemo vsem, ki ste bili v težkih trenutkih povezani z nami v mislih, za vsa izrečena sožalja, za darovano cvetje in sveče in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji življenjski poti. Hvala g. župniku Andreju Ojstrežu za izbrane besede in darovano mašo, mešanemu pevskeemu cerkvenemu zboru za zapete pesmi, pogrebni službi Zakrajšek in gasilcem PGD Karlovica. Gospod, hvala zanj, da je bil del našega življenja; pogrešamo ga vsi, ki smo ga imeli radi.

Vsi njegovi

*Ni smrt tisto kar nas loči
in življenje ni kar druží nas.
So vezi močnejše,
brez pomena zanje so
razdalje, kraj in čas.*

Zahvala

Zapustila nas je draga mama in babica

MARIJA VIDMAR

z Malega Osolnika (1941–2023)

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in vaščanom Malega Osolnika in znancem za izrečena sožalja, cvetje, sveče in vso nesebično podporo. Zahvala tudi pogrebni službi Zakrajšek, župniku g. Selanu, pevcema in vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujemo vsi njeni.

*Bil si trden kakor skala,
bil pokončen kakor hrast.
In prišel je dan usode,
ki je zrušil skalo,
ki je zlomil hrast.*

Zahvala

zapustil nas je dragi mož, oče in dedi

ALOJZIJ JAKIČ

(1947–2023) Mali Osolnik

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, podporo, darovane svete maše, sveče in cvetje. Zahvala tudi gospodu župniku Ivanu Selanu, pevcem in pogrebni službi Zakrajšek za lepo opravljen obred in osebju Zdravstvene postaje Velike Lašče. Hvala vsem, ki ste se od njega poslovili in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujemo vsi njegovi

Pestra jesen

OO SDS Velike Lašče

Po dolgem premoru zaradi covid-19 in slabega vremena nam je letos uspelo izpeljati 3. memorial Antona Straha. Toplo vreme na prvo oktobrsko nedeljo je privabilo kar 9 ekip (trojk), ki so se pomerile v odbojki. Vsem udeležencem se zahvaljujemo za pozitivno energijo ter fair play igro; najboljšim iskreno čestitamo za dobro igro in borbo.

Veseli smo bili tudi obiskovalcev, podpornikov in mimoidočih, ki so s svojo prisotnostjo pripomogli k pravemu športnemu vzdušju.

Turnirja se je udeležila tudi poslanka v državnem zboru ga. Alenka Jeraj ter hčerka Antona Benjamina Straha, ga. Andreja Strah, ki sta najboljšim tudi izročili medalje in pokal.

Po koncu tekmovanja so naši člani poskrbeli za žejo in lakoto, za kar se prav posebej zahvaljujemo vsem, ki ste pripomogli, da je zadišalo po čevapčičih, kostonju in pecivu.

Upamo, da nam bo vreme naklonjeno tudi naslednje leto.

V soboto, 21. oktobra, pa so nas obiskali člani OO SDS Sežana, ki so svojo ekskurzijo po prelepi Dolenjski: Od muzeja Lojzeta Slaka do Turjaka zasnovali s poudarkom na naši domovini Sloveniji,

našem jeziku in domoljubju. Sprejeli smo jih na Rašci, kjer so si ogledali Trubarjevo domačijo in se malo pogostili. Za zadnji postanek so izbrali naš grad.

Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili g. Vinku Grudnu, ki jim je obelodanil tragedijo, ki se je zgodila na gradu Turjak.

Mi pa se že veselimo naše ekskurzije, ki bo v naslednjem letu.

Naročnik oglasa je SDS.

microera

Microera Jože Šilc s.p.

Hrovača 14A - 1310 Ribnica - trgovski center SPAR

☎ 01 837 31 16

☎ 051 358 762

✉ info@microera.si

www.microera.si

- vsi paketi NAJ že za 7,99 €/mesec
  - paketi NEO po enotni ceni že za 28 €/mesec
- * več na www.telekom.si

	DELOVNI ČAS
PON - PET	8.30 - 11.30 in 14.00 - 17.00
SOBOTA	8.30 - 11.30

Telekom Slovenije

Kuzman
SALON ZA NEGO PSOV
IN PASJI HOTEL

PASJI SALON:
celotna nega za majhne in
velike kužke

PASJI HOTEL:
v pasji hotel sprejemamo majhne,
srednje in velike kužke

HOTEL - Varstvo psov - Dolenji Lazi 50, 1310 Ribnica
SALON - Merharjeva ulica 15, 1310 Ribnica (za bencinskim servisom MOL)
Predhodna naročila na telefon: 031 552 095
Karmen Štimec s.p., Merharjeva ulica 15, 1310 Ribnica

Za lep nasmeh skrbimo že 25 let

 invisalign®

bredent
medical

- Preventivni pregledi in posveti
- Konzervativa
- Protetika
- BREDEDENT SKY implantati
- Nevidni ortodontski aparat INVISALIGN
- Ortopansko slikanje zob

ZZ

Goran Petrovič dr. dent. med.
zasebna zobozdravstvena ordinacija

25 let

Adamičeva 30 | 1290 Grosuplje | T +386 1 787 34 13 | M +386 41 723 731

Spletna Trgovina

www.NalakirajNohte.si

Salon Tečaji Svetovanje

Stritarjeva cesta 2 Velike Lašče

051 355 062

Mali véliki SUV.

Popolnoma nova KONA.

5 Garancije
brez omejitve kilometrov

Povprečna poraba goriva: 5,445 – 7,130 l/100 km, emisije CO₂: 123,40 – 161,55 g/km.

8 Garancije
na baterije

Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam priležnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2.5} ter dušikovih oksidov. Slike so simbolne. Akcija velja do razprodaje zalog. Več informacij vezanih na akcijsko ponudbo je na voljo pri pooblaščenih prodajalcih vozil Hyundai. Pogoji garancije in podatki o specifični porabi goriva in emisijah CO₂ so na voljo na www.hyundai.si.

HYUNDAI

Avtohiša Zalar d.o.o.

Male Lašče 105, 1315 Velike Lašče prodaja@avtohisazalar.si 017881 999 031 331 920 www.avtohisazalar.si

KNUT
ŠVEDSKE TOPLLOTNE ČRPALKE

NAJUČINKOVITEJŠA TOPLOTNA ČRPALKA

NIBE F2120

080/71-72 | knut.si

TOPLOTNE ČRPALKE

NIBE
nibe.si

KAMINI

Contura
contura.si

MEGADOM

URESNICI IDEJE CENEJE!

BELA TEHNIKA

**SUPER
IZBIRA**

**MALI GOSPODINJSKI
APARATI**

PRALNI STROJ
GORENJE WNEI84AS

399,90€

SUŠILNI STROJ
GORENJE D2NE92/GN

519,90€

MEGADOM | RIBNICA | 01/8351 640

PETER HREN, S.P.

GRADEŽ 14, 1311 TURJAK

GSM: 031/356 668

TEL: 01/7881 366

STEKLARSTVO

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

Rigler
AVTOKLEPARSTVO
VULKANIZERSTVO

POPRAVILO IN CENITEV VOZIL ZA VSE ZAVAROVALNICE

BREZPLAČNO NADOMESTNO VOZILO

AVTOMOBILSKA ASISTENCA IN POMOČ NA CESTI

SERVIS IN POLNENJE AVTOKLIME

SERVIS VSEH VRST TER ZNAMK VOZIL

VULKANIZERSTVO IN PRODAJA PNEVMATIK

KLEPARSKA TER LIČARSKA POPRAVILA

PRANJE IN KEMIČNO ČIŠČENJE

MENJAVA AVTOSTEKEL

POGODBENI SERVIS TER CENITEV VOZIL ZAVAROVALNIC:

 GENERALI
POGODBENI SERVIS

 triglav
POGODBENI SERVIS

KOMPOLJE 77
1312 VIDEM-DOBREPOLJE
041-580-295, 041-990-868
WWW.RIGLER.SI INFO@RIGLER.SI

Za varno prihodnost vaše lastnine in vas samih - zavarujte se z nami!

ZAVAROVALNO ZASTOPANJE
Boštjan Rojc s. p.

Trubarjeva cesta 67, 1315 Velike Lašče
m: 031 777 945, e: bo.rojc@gmail.com

 SAVA
ZAVAROVALNICA

 VZAJEMNA
skladnostno zavarovalnica

 PRVA
PRVA Osebnostna zavarovalnica, d.d.

 GENERALI

 PRIBA OKNA

KVALITETA
VARNOST
VARČNOST
design

VRHUNSKA KVALITETA IN BREZČASEN DIZAJN

051 402 780 / info@priba-okna.si / www.pribaokna.si
Obrtna cona Ločica pri Turjaku

KOLEDAR PRIREDITEV

november/december

četrtek, 16. november, ob 19. uri
Trubarjeva domačija, Rašica
**Ifigenija Zagoričnik
Simonovič: BILA BI DREVO**
**Predstavitve jubilejne
pesniške zbirke**
(Javni zavod Trubarjevi kraji)

petek, 17. november, ob 19.30 uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**2. ABONMAJSKA PREDSTAVA:
PREDSTAVA HAMLETA
V VASI SPODNJA MRDUŠA**
**v izvedbi KD Loški oder
Škofja Loka**
(Javni zavod Trubarjevi kraji)

nedelja, 19. november, ob 18. uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**JOŽE MOŽINA:
SLOVENSKI RAZKOL**
(Območno združenje VSO Brezovica,
Ig, Škofljica in Velike Lašče)

sreda, 22. november, ob 18. uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**VELIKOLAŠKI KINO:
komedija Vojvoda (The Duke)**
(KUD Primož Trubar Velike Lašče)

četrtek, 23. november, ob 18. uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**VELIKOLAŠKA TRŽNICA:
Izobraževanje za ponudnike**
(Javni zavod Trubarjevi kraji)

sobota, 25. november, ob 18. uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**JOSIP STRITAR:
LITERARNI VEČER OB
100. OBLETNICI SMRTI**
(KUD Primož Trubar Velike Lašče)

nedelja, 26. november, ob 19.30
Levstikov dom, Velike Lašče
KONCERT ADIJA SMOLARJA
(Studio Gong d.o.o.)

ponedeljek, 27. november, ob 10. uri
Trubarjeva domačija, Rašica
**ODPRTJE POTI
MODREGA BLEŠČAVCA**
(Zavod Parnas, Javni zavod Trubarjevi
kraji, Zavod za varstvo RS)

petek, 8. december, ob 19.30 uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**3. ABONMAJSKA PREDSTAVA
Jošt Lampret & Urška Centa
Flamenco project: NOMAD**
koncert s plesom flamenka
(Javni zavod Trubarjevi kraji)

VELIKOLAŠKA TRŽNICA

na trgu pred Levstikovim domom
med 8. in 11. uro ob sobotah.

V novembru bo tržnica z izmenjevalni-
co oblačil obratovala le 25. novembra.
V decembru velikolaške tržnice ne bo.

Organizatorji si pridružujejo pravico do sprememb.

TRUBARJEVA DOMAČIJA

začetek vajine skupne poti

Naj bo prvi korak na vajini skupni poti pod okriljem duha prvega slovenskega pisatelja Primoža Trubarja. Idilično okolje domačije nudi dovolj priložnosti za kozarec penine in fotografiranje ter prijeten prostor za manjšo pogostitev s svati. Poročni obredi na Trubarjevi domačiji potekajo ob sobotah od aprila do konca oktobra.

Kontakt

Trubarjeva domačija
Rašica 69, 1315 Velike Lašče
t: 01 788 10 06
e: info@trubarjevi-kraji.si
trubarjeva-domacija.si

JAVNI ZAVOD
TRUBARJEVI KRAJI

